

Crna Gora / Montenegro
Zavod za zapošljavanje Crne Gore / Employment Agency of Montenegro
Sektor za mjere aktivne politike zapošljavanja / Sector for active employment

KATALOG

MJERA I PROGRAMA AKTIVNE POLITIKE ZAPOSŁJAVANJA

Podgorica, februar 2026. godine

SADRŽAJ:

II POJMOVNIK	5
III NORMATIVNI I PROGRAMSKO PLANSKI OSNOV	11
IV MJERE AKTIVNE POLITIKE ZAPOSŁJAVANJA	13
V METODOLOŠKI PRISTUP	16
VI OPŠTI USLOVI	18
6.1. KUMULACIJA MJERA I PROGRAMA AKTIVNE POLITIKE ZAPOSŁJAVANJA	18
6.2. OPIS MJERA PO PROGRAMIMA AKTIVNE POLITIKE ZAPOSŁJAVANJA	20
VII PROGRAMI AKTIVNE POLITIKE ZAPOSŁJAVANJA.....	22
OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE	22
OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE ODRASLIH	22
OSPOSOBLJAVANJE	27
OSPOSOBLJAVANJE NA KONKRETNOM RADNOM MJESTU	32
OSPOSOBLJAVANJE KOD POSLODAVCA	39
OSPOSOBLJAVANJE ZA SAMOSTALAN RAD	47
RAD KOD POSLODAVCA.....	52
PODSTICAJI ZA ZAPOSŁJAVANJE	60
DIREKTNO OTVARANJE RADNIH MJESTA	65
PODSTICAJI ZA SAMOZAPOSŁJAVANJE	70
VIII POSTUPAK SPROVOĐENJA PROGRAMA AKTIVNE POLITIKE ZAPOSŁJAVANJA	78
8.1. JAVNI KONKURS.....	79
8.2. KOMISIJA ZA OBRADU PRIJAVA I UTVRĐIVANJE LISTE UČESNIKA JAVNOG KONKURSA	80
8.3. OBRADA PRIJAVA.....	80
8.4. KRITERIJUMI ZA EVALUACIJU PRIJAVA	81
8.5. KRITERIJUMI ZA EVALUACIJU PRIJAVA ZA DODJELU BESPOVRATNIH SREDSTAVA ZA SAMOZAPOSŁJAVANJE	85
8.6. ODLUKA O IZBORU KORISNIKA SREDSTAVA ZA REALIZACIJU PROGRAMA	91
IX REALIZACIJA PROGRAMA AKTIVNE POLITIKE ZAPOSŁJAVANJA.....	91
9.1. PRIPREMNE AKTIVNOSTI	92
9.2. OPERATIVNE AKTIVNOSTI.....	93
9.3. ADMINISTRACIJA I IZVJEŠTAVANJE.....	95
X PRAĆENJE REALIZACIJE PROGRAMA AKTIVNE POLITIKE ZAPOSŁJAVANJA.....	97

I UVOD¹

Kreiranje jedinstvenog kataloga mjera i programa aktivne politike zapošljavanja je odraz sistemskog i strateškog pristupa unapređenju rada Zavoda za zapošljavanje Crne Gore (u daljem tekstu: Zavod) u sprovođenju javnih politika zapošljavanja.

Organ upravljanja Zavodom (u daljem tekstu: Upravni odbor) je na sjednici održanoj dana 09/02/2026. godine, na predlog direktora Zavoda, donio Odluku o usvajanju Kataloga mjera i programa aktivne politike zapošljavanja, broj: 02-120/26-487 od 09.02.2026. godine.

Katalog mjera i programa aktivne politike zapošljavanja ima za svrhu sublimaciju programskih intervencija u jedinstveni dokument, radi unapređenja njihove efikasnosti, transparentnosti i dostupnosti korisnicima. Ovim dokumentom je dat prikaz uslova, načina sprovođenja i korišćenja sredstava za realizaciju mjera aktivne politike zapošljavanja, čime se omogućava lakši pristup informacijama, povećava transparentnost u trošenju javnih sredstava, standardizuju uslovi i ujednačavaju procedure.

Katalog je sprovedbeni dokument aktivne politike zapošljavanja utvrđene Programom rada koji donosi Zavod, za period od godinu dana. Programom rada utvrđuju se mjere i programi iz kataloga, kroz koje će se, u odnosnoj godini, shodno Zakonom o budžetu opredjeljenim sredstvima za tu namjenu, implementirati aktivna politika zapošljavanja. Takođe, saglasno aktuelnim potrebama tržišta rada, ovim katalogom je dat osnov za kombinovanje postojećih programskih intervencija radi povećanja zapošljivosti i zapošljavanja, odnosno zadržavanja zaposlenosti u uslovima ekonomskih, tehnoloških i restrukturalnih promjena kod poslodavca.

Programi aktivne politike zapošljavanja koji nijesu prepoznati ovim dokumentom se, na predlog direktora Zavoda, donose od strane Upravnog odbora i sprovode kao pilot programi. U zavisnosti od ishoda realizovane programske intervencije u pilot fazi, program će se uvrstiti u redovnu ponudu programa za sprovođenje konkretne mjere aktivne politike zapošljavanja kojoj pripada, a na osnovu odluke Upravnog odbora Zavoda o izmjeni i dopuni ovog dokumenta.

Uvođenje novih programa posebno je važno kako sa aspekta brzih promjena na tržištu rada i zahtjeva za potražnjom radne snage, tako i sa aspekta ciljnih grupa koje je neophodno uključiti u tržište rada i time doprinijeti daljem ekonomskom razvoju, smanjenju socijalne isključenosti i siromaštva.

¹ Izrazi u ovom dokumentu koji se koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Katalog mjera i programa aktivne politike zapošljavanja je usaglašen sa nacionalnim strateškim prioritetima, ciljevima politike zapošljavanja i aktivne politike zapošljavanja koju utvrđuje Vlada Crne Gore, a za čiju je implementaciju zadužen Zavod. Usaglašen je sa obavezama koje je Vlada utvrdila u okviru Plana implementacije Garancije za mlade 2024–2026, kao i sa prioritetima Reformske agende Crne Gore 2024–2027 u dijelu povećanja učešća ženske radne snage i radne aktivacije korisnika materijalnog obezbjeđenja. Direktno doprinosi ispunjenju obaveza iz Plana rasta za Zapadni Balkan (Growth Plan) i omogućava sprovođenje mjera koje su uslov za korišćenje EU budžetske podrške (IPA III) u oblasti inkluzivnog tržišta rada.

Izmjene ovog kataloga vrše se radi usaglašavanja sa pozitivnim propisima i programsko - planskim okvirom za sprovođenje mjera i programa aktivne politike zapošljavanja, kao i radi unapređenja ishoda pojedinih programa predstavljenih ovim dokumentom.

Na osnovu kontinuiranog praćenja i sagledavanja ostvarenih rezultata vrši se unapređenje postojećih i kreiranje novih programa. Postupak izmjene i dopune ovog kataloga je istovjetan postupku njegovog donošenja.

Katalog mjera i programa aktivne politike zapošljavanja, kao i njene izmjene i dopune, objavljuje se na internet stranici Zavoda <http://www.zzzcg.me>

II POJMOVNIK

Nezaposleno lice je lice koje se nalazi na evidenciji nezaposlenih lica Zavoda i aktivni je tražitelj zaposlenja.

Posebno osjetljive grupe nezaposlenih lica su lica koja su zbog različitih okolnosti u riziku od socijalne isključenosti (sociodemografske karakteristike, nedovoljno ili neodgovarajuće obrazovanje, zdravstveni razlozi i dr.), zbog čega su u nepovoljnijem položaju na tržištu rada.

Dugoročno nezaposleno lice je lice iz registrovane nezaposlenosti koje nije bilo u radnom odnosu najkraće 12 mjeseci u kontinuitetu.

Mlada NEET lica su lica od 15 do 29 godina, odnosno lica koja nijesu navršila 30 godina, koja nijesu zaposlena u skladu sa propisima koji regulišu oblast rada i zapošljavanja, nijesu u sistemu redovnog obrazovanja shodno propisima kojima se uređuje oblast osnovnog, srednjeg ili visokog obrazovanja, niti u sistemu obrazovanja odraslih u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast obrazovanja odraslih, a prihvatila su usluge i mjere Garancije za mlade.

Garancija za mlade (GzM) je Program usmjeren na aktivaciju mladih NEET lica i podrazumijeva dobijanje kvalitetne ponude za zapošljavanje, samozapošljavanje, obrazovanje i osposobljavanje, pripravništvo ili praksu, u roku od četiri mjeseca od kada su napustili formalno obrazovanje ili postali nezaposleni.

IPA III je program koji, kroz i ciljeve definisane Operacijom iz OIS dokumenata, predstavlja okvir za sprovođenje programskih aktivnosti Zavoda usmjerenih na jačanje kompetencija, povećanje zapošljivosti i integraciju mladih i ranjivih kategorija stanovništva na tržište rada, sa posebnim fokusom na obrazovanje, osposobljavanje i samozapošljavanje, u cilju povećanja stope zapošljavanja mladih, unapređenja položaja socijalno ugroženih grupa, smanjenja rizika od dugoročne nezaposlenosti, jačanja socijalne inkluzije i ostvarivanja ciljeva Garancije za mlade, uz istovremeno usklađivanje razvoja ljudskog kapitala sa potrebama tržišta rada.

Reformska agenda (2024–2027) za oblast tržišta rada predstavlja strateški okvir za jačanje uloge mjera aktivne politike zapošljavanja u ekonomskoj aktivaciji ranjivih grupa, posebno radno sposobnih korisnika materijalnog obezbjeđenja i žena, kroz razvoj ciljanih, individualizovanih i rodno osjetljivih programa koji povezuju zapošljavanje, osposobljavanje i obrazovanje sa potrebama tržišta rada, sa ciljem povećanja zaposlenosti, unapređenja položaja žena na tržištu rada i smanjenja dugoročne zavisnosti od socijalnih davanja.

Profilisanje nezaposlenog lica je procjena njegove izloženosti riziku na tržištu rada, radi upućivanja na određene usluge i mjere aktivne politike zapošljavanja u skladu sa njegovim ličnim profilom i potrebama, kao i zahtjevima tržišta u pogledu zapošljavanja.

Individualni plan zapošljavanja je dokument u kojem se definišu aktivnosti i obaveze nezaposlenog lica i Zavoda, kao i rokovi za njihovo sprovođenje.

Poslodavac je domaće ili strano pravno, odnosno fizičko lice ili dio stranog lica sa sjedištem ili prebivalištem u Crnoj Gori, koje prijavljuje slobodno radno mjesto, koristi usluge za tržište rada i učestvuje u realizaciji programa aktivne politike zapošljavanja. Kategorije mikro, malih, srednjih i velikih preduzeća razvrstavaju se shodno Zakonu o računovodstvu ("Službeni list

Crne Gore", br. 152/22), u zavisnosti od prosječnog broja zaposlenih, ukupnog prihoda na godišnjem nivou i ukupne aktive pravnog lica, na sljedeći način:

1) **mikro pravna lica** koja ne prelaze dva od sljedeća tri kriterijuma:

- prosječan broj zaposlenih do deset;
- ukupan prihod na godišnjem nivou do 700.000,00 €;
- ukupna aktiva do 350.000,00 €;

2) **mala pravna lica** koja ne prelaze dva od sljedeća tri kriterijuma:

- prosječan broj zaposlenih u poslovnoj godini do 50;
- ukupan prihod na godišnjem nivou do 8.000.000,00 €;
- ukupna aktiva do 4.000.000,00 €;

3) **srednja pravna lica**, koja nijesu mikro i mala pravna lica, a koja ne prelaze dva od sljedeća tri kriterijuma:

- prosječan broj zaposlenih u poslovnoj godini do 250;
- ukupan prihod na godišnjem nivou do 40.000.000,00 €;
- ukupna aktiva do 20.000.000,00 €;

4) **velika pravna lica** koja prelaze dva od tri kriterijuma navedena pod tačkom 3.

Preduzetnik je fizičko lice registrovano u Centralni registar privrednih subjekata (CRPS) koje se bavi privrednom djelatnošću, a tu djelatnost ne obavlja za račun drugoga.

Dio stranog društva je dio društva koje je osnovano i registrovano izvan Crne Gore i koje obavlja djelatnost na teritoriji Crne Gore preko svog dijela društva registrovanog u CRPS.

Neto povećanje broja zaposlenih je povećanje broja zaposlenih u odnosu na prosječan broj zaposlenih kod poslodavca tokom određenog vremenskog razdoblja, od kojega se oduzimaju sva radna mjesta „ugašena“ tokom tog perioda, a uračunava broj zaposlenih lica na puno radno vrijeme, sa skraćenim radnim vremenom i sezonski zaposlenih lica.

Organizator obrazovanja je pravno ili fizičko lice (škola, specijalizovana organizacija za obrazovanje odraslih, auto škola, ustanova za smještaj i brigu o licima sa posebnim obrazovnim potrebama i drugo pravno lice) koje posjeduje licencu za realizaciju programa obrazovanja i osposobljavanja ili licencu za rad auto škole, za opštinu sprovođenja programa, u skladu sa posebnim propisima kojima se reguliše ova oblast.

Prva kvalifikacija je obrazovanje i osposobljavanje za uključivanje u rad nakon završene osnovnoškolske obaveze. **Dokvalifikacija** je doškolovanje, odnosno inoviranje znanja u okviru istog zanimanja i nivoa obrazovanja.

Prekvalifikacija je obrazovanje i osposobljavanje za drugo zanimanje, istog ili nižeg nivoa obrazovanja, radi zapošljavanja.

Specijalizacija je obrazovanje, odnosno osposobljavanje u okviru istog zanimanja za sticanje posebnih znanja i radnih vještina.

Nacionalna stručna kvalifikacija je radna, odnosno stručna osposobljenost potrebna za obavljanje zanimanja ili pojedinih poslova u okviru zanimanja. Stručna kvalifikacija se stiče završetkom dijela javno važećeg obrazovnog programa (modul, kurs), završetkom posebnog programa obrazovanja i nakon provjere znanja za dostizanje potrebnog obima kvalifikacije, odnosno priznavanjem inostranog sertifikata, u skladu sa posebnim propisom.

Mikrokvalifikacija podrazumijeva stečeno znanje, vještine i kompetencije koje polaznik programa obrazovanja stiče na osnovu jednog ili više ishoda učenja i uvažava se u postupku sticanja stručne kvalifikacije.

Ključne kompetencije (kompetencija pismenosti, kompetencija višejezičnosti, matematička kompetencija i kompetencija u prirodnim naukama, tehnologiji i inženjerstvu, digitalna kompetencija, lična i socijalna kompetencija i kompetencija učenja kako učiti, građanska kompetencija, preduzetnička kompetencija, kompetencija kulturne svijesti i izražavanja) su skup znanja, vještina i stavova potrebnih, između ostalog, za zapošljavanje, obavljanje poslova u okviru zanimanja i socijalnu uključenost.

Druga kvalifikacija je radna, odnosno stručna osposobljenost potrebna za obavljanje zanimanja ili pojedinih poslova u okviru zanimanja, koja se stiče u skladu sa posebnim propisom.

Kompetencija je sposobnost primjene znanja i vještina u uobičajenoj i/ili promjenljivoj radnoj situaciji.

Vještina je sposobnost efikasnog izvođenja aktivnosti na osnovu stečenog znanja i iskustva.

Javni poziv je zvanično obavještenje upućeno zainteresovanim organizatorima obrazovanja za pružanje usluga realizacije programa obrazovanja, koje se objavljuje u najmanje jednom štampanom mediju koji se distribuira na teritoriji Crne Gore, na sajtu Zavoda i oglasnim tablama biroa rada.

Javni konkurs je zvanično obavještenje o izboru korisnika sredstava za realizaciju programa aktivne politike zapošljavanja, koje se objavljuje u najmanje jednom štampanom mediju koji se distribuira na teritoriji Crne Gore, na sajtu Zavoda i oglasnim tablama biroa rada.

Komisija za obradu prijava i utvrđivanje liste učesnika javnog konkursa/poziva je radno tijelo obrazovano odlukom direktora Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, ovlašćeno/zaduženo za obradu prijava podnešenih na *javni poziv* radi formiranja liste licenciranih organizatora obrazovanja, odnosno za obradu i evaluaciju prijava podnešenih na *javni konkurs* primjenom kriterijuma izbora radi utvrđivanja bodovne/rang liste učesnika javnog konkursa.

Korisnik sredstava za realizaciju programa aktivne politike zapošljavanja je pravno ili fizičko lice koje ispunjava programom utvrđene uslove za izvođača programa, odnosno korisnika bespovratnih sredstava za samozapošljavanje i koje je u zakonom utvrđenom postupku, prezentovanom ovim dokumentom, podnijelo prijavu na javni konkurs i izabrano da uz određenu finansijsku podršku Zavoda realizuje program.

Izvođač programa je poslodavac ili licencirani organizator obrazovanja koji po osnovu ugovora zaključenog sa Zavodom realizuje program aktivne politike zapošljavanja.

Korisnik bespovratnih sredstava za samozapošljavanje je nezaposleno lice koje je osnovalo jedan od oblika obavljanja privredne djelatnosti, u njemu kao osnivač zasnovalo radni odnos i sa Zavodom zaključilo ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava za samozapošljavanje.

Učesnik je lice koje je uključeno u program aktivne politike zapošljavanja.

Polaznik je lice koje je uključeno u program obrazovanja.

Mentor je lice zaposleno kod izvođača ili angažovano od strane izvođača za prenošenje stručnih znanja i vještina, pružanje podrške u procesu učenja, sticanja prvog radnog iskustva

u stečenom nivou kvalifikacije obrazovanja, zaduženo za procjenu rada učesnika u procesu upoznavanja sa radnim mjestom, osposobljavanja i u vezi sa tim srodnim aktivnostima.

Zelenim radnim mjestom² se smatra skup poslova i zadataka koji:

- rezultiraju proizvodima, odnosno uslugama od koristi za životnu sredinu ili doprinose očuvanju prirodnih resursa (koriste obnovljive izvore, smanjuju emisiju štetnih gasova, recikliraju, štite bioraznolikost i slično) ili
- su vezani za zelenu transformaciju poslovanja, prvenstveno u energetske intenzivnim sektorima (poslovi koji su direktno povezani sa stvaranjem i/ili održavanjem ekološki prihvatljivih tehnologija i praksi koje smanjuju negativan uticaj na životnu sredinu ili smanjuju upotrebu prirodnih resursa u proizvodnji bilo kog proizvoda ili usluge).

U skladu sa pravilima o dodjeli državne pomoći male vrijednosti, tzv. „de minimis pomoći“ i Zakona o klasifikaciji djelatnosti ("Službeni list Crne Gore", br. 18/11 i 152/22), a u kontekstu programa aktivne politike zapošljavanja, *zelenim radnim mjestima* smatraju se radna mjesta kod pravnog ili fizičkog lica sa pretežnom djelatnošću u okviru grupe djelatnosti iz sljedećih sektora:

- **Sektor A – Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo** - sve oblasti osim 01- Poljoprivredna proizvodnja, lov i prateće uslužne djelatnosti, 02.2 Sječa drveća, 03.1 Ribolov
- **Sektor C - Prerađivačka industrija** – samo grupe djelatnosti:
 - 10.86 Proizvodnja dijetetskih i organskih prehrambenih proizvoda
 - 16.10 Pilarska i drvna industrija iz održivih šuma
 - 17.12 Proizvodnja papira iz recikliranih sirovina
 - 20.59 Proizvodnja ekoloških hemikalija
 - 22.29 Proizvodnja proizvoda od reciklirane plastike
 - 23.99 Proizvodnja izolacionih materijala na bazi prirodnih vlakana

² Shodno **Zakonu o životnoj sredini** ("Sl. list CG", br. 52/16, 73/19, 73/19 i 84/24), zaštita životne sredine sprovodi se radi:

- 1) zaštite života i zdravlja ljudi;
- 2) zaštite biljnog i životinjskog svijeta, biološke i predione raznovrsnosti i očuvanja ekološke održivosti;
- 3) zaštite i poboljšanje kvaliteta pojedinih segmenata životne sredine;
- 4) zaštite ozonskog omotača i ublažavanja klimatskih promjena;
- 5) zaštite i obnavljanja kulturnih i estetskih vrijednosti pejzaža;
- 6) sprječavanja i smanjenja zagađenja životne sredine;
- 7) održivog korišćenja prirodnih resursa;
- 8) racionalnog korišćenja energije i podsticanja upotrebe obnovljivih izvora energije;
- 9) uklanjanja posljedica zagađenja životne sredine;
- 10) poboljšanja narušene prirodne ravnoteže i ponovno uspostavljanje njenih regenerativnih sposobnosti;
- 11) ostvarivanja održive proizvodnje i potrošnje;
- 12) smanjenja korišćenja i supstitucije hemikalija koje svojim opasnim i štetnim karakteristikama mogu ugroziti životnu sredinu i zdravlje ljudi;
- 13) održivog korišćenja prirodnih dobara, bez većeg oštećenja i ugrožavanja životne sredine;
- 14) unaprjeđenja stanja životne sredine i obezbjeđivanja zdrave životne sredine.

Nacionalnom strategijom održivog razvoja Crne Gore do 2030 godine prepoznati su sektori koji imaju najveći potencijal stvaranja novih zelenih poslova u Crnoj Gori:

- Poljoprivreda, šumarstvo i vodoprivreda;
- Prerađivačka industrija;
- Proizvodnja električne energije, gasa i vode;
- Turizam;
- Saobraćaj, skladištenje i veze.

- 25.12 Proizvodnja metalnih konstrukcija za obnovljive izvore
- 27.11 Proizvodnja električnih motora i generatora (OIE)
- 27.90 Proizvodnja ostale električne opreme za energetske efikasnost
- 28.21 Proizvodnja peći i kotlova na biomasu
- 28.29 Proizvodnja mašina za industriju recikliranja
- 30.11 Proizvodnja brodova na električni pogon
- 32.99 Proizvodnja ekoloških i ručno rađenih proizvoda
- Sektor I - Usluge smještaja i ishrane - samo oblast 56
- Sektor D - Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija – samo oblast 35
- Sektor E - Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti – samo oblasti od 36 do 39
- Sektor H - Saobraćaj i skladištenje - samo grupe djelatnosti:
 - 49.31 Gradski i prigradski putnički prevoz - Električni/hibidni prevoz, smanjenje CO2
 - 49.32 Taxi prevoz - Električna taxi vozila, nisko-emisioni transport
 - 49.39 Ostali kopneni prevoz putnika - Shuttle na struju, turistički eco-prevoz
 - 49.41 Kamionski prevoz robe - Električna/hibridna vozila, optimizacija logistike
 - 49.50 Saobraćaj putem cijevi - Transport plina/vode uz minimalne emisije
 - 50.10 Pomorski putnički saobraćaj- Električni ili hibridni brodovi, zelene marine
 - 50.30 Riječni saobraćaj - Eko-čamci, niska emisije
 - 51.10 Putnički vazdušni saobraćaj - Optimized letovi, SAF, CO2 kompenzacija
 - 51.21 Teretni vazdušni saobraćaj - Optimized letovi, SAF, CO2 kompenzacija
 - 52.10 Skladištenje - Energetski efikasna skladišta, pametna logistika
 - 52.21 Djelatnosti u vezi sa drumskim saobraćajem - e-mobilnost, punionice za vozila
 - 52.22 Djelatnosti u vezi sa vodnim saobraćajem - Zelene marine, upravljanje otpadom
 - 52.23 Djelatnosti u vezi sa vazduhoplovstvom, Eko-aerodromi, energetska efikasnost
 - 52.29 Ostale prateće djelatnosti u saobraćaju, Eko-logistički centri, digitalna logistika
 - 53.10 Univerzalne poštanske usluge, Električna dostava, optimizovane rute
 - 53.20 Ostale kurirske usluge, E-bicikli, dronska dostava, e-vozila
 - 61.10 Fiksne telekomunikacije - Digitalizacija smanjuje putovanja
 - 61.20 Bežične telekomunikacije - IoT za čistiji saobraćaj
 - 61.90 Ostale telekomunikacione usluge- Smart-city sistemi, optimizacija saobraćaja.

Digitalnim radnim mjestom se smatra skup poslova i zadataka povezanih sa informacionim i komunikacionim tehnologijama (IKT), uključujući hardver, softver, mreže i komunikacione sisteme u svrhu obrade, čuvanja i razmjene informacija (programiranje, razvoj aplikacija, poslovna analiza, digitalni marketing, kreiranje digitalnog sadržaja, digitalni dizajn, vizuelizacija podataka, upravljanje digitalnim proizvodima, nauka o podacima, dizajn korisničkog iskustva, robotika, razvoj algoritama i/ili proizvoda koji koriste vještačku inteligenciju/mašinsko učenje, rješenja Interneta stvari - senzori, pametni kućni uređaji, i dr.).

Shodno Zakonu o klasifikaciji djelatnosti ("Službeni list Crne Gore", broj: 18/11 i 152/22), a u kontekstu mjera i programa aktivne politike zapošljavanja, *digitalnim radnim mjestima* smatraju se radna mjesta kod poslodavca sa pretežnom djelatnošću u okviru grupe djelatnosti iz sljedećih sektora:

- *Sektor J - informisanje i komunikacije*
- *Sektor M - Stručne, naučne i tehničke djelatnosti* - samo grupe djelatnosti:
 - 70.22 Konsultantske aktivnosti u vezi sa poslovanjem i ostalim upravljanjem
 - 73.11 Djelatnost reklamnih agencija
 - 74.10 Specijalizovane dizajnerske djelatnosti.

Regulisana profesija³ je profesija sa liste regulisanih profesija koju utvrđuje Vlada Crne Gore na predlog organa državne uprave nadležnog za poslove rada i predstavlja profesionalnu djelatnost ili grupu profesionalnih djelatnosti čije je obavljanje uslovljeno posjedovanjem određene profesionalne kvalifikacije, a korišćenje profesionalnog naziva ograničeno na one koje ispunjavaju profesionalne kvalifikacije.

Profesionalna kvalifikacija obuhvata formalno obrazovanje i dodatno stručno osposobljavanje i usavršavanje koje se obavlja tokom ili nakon završetka formalnog obrazovanja, a potvrđuje se dokazom o formalnim kvalifikacijama.

Profesionalno iskustvo je iskustvo stečeno u toku obavljanja određene profesije, sa punim radnim vremenom ili jednako vrednovanim kraćim radnim vremenom;

Profesionalno osposobljavanje je period stručne prakse koja se obavlja pod nadzorom stručnjaka koja je uslov za pristup regulisanoj profesiji i može se sprovoditi u toku obrazovanja ili nakon obrazovanja.

³ Na osnovu **Zakona o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija** ("Službeni list Crne Gore", broj: 56/18), Vlada Crne Gore, na sjednici od 15. maja 2025. godine, donijela je **Odluku o utvrđivanju Liste regulisanih profesija** ("Službeni list Crne Gore", broj: 50/25), koja je stupila na snagu 03.06.2025, a primjenjuje se danom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

III NORMATIVNI I PROGRAMSKO PLANSKI OSNOV

Zavod vrši poslove u vezi sa zapošljavanjem utvrđene **Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti** ("Službeni list Crne Gore", broj: 24/19 i 29/25), među kojima, poslove u vezi sprovođenja mjera aktivne politike zapošljavanja vrši kao poslove od javnog interesa, saglasno članu 13 zakona.

Članom 38 navedenog zakona propisano je da se mjere aktivne politike zapošljavanja sprovode kroz programe koje donosi Upravni odbor Zavoda i realizuju u skladu sa pravilima o dodjeli državne pomoći, izuzev programa koji u smislu **Zakona o kontroli državne pomoći** („Službeni list Crne Gore“, broj: 12/18).

Programi aktivne politike zapošljavanja se realizuju dodjelom pomoći male vrijednosti, tzv. „de minimis pomoći“, koja predstavlja kategoriju pomoći koje ne podliježu postupku prijave u smislu Zakona o kontroli državne pomoći, a koje se prate kako se ne bi premašio dozvoljeni iznos od 300.000,00 €, tokom bilo kojeg perioda od tri fiskalne godine, shodno **Pravilniku o izmjeni Pravilnika o listi pravila državne pomoći** („Službeni list Crne Gore“, broj: 26/24).

Za sprovođenje programa aktivne politike zapošljavanja Zavod raspisuje javni konkurs, odnosno javni poziv i sprovodi postupak izbora korisnika sredstava za realizaciju programa aktivne politike zapošljavanja, odnosno postupak objave liste licenciranih organizatora obrazovanja, na način utvrđen odredbama člana 44a, 44b, 44c i 44č Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti.

Nezaposleno lice koje Zavod uputi na obrazovanje, osposobljavanje i u druge programe usmjerene na povećanje zaposlenosti, odnosno smanjenje nezaposlenosti, ima pravo na novčanu pomoć i naknadu troškova prevoza, shodno članu 58 Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti i **Pravilniku o načinu ostvarivanja novčane pomoći i naknade troškova prevoza za nezaposlena lica** ("Službeni list Crne Gore", broj: 58/19).

Strateški okvir politike zapošljavanja Crne Gore je definisan **Nacionalnom strategijom zapošljavanja**, sa ciljem stabilnog i održivog rasta zaposlenosti, zasnovanog na jednakim mogućnostima u pristupu tržištu rada, dostojanstvenom radu, razvoju znanja, kompetencija, vještina i većoj socijalnoj uključenosti.

U cilju stvaranja uslova za ispunjavanje strateških prioriteta i ciljeva politike zapošljavanja, sprovođenje programa aktivne politike zapošljavanja se shodno članu 45 Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, prati i vrši ocjena njihovog uticaja na stanja i kretanja na tržištu rada. Zavod sprovodi sistematsko prikupljanje podataka o stanju i dinamici pojedinih programa aktivne politike zapošljavanja, identifikuje probleme,

vrši procjenu rizika i predlaže aktivnosti u cilju obezbjeđenja efikasnog upravljanja programom.

Praćenje i ocjenu efekata sprovođenja mjera i programa aktivne politike zapošljavanja vrši Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga (u daljem tekstu: Ministarstvo), u saradnji sa Zavodom, a na osnovu statističkih pokazatelja i metodologija usklađenih sa međunarodnim i evropskim standardima.

Planom implementacije Garancije za mlade 2024 – 2026 (Zaključak Vlade Crne Gore, broj: 08-011/24-4041/2 od 23.07.2024. godine), predviđen je portfolio mjera za integraciju mladih (15-29) NEET lica na tržište rada koji obuhvata set redizajniranih programa primjerenih otklanjanju prepreka u zapošljavanju pojedinih kategorija mladih NEET lica, prezentovanih u Katalogu mjera i programa aktivne politike zapošljavanja. Shodno institucionalnom okviru Plana implementacije Garancije za mlade, Zavod je zadužen za pružanje usluga pripreme i ponude programa, kao i za izvještavanje na osnovu okvira indikatora sistema pružanja usluga – EMCO indikatora. Planom je predviđeno pilotiranje sistemom pružanja usluga 2025 - 2026. godine, u pilot opštinama: Nikšiću, Bijelom Polju i Ulcinju, radi pripreme terena za uvođenje programa Garancije za mlade na cjelokupnoj teritoriji Crne Gore, po isteku navedenog perioda.

Saglasno aktivnostima utvrđenim **Reformskom agendom Crne Gore 2024-2027**, Zavod će u 2026. i 2027. godini implementirati reformske mjere razvoja ljudskog kapitala usmjerene na radnu aktivaciju korisnika materijalnog obezbjeđenja i povećanje učešća ženske radne snage. U kontekstu primjene metodologije koja targetira rodnu ravnopravnost u skladu sa pravilima ESF+, Zavod se zadužuje za kreiranje i sprovođenje više rodno osjetljivih programa aktivne politike zapošljavanja koji nisu samo efikasni, već i pravedni i osnažujući.

U kontekstu obezbjeđenja sredstava za implementaciju reformskih mjera ka ispunjavanju EU agende u procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, **Plan rasta za Zapadni Balkan** predložen od strane Evropske komisije, predstavlja važan instrument koji će, između ostalog, obezbijediti sredstva za podršku potrebnim reformskim aktivnostima.

Takođe, Zavod će uz **IPA III budžetsku podršku - područje podrške 1 „Inkluzivno tržište rada”**, u okviru operacije „Zapošljavanje i vještine mladih i ranjivih grupa na tržištu rada” za ostvarivanje **Operativnog programa „Zapošljavanje i socijalna uključenost”**, u periodu od 2026. do 2029. godine, implementirati više programa aktivne politike zapošljavanja namijenjenih mladim, ranjivim i marginalizovanim grupama nezaposlenih lica.

IV MJERE AKTIVNE POLITIKE ZAPOSŁJAVANJA

Aktivna politika zapošljavanja predstavlja jedan od najvaŹnijih instrumenata razvoja trŹišta rada. Zavod mjerama kao mehanizmima institucionalne podrške subjektima trŹišta rada utiće na njegovo uravnoteŹeno funkcionisanje.

Mjere aktivne politike zapošljavanja se sprovode kroz programe koji se u osnovi temelje na jednakim mogućnostima, poboljšanju ponude radne snage i pristupa stručnim kvalifikacijama, kompetencijama i vještinama traŹenim na trŹištu, integraciji dugoročno nezaposlenih i drugih osjetljivih grupa nezaposlenih lica u svijet rada, lakšem prelasku iz sistema obrazovanja u svijet rada, održivom zaposlenju, odnosno zadržavanju postojeće zaposlenosti u uslovima ekonomskih, tehnoloških i restrukturalnih promjena kod poslodavca. Svaka od ovih programskih intervencija ima ključnu ulogu u tome da naš sistem bude fleksibilan, inkluzivan i otporan na ekonomske promjene.

Klasifikacija mjera aktivne politike zapošljavanja ustanovljena Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti je usaglašena sa klasifikacijom politike zapošljavanja Evropske Komisije.

Mjere aktivne politike zapošljavanja su:

- 1) Obrazovanje i osposobljavanje;
- 2) Podsticaji za zapošljavanje;
- 3) Direktno otvaranje radnih mjesta;
- 4) Podsticaji za samozapošljavanje i
- 5) Druge mjere aktivne politike zapošljavanja u zavisnosti od potreba trŹišta rada i identifikacije ciljnih grupa, koje su utvrđene u Programu rada Zavoda.

Obrazovanje i osposobljavanje

PoloŹaj nezaposlenih lica na trŹištu rada, između ostalog, determiniše njihov obrazovni status koji je nedovoljno usklađen sa potrebama privrede i poslodavaca koje diktiraju zahtjevi savremenog trŹišta digitalnog doba. Kao odgovor na identifikovane potrebe, ovom mjerom se nastoji doprinjeti kreiranju zaposlenosti i razvoju kvalifikovanih ljudskih resursa kroz različite modele programskih intervencija:

- obrazovanje i osposobljavanje za sticanje nacionalnih stručnih kvalifikacija, mikrokvalifikacija, znanja i vještina za stručno usavršavanje, specijalizaciju i obavljanje konkretnih radnih zadataka na radnom mjestu (učenje kod poslodavca), drugih kvalifikacija, ključnih kompetencija i sl.shodno potrebama trŹišta rada i prethodnim kvalifikacijama polaznika;
- osposobljavanje za sticanje znanja i vještina potrebnih za obavljanje poslova određenog radnog mjesta kod poslodavca, u realnom radnom okruŹenju uz podršku mentora ili kroz

kombinovani model u kojem se jedan dio programa odvija u ustanovi za obrazovanje odraslih;

- osposobljavanje za samostalno obavljanje poslova u kvalifikaciji nivoa obrazovanja, odnosno stručnoj kvalifikaciji, radi sticanja radnog iskustva kroz obavljanje pripravničkog staža;
- i druge modele programskih intervencija kreiranih prema individualnim potrebama korisnika, radi povećanja zapošljivosti i zapošljavanja, odnosno zadržavanja zaposlenosti u uslovima ekonomskih, tehnoloških i restrukturalnih promjena kod poslodavca.

Obrazovanje i osposobljavanje može se vršiti kod organizatora obrazovanja i poslodavca.

Radi uključivanja lica u programe obrazovanja i osposobljavanja, Zavod priprema i vrši izbor polaznika programa, objavljuje listu licenciranih organizatora obrazovanja, vrši izbor poslodavca kod kojeg se realizuje program, upućuje polaznike u programe, prati i vrednuje, finansira, odnosno sufinansira programe obrazovanja i osposobljavanja.

Nezaposleno lice koje je Zavod uputio na obrazovanje i osposobljavanje i u druge mjere usmjerene na povećanje zaposlenosti, odnosno smanjenje nezaposlenosti, ima pravo na novčanu pomoć, u visini do 15% od prosječne mjesečne bruto zarade zaposlenih u Crnoj Gori, ostvarene u prethodnoj godini, prema podacima organa uprave nadležnog za poslove statistike.

Nezaposleno lice koje se upućuje van mjesta prebivališta, odnosno boravka, ima pravo na naknadu troškova prevoza za vrijeme za koje je upućen. Visina troškova prevoza utvrđuje se u visini troškova javnog prevoza u drumskom i željezničkom saobraćaju.

Pravo na novčanu pomoć i naknadu troškova prevoza, nezaposleno lice može ostvariti podnošenjem zahtjeva Zavodu prema mjestu prijavljivanja u evidenciju nezaposlenih lica, u roku od 30 dana od dana uključivanja u program obrazovanja i osposobljavanja odraslih. Novčana pomoć i naknada troškova prevoza isplaćuje se za dane provedene na obrazovanju i osposobljavanju, a vrši se mjesečno unazad, na osnovu izvještaja o prisustvu i potvrde o visini troškova prevoza, izdate od strane javnog prevoznika.

Nezaposleno lice koje je korisnik novčane naknade, tokom trajanja obrazovanja, osposobljavanja i uključivanja u druge mjere usmjerene na povećanje zaposlenosti, odnosno smanjenje nezaposlenosti zadržava pravo na novčanu naknadu. Ukoliko mu za vrijeme trajanja programa istekne pravo na novčanu naknadu, ima pravo na novčanu pomoć do isteka realizacije programa u koji je uključen.

Podsticaji za zapošljavanje

Podsticaji za zapošljavanje obuhvataju subvencionirano zapošljavanje nezaposlenih lica na poslovima na otvorenom tržištu rada, koji bi mogli biti održivi i nakon završetka trajanja subvencije.

Poslodavac može ostvariti subvenciju za isto nezaposleno lice, samo po jednom osnovu za isti vremenski period.

Direktno otvaranje radnih mjesta

Direktno otvaranje radnih mjesta podrazumijeva stvaranje privremenih netržišnih poslova od javnog interesa, radi pružanja mogućnosti posebno osjetljivim grupama nezaposlenih lica da očuvaju i unaprijede radne sposobnosti i povećaju zapošljivost.

Ova mjera se sprovodi kroz programe humanitarnih, edukativnih, socijalnih, ekoloških, komunalnih, infrastrukturnih sadržaja, očuvanja kulturnih i historijskih spomenika i drugih sadržaja od javnog interesa definisanih prema individualnim potrebama korisnika.

Program realizuju poslodavci koji sa nezaposlenim licima zaključuju ugovore o radu za obavljanje društveno korisnih i neprofitabilnih poslova, privremenih u mjeri u kojoj nijesu konkurentni postojećim poslovnim subjektima koji obavljaju istu djelatnost.

Podsticaji za samozapošljavanje

Podsticaji za samozapošljavanje se odnose na pružanje finansijske i stručne pomoći nezaposlenom licu koje osniva jedan od oblika obavljanja privredne djelatnosti, u skladu sa posebnim zakonom, ako kao osnivač u njemu zasniva radni odnos.

Podsticaj za samozapošljavanje može biti i pružanje finansijske i stručne pomoći poslodavcu koji otvara nova radna mjesta i zapošljava nezaposleno lice.

Zavod, samostalno ili u saradnji sa pravnim ili fizičkim licem kojeg bira u skladu sa propisima kojima se uređuju javne nabavke, pruža stručnu pomoć koja se odnosi na usluge savjetovanja i druge vidove pomoći radi unaprjeđenja preduzetničkih znanja, kompetencija i nivoa poslovne uspješnosti.

Druge mjere aktivne politike zapošljavanja

Druge mjere aktivne politike zapošljavanja u zavisnosti od potreba tržišta rada i identifikovanih ciljnih grupa obuhvataju fleksibilne i inovativne programe podrške koji se osmišljavaju kao

dopuna postojećim mjerama, s ciljem jačanja zapošljivosti, prevazilaženja specifičnih prepreka pri zapošljavanju i obezbjeđivanja efikasnije integracije lica na tržište rada, a čine sastavni dio Kataloga mjera aktivne politike zapošljavanja.

V METODOLOŠKI PRISTUP

Mjere aktivne politike zapošljavanja se sprovode kroz programe koji se dizajniraju i implementiraju saglasno:

- 1) Metodologiji za kreiranje, sprovođenje i praćenje mjera i programa aktivne politike zapošljavanja i
- 2) Metodologiji rodne ravnopravnosti u uslugama Zavoda za zapošljavanje i aktivnim mjerama tržišta rada u skladu sa principima ESF+

Kako se programi aktivne politike zapošljavanja temelje na potrebama tržišta rada, tako je njihova identifikacija prvi korak u procesu kreiranja programa. Metodologija za identifikaciju potreba tržišta rada uključuje:

- 1) *Identifikovanje potreba nezaposlenih lica* kroz analizu njihovih strukturnih karakteristika, profilisanje i utvrđivanje individualnog plana zapošljavanja.

Administrativni podaci Zavoda omogućavaju uvid u strukturne karakteristike nezaposlenih lica i identifikovanje pripadnika osjetljivih grupa koji se uprkos nekim zajedničkim karakteristikama suočavaju sa različitim, specifičnim preprekama pri zapošljavanju, usled kojih im je potrebna i drugačija, prilagođena podrška.

Za efikasno kreiranje programa aktivne politike zapošljavanja od suštinske važnosti je pravilna analiza uzroka problema pri zapošljavanju nezaposlenih lica. Shodno faktorima koji sprečavaju uključivanje pojedinih osjetljivih grupa nezaposlenih lica u programe aktivne politike zapošljavanja oblikuje se sadržaj programskih intervencija primjeren njihovim radnim sposobnostima i profesionalnim aspiracijama, sa ciljem postizanja maksimalnog uticaja, prije svega na rješavanje pitanja njihove aktivacije, radne i socijalne isključenosti.

- 2) *Identifikovanje potreba privrede i poslodavca*, sagledavanjem tražnje i zapošljavanja po pojedinim nivoima kvalifikacije obrazovanja, radnom iskustvu u stečenom nivou kvalifikacije obrazovanja, po grupama zanimanja i zanimanjima na makro i regionalnom nivou, kao i detektovanjem kadrova koji su deficitarni i njihovih promjena, kako na nivou zanimanja, traženih kompetencija i vještina, tako i na nivou pojedinih djelatnosti.

Neusklađenost znanja i vještina predstavlja prepreku rastu i konkurentnosti preduzeća, napredovanju radne snage i često je razlog dugoročne nezaposlenosti, a time i socijalne isključenosti. Upravo je neusklađenost između ponude i tražnje za radnicima najčešće prouzrokovana nedostatkom znanja, vještina i kompetencija aktivnih tražitelja posla. Da bi kreirali programe aktivne politike zapošljavanja koji targetiraju tu neusklađenost, Zavod redovno prati dešavanja na tržištu rada i korištenjem adekvatne metodologije identifikuje znanja, vještine i kompetencije koje nedostaju nezaposlenim licima kako bi bili konkurentniji na tržištu rada.

Opravljanost programa iz ovog dokumenta, između ostalog, temelji se na:

- Istraživanju deficitarnih zanimanja u Crnoj Gori iz novembra 2024. godine (ZZZCG);
- Analizi nezaposlenosti mladih u Crnoj Gori, sa posebnim osvrtom na opštine Bijelo Polje, Nikšić i Ulcinj, iz decembra 2024. godine (ZZZCG);
- Analizi ponude, tražnje i zapošljavanja na tržištu rada u Crnoj Gori, iz marta 2025. godine (ZZZCG);
- Analizi situacije nezaposlenih žena na tržištu rada u Crnoj Gori, iz avgusta 2025. godine (Konzorcijum koji predvodi Archidata srl);
- Analizi potreba poslodavaca na tržištu rada Crne Gore - *Istraživanje Zavoda za zapošljavanje o planovima zapošljavanja i izazovima na tržištu rada*, iz oktobra 2025. godine;
- Analiza potreba nezaposlenih lica na tržištu rada Crne Gore, iz oktobra 2025. godine (ZZZCG);
- Analiza motivacije i prepreka za uključivanje žena i korisnika materijalnog obezbjeđenja u programe aktivne politike zapošljavanja, iz oktobra 2025. godine (ZZZCG).

Navedena dokumenta su dostupna na internet stranici Zavoda <http://www.zzzcg.me>

VI OPŠTI USLOVI

6.1. KUMULACIJA MJERA I PROGRAMA AKTIVNE POLITIKE ZAPOSŁJAVANJA

U programe aktivne politike zaposłjavanja uključuju se nezaposlena lica. U pojedine programe aktivne politike zaposłjavanja mogu se uključiti i zaposleni za čijim je radom prestala potreba zbog tehnoloških, ekonomskih i restrukturalnih promjena.

U realizaciji programa aktivne politike zaposłjavanja mogu učestvovati poslodavci, odnosno organizatori obrazovanja.

Sa aspekta učesnika programa aktivne politike zaposłjavanja, polaznika programa obrazovanja i korisnika bespovratnih sredstava za samozaposłjavanje:

- Učesnik/polaznik se po prestanku trajanja programa može uključiti u druge programe aktivne politike zaposłjavanja, shodno programskim uslovima i zaključenom individualnom planu zaposłjavanja, izuzev kada je u godini sprovođenja učešće u programu prijevremeno neopravdano okončano⁴;
- Isto lice ne može istovremeno biti učesnik u dva programa aktivne politike zaposłjavanja, izuzev kada je samim programom predviđena kumulacija programskih aktivnosti;
- Učesnik programa direktnog otvaranja radnih mjesta ne može biti nezaposleno lice koje je istovremeno ovlašćeni zastupnik izvođača (npr. nevladina organizacija), bez obzira da li pripada ciljnoj grupi programa;
- Kumulacija unutar programa osposobljavanja za samostalan rad u različitim nivoima kvalifikacije obrazovanja je dozvoljena, kao i u okviru istog nivoa kvalifikacije obrazovanja učesnika koji je iz opravdanih razloga napustio program i u tom nivou obrazovanja nije obavio pripravnčki staž u propisanom trajanju⁵.
- Korisniku bespovratnih sredstava za samozaposłjavanje se u slučaju prestanka obavljanja djelatnosti poslovnog subjekta i ponovne prijave u evidenciju nezaposlenih lica, ne mogu ponovo dodijeliti sredstva za samozaposłjavanje;
- Korisnik bespovratnih sredstava za samozaposłjavanje može, po isteku 18 mjeseci od dana registrovanja poslovnog subjekta, za potrebe otvaranja novih radnih mjesta i zaposłjavanje lica iz evidencije Zavoda, koristiti druge programe aktivne politike zaposłjavanja ukoliko ispunjava programom utvrđene uslove.

Sa aspekta izvođača programa aktivne politike zaposłjavanja:

⁴ Zavod cijeni opravdanost razloga prekida, odnosno napuštanja programa, na osnovu pisanog obrazloženja i dostavljenih dokaza od strane učesnika/polaznika.

⁵ Član 46 stav 2 **Zakona o radu** ("Službeni list Crne Gore", broj: 74/19).

- Poslodavac koji realizuje program osposobljavanja za rad na konkretnom radnom mjestu radi zadržavanja postojeće zaposlenosti u uslovima ekonomskih, tehnoloških i restrukturalnih promjena, ne može koristiti ostale programe aktivne politike zapošljavanja izuzev programa obrazovanja i osposobljavanja odraslih;
- Poslodavac ne može realizovati program aktivne politike zapošljavanja za nezaposleno lice koje je kod njega ili sa njim povezanim licem⁶ bilo u radnom odnosu, bez obzira na dužinu trajanja radnog odnosa, zasnovanog tokom dvije godine koje prethode danu raspisivanja javnog konkursa za realizaciju programa;
- Poslodavac koji je realizovao programe uz podršku Zavoda, a koji su završeni prije raspisivanja javnog konkursa u tekućoj godini iz ovog dokumenta (programi osposobljavanja za zapošljavanje ili podsticaji za zapošljavanje), a nije u ugovorenom trajanju zadržao u radnom odnosu, na puno radno vrijeme od 40 časova nedeljno, učesnika po isteku podržanog trajanja programa, odnosno subvencioniranog perioda zapošljavanja, ne može ponovo koristiti isti program, izuzev neizvršavanja ugovornih obaveza usled prestanka radnog odnosa po sili zakona, na zahtjev zaposlenog – otkaz od strane zaposlenog ili otkazom od strane poslodavca ako za to postoje opravdani zakonom utvrđeni razlozi ili dobrovoljnog pristanka zaposlenog na nepuno radno vrijeme⁷;
- Zabranjena je kumulacija opravdanih troškova zarade za isto lice po različitim programima tokom istog perioda realizacije.

6, Shodno **Zakonu o privrednim društvima** ("Službeni list Crne Gore", br. [65/2020](#), [146/2021](#) i [4/2024](#)), povezanim licem u odnosu na određeno fizičko lice smatra se:

- 1) njegov srodnik u pravoj liniji, srodnik u pobočnoj liniji zaključno sa trećim stepenom srodstva, bračni i vanbračni supružnik ovih lica;
- 2) njegov bračni ili vanbračni supružnik i njihovi srodnici zaključno sa prvim stepenom srodstva;
- 3) njegov usvojilac ili usvojenik, kao i potomci usvojenika;
- 4) druga lica koja sa tim licem žive u zajedničkom domaćinstvu.

Povezanim licem u odnosu na određeno pravno lice smatra se:

- 1) pravno lice u kojem to pravno lice posjeduje značajno učešće u osnovnom kapitalu;
- 2) pravno lice (zavisno društvo) u kojem je to pravno lice kontrolni član (matično društvo);
- 3) pravno lice koje je zajedno sa tim pravnim licem pod kontrolom trećeg lica;
- 4) lice koje u tom pravnom licu posjeduje značajno učešće u osnovnom kapitalu;
- 5) lice koje je kontrolni član tog pravnog lica;
- 6) lice koje je njegov izvršni direktor, član odbora direktora, član upravnog odbora ili član nadzornog odbora.

⁷ Navedeno se odnosi na poslodavce koji su podržani od strane Zavoda u periodu od dvije godine

6.2. OPIS MJERA PO PROGRAMIMA AKTIVNE POLITIKE ZAPOSŁJAVANJA

Mjere aktivne politike zapošljavanja realizuju se kroz programe prikazane u VII poglavlju ovog dokumenta. Nastali su kao rezultat analize potreba i konsultacija sa brojnim akterima tržišta rada. Međutim, imajući u vidu dinamičnost savremenog tržišta rada koje zahtjeva fleksibilnost, inovacije i efikasne mehanizme podrške prilagođene aktuelnim tržišnim zahtjevima, prikazane programske intervencije ne predstavljaju samo zbir programa kojima se implementiraju pojedine mjere politike zapošljavanja, već su osnov za njihovo dalje unapređenje i kreiranje povoljnog poslovnog ambijenta. Stoga, programi dati u Katalogu su koncipirani na način da se shodno potrebama tržišta rada, odnosno specifičnim potrebama privrede, poslodavaca i nezaposlenih lica, mogu implementirati:

- na lokalnom, regionalnom ili nacionalnom nivou;
- za jednu, više ili sve kategorije nezaposlenih lica iz ciljne grupe programa, kao i za lica određenih karakteristika u okviru pojedinih kategorija iz ciljne grupe programa;
- radi podrške određene grane privrede, podsticanja djelatnosti koje imaju najveći potencijal stvaranja novih radnih mjesta, posebno u skladu sa zelenom tranzicijom Crne Gore i EU politikom održivog razvoja ili radi kreiranja zaposlenosti, npr. kroz očuvanje tradicije – starih zanata⁸.

Programskim intervencijama stavljen je akcenat na podršku posebno osjetljivih kategorija nezaposlenih lica, koje nijesu homogene i zahtijevaju individualan pristup preprekama pri zapošljavanju, kroz uključivanje u različite programe radne i socijalne integracije na tržište rada i uz obezbjeđenu stručnu podršku od strane savjetnika Zavoda, koja predstavlja osnov za dalji razvoj mentorske podrške nakon završetka bazičnog programa – koučing (coaching) za posao. Time se direktno smanjuje stigma i olakšava kontinuirana integracija na radnom mjestu, što je posebno važno za zadržavanje zaposlenja među ženama i drugim osjetljivim kategorijama nezaposlenih lica suočenih sa složenim preprekama pri zapošljavanju.

Administrativni podaci Zavoda za zapošljavanje Crne Gore o zapošljavanju lica iz evidencije nezaposlenih, u prethodne tri godine, ukazuju da i pored značajnog ukupnog učešća žena u zapošljavanju i dalje postoji izražena segregacija po zanimanjima. Posebno se identifikuju zanimanja u kojima muškarci čine većinu zaposlenih, što ukazuje na ograničenu zastupljenost žena u pojedinim sektorima kao što su tehnička zanimanja, zanati, saobraćaj, energetika, održavanje i industrijska proizvodnja. Ovakvo stanje ima dugoročne posljedice po ekonomski položaj žena, njihove mogućnosti napredovanja i stabilnost zaposlenja, kao i na ukupnu raspoloživost radne snage u sektorima koji su strateški važni za razvoj ekonomije.

⁸ Programom rada Zavoda utvrđuju se mjere i konkretizuju programi koji će se implementirati u odnosnoj godini i realizovati putem javnih konkursa/poziva.

Navedeno, nameće potrebu da se programima aktivne politike zapošljavanja, u skladu sa savremenim evropskim pristupima tržištu rada, djeluje preventivno i razvojno, pružajući punu podršku ženama da steknu relevantne stručne kompetencije, ali i utičući na promjenu praksi zapošljavanja, kroz saradnju sa poslodavcima, promociju uspješnih primjera i stvaranje podsticajnog radnog okruženja. Time se, između ostalog, jača mogućnosti žena za stabilnije i bolje plaćeno zaposlenje, doprinosi većem uključivanju žena u sektore gdje su nedovoljno zastupljene, smanjuje rodna segregacija na tržištu rada i širi baza kvalifikovane radne snage u deficitarnim oblastima.

U konačnom, integrisanje programskih intervencija kojima se normalizuje raznolikost i sprečava prijevremeno napuštanje posla (npr. *fleksibilno radno vrijeme*⁹ za žene sa ograničenom radnom aktivacijom uslovljenom usklađivanjem radnih sa porodičnim obavezama, kao što su briga o djeci, starijim članovima domaćinstva i drugi kućni neplaćeni poslovi; *obezbjeđen smještaj i ishrana tokom rada* za mlada lica (15-29) bez roditeljskog staranja nakon izlaska iz sistema institucionalne ili hraniteljske brige; *adaptivna tehnologija rada* sa pojedinim kategorijama nezaposlenih lica često suočenim sa višestrukim preprekama pri zapošljavanju) uslovljava finansijsku podršku prilagođenu programskom sadržaju i očekivanim ishodima njegove realizacije.

⁹ Program nepunog radnog vremena primjenljivi su u svim programskim intervencijama namijenjenim ženama sa ograničenom radnom aktivacijom uslovljenom usklađivanjem radnih sa porodičnim obavezama – izvor verifikacije: individualni plan zapošljavanja, ugovor o uključivanju u program, odnosno potvrda o pripadnosti ciljnoj grupi programa i pripremljenosti za uključivanje u program.

VII PROGRAMI AKTIVNE POLITIKE ZAPOSŁJAVANJA

Mjera 1.	OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE	
Program:	OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE ODRASLIH	Šifra: 1-1
Naziv programa:	ZNANJE ZA ZAPOSŁJIVOST	Šifra: 1-10

1.1 Svrha	Unaprijeđenje ponude radne snage usklađivanjem obrazovne strukture nezaposlenih lica sa zahtjevima tržišta rada.
1.2 Cilj	Povećana zapošljivost i održana zaposlenost pripadnika ciljne grupe programa, sticanjem nacionalnih stručnih kvalifikacija, ključnih kompetencija ili ključnih vještina potrebnih tržištu rada.
1.3 Sadržaj	Nezaposlenom licu iz ciljne grupe programa omogućiti se sticanje nacionalnih stručnih kvalifikacija, mikrokvalifikacija, drugih kvalifikacija ili ključnih kompetencija, shodno individualnom planu zapošljavanja. Program realizuje izvođač sa liste licenciranih organizatora obrazovanja objavljene na internet stranici Zavoda, kojeg bira nezaposleno lice. Izvođač sprovodi javno važeći program, saglasno kojem sačinjava operativni plan kojim definiše način i dinamiku realizacije programa obrazovanja (broj radnih dana po kalendarskim mjesecima realizacije programa, aktivnosti i ishode učenja, ključne resurse koje će polaznik tokom realizacije programa imati na raspolaganju - alate, priručnike i dr.). Po isteku perioda realizacije programa sprovedi se postupak provjere stečenih znanja polaznika, a koji se pokreće na zahtjev polaznika. Zahtjev za provjeru znanja, vještina i kompetencija za sticanje stručne kvalifikacije, do nivoa visokog obrazovanja, podnosi se Ispitnom centru preko organizatora obrazovanja. Dok se zahtjev za sticanje stručne kvalifikacije u oblasti visokog obrazovanja podnosi ustanovi visokog obrazovanja. Zahtjev za provjeru znanja, vještina i kompetencija za sticanje mikrokvalifikacije i ključne kompetencije podnosi se organizatoru obrazovanja, odnosno ustanovi visokog obrazovanja. Zahtjev za provjeru znanja, vještina i kompetencija za sticanje druge kvalifikacije podnosi se shodno propisima kojima se reguliše postupak za sticanje drugih kvalifikacija.

	Provjeru znanja, vještina i kompetencija za sticanje nacionalne stručne kvalifikacije vrši Ispitna komisija, koju obrazuje Ispitni centar iz reda licenciranih ispitivača. Provjeru znanja, vještina i kompetencija za sticanje mikrokvalifikacije, odnosno ključne kompetencije vrši komisija koju obrazuje organizator obrazovanja. Provjera znanja, vještina i kompetencija za sticanje drugih kvalifikacija sprovodi se shodno propisima kojima se regulišu druge kvalifikacije. Ispit za provjeru znanja, vještina i kompetencija za sticanje stručne kvalifikacije, mikrokvalifikacije, odnosno ključne kompetencije obavlja se kod organizatora obrazovanja. Izuzetno, ispit za sticanje stručne kvalifikacije može se obaviti i u Ispitnom centru. Uspješni polaznici stiču javnu ispravu o završenom programu (sertifikat/potvrda), u skladu sa propisima kojima se uređuje ova oblast. Ispitni centar izdaje sertifikat kojim se dokazuje stečena stručna kvalifikacija, dok organizator obrazovanja, odnosno ustanova visokog obrazovanja, izdaje potvrdu kojom se dokazuje stečena mikrokvalifikacija, odnosno ključna kompetencija.
1.4 Ciljna grupa	▪ Program je namijenjen: – licima iz evidencije nezaposlenih lica Zavoda i mladim (15-29) NEET licima koja su prihvatila usluge i mjere Garancije za mlade sa identifikovanim obrazovnim preprekama pri zapošljavanju, a koja su nakon profilisanja i utvrđivanja individualnog plana zapošljavanja, od strane Zavoda, usmjerena na odgovarajuće programe obrazovanja; – zaposlenim licima sa obrazovnim preprekama za zadržavanje postojeće zaposlenosti u uslovima ekonomskih, tehnoloških i restrukturalnih promjena kod poslodavca, usmjerena na odgovarajući program obrazovanja, po prethodno sprovedenom postupku u skladu sa pravilima o kolektivnom otpuštanju zaposlenih propisanim posebnim zakonom.
1.5 Opravedani troškovi polaznika - troškovi na teret Zavoda	▪ Troškovi pohađanja programa obrazovanja. <u>Naknada troškova</u>: po ugovoru o realizaciji programa obrazovanja zaključenog između Zavoda i izvođača programa, po osnovu kojeg Zavod za polaznika finansira sprovođenja programskog sadržaja. ▪ Troškovi novčane pomoći za vrijeme pohađanja programa obrazovanja, u visini do 15% od prosječne mjesečne bruto zarade zaposlenih u Crnoj Gori,

	ostvarene u prethodnoj godini, prema podacima organa uprave nadležnog za poslove statistike¹⁰. <u>Naknada troškova</u>: po rješenju o priznavanju prava polazniku na novčanu pomoć. Putni troškovi za vrijeme pohađanja programa obrazovanja van mjesta prebivališta, odnosno boravka, u visini troškova javnog prevoza u drumskom i željezničkom saobraćaju. <u>Naknada troškova</u>: po rješenju o priznavanju prava polazniku na troškove prevoza.
1.6 Izvođač programa	Izvođač je organizator obrazovanja sa liste licenciranih organizatora obrazovanja kod kojeg je lice iz ciljne grupe programa (tačka 1.4.) izabralo da pohađa program obrazovanja.
1.7 Opravedani troškovi izvođača - troškovi na teret Zavoda	Troškovi realizacije programa obrazovanja. Troškovi realizacije programa obrazovanja se iskazuju prijavom koju izvođač podnosi na javni konkurs, a određuju po polazniku na nivou grupe polaznika za koja posjeduje uslove realizacije programa. Cijena koštanja realizacije programskog sadržaja utvrđenog javno važećim programom obrazovanja, ne može prelaziti maksimalan iznos sredstava opredjeljenih javnim pozivom za finansiranje konkretnog programa obrazovanja. <u>Naknada troškova</u>: po ugovoru o realizaciji programa obrazovanja zaključenog između Zavoda i izvođača programa, po osnovu kojeg se ukupna finansijska obaveza Zavoda utvrđuje zavisno od broja polaznika programa. Ukoliko tokom realizacije programa dođe do smanjenja broja polaznika, finansijska obaveza Zavoda srazmjerno se smanjuje. Za polaznika koji je napustio program, Izvođaču pripada pravo na naknadu troškova u visini utvrđenoj na osnovu evidencije prisustva polaznika.
1.8 Isplata sredstava po ugovoru o realizaciji programa	- Isplata sredstava vrši se sljedećom dinamikom: – naknada troškova realizacije programa obrazovanja, po zaključenju ugovora sa Zavodom;

^{10/7} U skladu sa članom 58 Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti ("Službeni list Crne Gore", broj: 24/19) i Pravilnikom o načinu ostvarivanja novčane pomoći i naknade troškova prevoza za nezaposlena lica ("Službeni list Crne Gore", broj: 58/19).

	– naknada troškova provjere stečenih znanja, vještina i kompetencija, kao i izdavanja javnih isprava, po isteku posljednjeg mjeseca realizacije programa obrazovanja. <u>Sredstvo obezbjeđenja</u> – blanko mjenica i mjenično ovlaštenje koje Izvođač dostavlja Zavodu pri zaključenju ugovora o realizaciji programa.
1.9 Uslovi za polaznika programa	▪ Obrazovni i drugi uslovi za pohađanje programa (nivo obrazovanja i drugi uslovi utvrđeni nacionalno važećim programom obrazovanja). ▪ Utvrđen individualni plan zapošljavanja. ▪ Zaključen ugovor sa Zavodom o uključivanju u program obrazovanja.
1.10 Uslovi za izvođača programa	▪ Licenca za realizaciju programa obrazovanja i osposobljavanja, odnosno licenca za rad auto škole, za opštinu sprovođenja programa. <u>Izvor verifikacije:</u> rješenje o licenciranju, odnosno licenca za rad auto školi i službena provjera kod nadležnog ministarstva sprovedena od strane Zavoda. ▪ Ispunjenost uslova za organizovanje provjere stečenih znanja, vještina i kompetencija polaznika programa obrazovanja koji realizuje i koji ishoduje javno važećom ispravom. <u>Izvor verifikacije:</u> službena provjera ispunjenosti uslova kod Ispitnog centra sprovedena od strane Zavoda. ▪ Izmirene obaveze po osnovu poreza i doprinosa na lična primanja zaključno sa godinom koja prethodi godini objave javnog poziva na dan 31 decembar i/ili izmirene reprogramirane poreske obaveze, shodno Zakonu o reprogramu poreskih potraživanja ("Službeni list Crne Gore", broj 145/21) na dan objave javnog poziva¹¹. <u>Izvor verifikacije:</u> Uvjerenja Poreske uprave.
1.11 Postupak izbora izvođača programa	▪ Zavod objavljuje javni poziv organizatorima obrazovanja, na svojoj internet stranici, oglasnim tablama biroa rada i u najmanje jednom štampanom mediju koji se distribuira na teritoriji Crne Gore. Na internet stranici Zavoda objavljuje se i obrazac prijave na javni poziv. ▪ Podnosilac prijave će se javnim pozivom upoznati sa uslovima, načinom podnošenja prijave i drugim elementima od značaja za izbor i realizaciju programa.

¹¹ Navedeno se ne odnosi na licencirane organizatore obrazovanja odraslih koji su svoju djelatnost registrovali u godini raspisivanja javnog poziva.

	- Po izvršenoj provjeri ispunjenosti uslova podnosioca prijava kod nadležnog ministarstva i Ispitnog centra, Zavod na svojoj internet stranici objavljuje listu licenciranih organizatora obrazovanja kod kojih se, na nivou pojedinih opština sprovođenja, mogu realizovati programi obrazovanja. - Nezaposleno lice bira organizatora obrazovanja – izvođača kod kojeg će pohađati program obrazovanja na koji je, u prethodno sprovedenom postupku, usmjeren od strane Zavoda. - Međusobna prava, obaveze i odgovornosti Zavoda i od strane nezaposlenog lica izabranog organizatora obrazovanja, kao i međusobna prava, obaveze i odgovornosti Zavoda i zaposlenog lica koje se upućuje u program, uređuju se ugovorima zaključenim prije realizacije programa obrazovanja.
1.12 Obaveze izvođača programa	- Obaveze izvođača programa utvđuju se ugovorom o realizaciji programa i razrađuju operativnim priručnikom koji čini sastavni dio ugovora. - Shodno ugovoru zaključenom sa Zavodom, Izvođač se u osnovi obavezuje da: - sačini operativni plan realizacije programa, sa brojem radnih dana na nivou kalendarskog mjeseca realizacije programa, planiranim aktivnostima i definisanim ishodom učenja; - vodi dnevnu evidenciju prisustva polaznika i realizovanih aktivnosti, koje dostavlja Zavodu uz izvještaj/e o napretku i završni izvještaj; - obezbjedi polaznicima programa korišćenje postojeće opreme i druge uslove (radne uniforme, materijal za praktičan rad) potrebne za uspješno izvođenje programa; - obezbjedi i sprovede zaštitu polaznika za vrijeme trajanja programa, u skladu sa zakonom, propisanim mjerama i normativima zaštite na radu (polisa osiguranja); - ukoliko polaznik napusti program, obavijesti Zavod o nastaloj promjeni, u roku od tri dana od dana nastanka promjene; - izvrši povraćaj uplate sredstava od strane Zavoda za period realizacije programa po napuštanju programa od strane polaznika ili uplate sredstava na ime troškova postupka provjere stečenih znanja, vještina i kompetencija polaznika koji je odustao od podnijetog zahtjeva, odnosno nije izašao na ispit ili u slučaju uplate sredstava na ime troškova izdavanja javne isprave (sertifikat/potvrda) za polaznika sa negativnim ishodom sprovedene provjere; - priprema i Zavodu dostavlja izvještaje o napretku, u ugovorenom roku; - po završetku realizacije programa postupi po zahtjevu polaznika za pokretanje postupka provjere stečenih znanja, vještina i kompetencija, u skladu sa posebnim propisom kojim se uređuju nacionalne stručne kvalifikacije;

	- Zavodu dostavi završi izvještaj o rezultatima realizacije programa, ishodima provjere i polaznicima koji su stekli javnu ispravu – potvrdu/sertifikat; - vrši druge radnje u vezi izvršenja ugovora.
1.13 Obaveze polaznika programa	▪ Obaveze polaznika programa obrazovanja se definišu ugovorom koji zaključuju sa Zavodom i koji prethodi njihovom uključivanju u program. ▪ Polaznik programa je u obavezi da: - redovno pohađa programom predviđenu nastavu; - se angažuje na usvajanju programskih sadržaja radi postizanja ciljeva i ishoda učenja predviđenih programom/operativnim planom; - postupi po eventualnim sugestijama i predloženim mjerama izvođača za otklanjanje uzroka koji otežavaju ili onemogućavaju napredovanje u savladavanju programskih sadržaja; - podnese zahtjev i pristupi provjeri stečenih znanja, vještina i kompetencija, radi dobijanja javne isprave u skladu sa propisima kojima se uređuje ova oblast.
1.14 Trajanje	▪ Trajanje programa je uslovljeno fondom časova utvrđenim javno važećim programima, kao i intezitetom realizacije programskih sadržaja, koji operativnim planom utvrđuje organizator obrazovanja.
1.15 Lokacija	▪ Program se sprovodi na nacionalnom nivou. ▪ Opštine realizacije programa preciziraju se Listom licenciranih organizatora obrazovanja. ▪ Tokom pilot faze implementacije Plana Garancije za mlade, program se za mlada NEET lica sprovodi u tri pilot opštine: Nikšiću, Bijelom Polju i Ulcinju.
1.16 Očekivani rezultati - indikator	▪ Broj uključenih lica istovjetan planiranom broju polaznika programa. ▪ 50% od ukupnog broja polaznika su žene. ▪ 90% od ukupnog broja polaznika je završilo program obrazovanja. ▪ 80% od ukupnog broja polaznika koji su završili program je steklo javnu ispravu (sertifikat/potvrda) o završenom programu obrazovanja. <u>Izvor verifikacije:</u> zaključen individualni plan zapošljavanja, ugovor o uključivanju polaznika u program, izvještaji o napretku i ishodima realizacije programa i izdatim javnim ispravama.

Mjera 1.	OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE	
Program:	OSPOSOBLJAVANJE	Šifra: 1-2
Naziv programa:	RADNA PRAKSA – KARIJERNI START	Šifra: 1-20

1.1 Svrha	Povećanje zapošljivosti i zaposlenosti nezaposlenih lica kroz stvaranje uslova da se upoznaju sa radnim mjestom, provjere i unaprijede svoja znanja, vještine i kompetencije kod poslodavca, uz stručnu podršku mentora u postupku utvrđivanja individualnog plana zapošljavanja, odnosno upućivanja u program aktivne politike zapošljavanja.
1.2 Cilj	Provjera znanja, vještina i/ili kompetencija nezaposlenih lica u realnom radnom okruženju, na konkretnom radnom mjestu prije donošenja odluke o daljim koracima u izradi plana zapošljavanja ili prije zapošljavanja.
1.3 Sadržaj	- Nezaposlenim licima iz ciljne grupe programa omogućava se da, uz stručno vodstvo mentora u realnom radnom okruženju, provjere svoje kompetencije i procijene sposobnosti za obavljanje određenih radnih zadataka. - Tokom realizacije programa učesnicima će biti obezbijeđena podrška mentora, oprema za rad i odgovarajući prostorni uslovi za provjeru znanja, vještina i kompetencija u trajanju od 20¹² do 40 časova nedjeljno. - Učesnici za vrijeme trajanja programa ne zasnivaju radni odnos kod izvođača, već imaju pravo na novčanu pomoć i naknadu eventualnih troškova prevoza. - Izvođač ostvaruje pravo na naknadu troškova mentorstva, osiguranja za slučaj povrede na radu učesnika i materijalnih troškova realizacije programa. - Program se realizuje u skladu sa operativnim planom kojim se definišu programske aktivnosti. Aktivnosti se sprovode uz svakodnevnu podršku mentora, koji će učesnike upoznati sa radnim tokovima, usmjeravati ih i pratiti uz kontinuiranu stručnu pomoć pri njihovom angažovanju radi adekvatne procjene njihovih radnih navika, sposobnosti i kompetencija za dalji karijerni razvoj. - Po završetku programa izvođač učesniku izdaje potvrdu sa ishodom sprovedene provjere. Istovremeno, izvođač dostavlja Zavodu izvještaj sa ocjenom radnih navika, sposobnosti, stepena razvijenih kompetencija i mogućnosti učesnika za zapošljavanje. Na osnovu dostavljenog izvještaja revidira se individualni plan zapošljavanja nezaposlenog lica i predlažu dalji koraci ka zapošljavanju ili uključivanju u druge programe aktivne politike zapošljavanja.
1.4 Ciljna grupa	Učesnik programa može biti lice za koje je utvrđena potreba da kroz kraće uključivanje u realno radno okruženje provjeri svoja znanja, vještine i kompetencije, kao i sopstvenu spremnost i motivaciju za dalje karijerno određenje.

¹² Nepuno vrijeme primjenljivo za učesnice programa sa ograničenom radnom aktivacijom uslovljenom usklađivanjem radnih sa porodičnim obavezama – izvor verifikacije: individualni plan zapošljavanja i ugovor o uključivanju u program.

	▪ Ciljnu grupu programa čine nezaposlena lica iz evidencije Zavoda, uključujući i mlada (15-29) NEET lica, koja žele da obavljaju određene poslove ali nijesu sigurna u svoje sposobnosti ili su bez radnog iskustva u zanimanju koje posjeduju ili nijesu sigurna u izbor zanimanja ili posla koji bi željeli da obavljaju, i to: - lica koja su na dan uključivanja u program prijavljena u evidenciju Zavoda najkraće šest mjeseci u kontinuitetu, odnosno koja u tom periodu nijesu bila u radnom odnosu; - lica sa ili bez završene osnovne škole; - korisnici materijalnog obezbjeđenja; - starija od 50 godina; - pripadnici RE populacije ; - samohtani roditelji; - žene koje žive u ruralnim zajednicama i opštinama sa niskim indeksom razvijenosti; - žene koje su zainteresovane da rade na netipičnim poslovima koji se tradicionalno smatraju muškim poslovima, bez iskustva koje im je potrebno za valjano određenje. ▪ Učesnik programa može biti lice koje pripada jednoj, više ili svim kategorijama nezaposlenih lica iz ciljne grupe programa, kao i lice određenih karakteristika u okviru pojedine-ih kategorija lica iz ciljne grupe.
1.5 Opravljeni troškovi učesnika – troškovi na teret Zavoda	▪ Troškovi novčane pomoći za vrijeme pohađanja programa upoznavanja sa radnim mjestom, u visini do 15% od prosječne mjesečne bruto zarade zaposlenih u Crnoj Gori, ostvarene u prethodnoj godini, prema podacima organa uprave nadležnog za poslove statistike. <u>Naknada troškova:</u> po rješenju o priznavanju prava učesniku na novčanu pomoć. ▪ Putni troškovi za vrijeme pohađanja programa upoznavanja sa radnim mjestom van mjesta prebivališta, odnosno boravka, u visini troškova javnog prevoza u drumskom i željezničkom saobraćaju. <u>Naknada troškova:</u> po rješenju o priznavanju prava učesniku na troškove prevoza.
1.6 Izvođač programa	▪ Izvođač programa je pravno ili fizičko lice koje je sa Zavodom zaključilo ugovor o realizaciji programa i preuzelo odgovornost za njegovu blagovremenu i pravilnu realizaciju.
1.7 Opravljeni troškovi izvođača - troškovi na teret Zavoda	▪ Finansijska podrška Zavoda na nivou izvođača je uslovljena brojem učesnika programa i na mjesečnom nivou iznosi do 300,00 € po učesniku, nezavisno od stvarnih troškova realizacije programa. ▪ Finansijska obaveza Zavoda utvrđuje se ugovorom o realizaciji programa zaključenog između Zavoda i izvođača programa. Ukoliko tokom realizacije programa dođe do smanjenja broja učesnika, finansijska obaveza Zavoda srazmjerno se smanjuje.

	▪ Isplata sredstava vrši se po realizaciji programa.
1.8 Uslovi za učesnike programa	▪ Individualni plan zapošljavanja i ugovor o uključivanju u program zaključen sa Zavodom.
1.9 Uslovi za izvođače programa	▪ Da bi se smatrao prihvatljivim za realizaciju programa poslodavac – podnosilac prijave na javni konkurs treba da: - je pravno ili fizičko lice koje djelatnost obavlja u privatnom sektoru, na teritoriji Crne Gore; - je registrovan za obavljanje djelatnosti, najmanje 12 mjeseci prije dana raspisivanja konkursa za realizaciju programa; <u>Izvor verifikacije:</u> izvod iz registra nadležnog organa. - nije u stečajnom postupku, postupku likvidacije, nije prestao obavljati djelatnost, nije mu izrečena zabrana rada i žiro račun mu nije blokiran; - angažuje mentora sa nivoom kvalifikacije obrazovanja ne nižim od zahtijevanog nivoa kvalifikacije obrazovanja učesnika programa i sa najmanje tri godine radnog iskustva; - je upoznat da ne može angažovati mentor koji je tokom perioda realizacije programa angažovan na poslovima osposobljavanja učesnika drugog/ih programa od strane istog ili drugog poslodavca. <u>Izvor verifikacije:</u> izjava podnosioca prijave. - adekvatni prostorni, tehnički i kadrovski kapaciteti za realizaciju programa za zahtjevani broj učesnika; <u>Izvor verifikacije:</u> izjava podnosioca prijave i nalaz neposrednog uvida Zavoda u postojanje uslova za realizaciju programa. - ima izmirene obaveze po osnovu poreza i doprinosa na lična primanja zaključno sa godinom koja prethodi godini objave javnog konkursa na dan 31.12. i/ili da redovno izmiruje reprogramirane poreske obaveze, shodno Zakonu o reprogramu poreskih potraživanja ("Službeni list Crne Gore", broj 145/21) na dan objave konkursa za realizaciju ovog programa; <u>Izvor verifikacije:</u> Uvjerenja Poreske uprave. - je upoznat da je broj učesnika programa uslovljen postojećim brojem zaposlenih lica kod poslodavca, prijavljenih na obavezno socijalno osiguranje na puno radno vrijeme od 40 časova nedjeljno, na dan raspisivanja konkursa za realizaciju programa, te da shodno tome može zahtijevati realizaciju programa za: – najviše jednog učesnika, ukoliko ima do dva zaposlena lica;

	– najviše dva učesnika, ukoliko ima od tri do pet zaposlenih lica; – najviše tri učesnika, ukoliko ima od šest do 50 zaposlenih lica; – najviše četiri učesnika, ukoliko ima više od 50 zaposlenih lica. <i><u>Izvor verifikacije: IOPPD obrazac i uvjerenje Poreske uprave.</u></i>
1.10 Postupak izbora izvođača programa	▪ Izbor izvođača vrši se putem javnog konkursa za izbor izvođača programa na način opisan u Poglavlju VIII Kataloga.
1.11 Obaveze izvođača programa	▪ Obaveze izvođača programa utvđuju se ugovorom o realizaciji programa i razrađuju operativnim priručnikom koji čini sastavni dio ugovora. ▪ Shodno ugovoru zaključenom sa Zavodom, Izvođač se u osnovi obavezuje da: – upozna učesnika-e sa sadržajem i dinamikom sprovođenja planiranih programskih aktivnosti; – uključenim licima obezbijedi potrebne tehničke i prostorne uslove, kako bi se upoznali sa radnim procesom, provjerili znanja, vještine i kompetencije uz stručno vodstvo mentora, u trajanju od 25 do 40 časova nedeljno; – obezbijedi i sprovede zaštitu na radu učesnika za vrijeme trajanja programa, u skladu sa zakonom, propisanim mjerama i normativima zaštite na radu i dostavi Zavodu kopiju-e polise-a osiguranja i izvod iz banke; – vodi dnevnu evidenciju o realizovanim aktivnostima utvrđenim Operativnim planom i evidenciju prisustva učesnika programa i kopije istih dostavlja Zavodu; – u slučaju napuštanja programa od strane učesnika, bez odlaganja obavijesti Zavod; – u slučaju uplate sredstava od strane Zavoda za period realizacije programa učesnika koji je napustio program, kao i drugim slučajevima neosnovano primljenih sredstava, izvrši njihov povraćaj; – omogući Zavodu neposredan uvid u realizaciju programa; – izda učesniku-cima potvrdu-e o realizovanoj radnoj praksi; – sačini i Zavodu dostavi izvještaj o realizaciji programa; – vrši druge ugovorne obaveze.
1.12 Obaveze učesnika programa	▪ Obaveze učesnika definišće se ugovorom koji zaključuju sa Zavodom i koji prethodi njihovom upućivanju u program. Ugovorne obaveze učesnika su da: - redovno prisustvuje i izvršava programske zadatke; - se angažuje na usvajanju programskih sadržaja radi postizanja ciljeva i ishoda predviđenih Operativnim planom Izvođača; - postupi po eventualnim sugestijama i predloženim mjerama izvođača ili Zavoda za otklanjanje uzroka koji otežavaju ili onemogućavaju napredovanje u savladavanju programskih sadržaja; - uredno izvršava i druge obaveze usmjerene na ostvarivanje programskih ishoda.

1.13 Trajanje	Program se realizuje u trajanju od mjesec dana.
1.14 Lokacija	Program se može sprovoditi na lokalnom, regionalnom ili nacionalnom nivou u zavisnosti od potreba potencijalnih učesnika programa.
1.15 Očekivani rezultati - indikatori	- Broj uključenih lica istovjetan planiranom broju učesnika programa. 50% od ukupnog broja učesnika su žene. - Za 90% od ukupnog broja učesnika se revidirao individualni plan zapošljavanja i predložili dalji koraci ka zapošljavanju ili uključivanju u druge programe aktivne politike zapošljavanja. 10% od ukupnog broja učesnika zasnovalo radni odnos nakon realizacije programa bez finansijske podrške Zavoda. <u>Izvor verifikacije:</u> zaključen individualni plan zapošljavanja, ugovor o radu, prijava na obavezno socijalno osiguranje i evidencija Zavoda za zapošljavanje.

Mjera 1.	OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE	
Program:	OSPOSOBLJAVANJE NA KONKRETNOM RADNOM MJESTU	Šifra: 1-3
Naziv programa:	RADOM DO KVALIFIKACIJE	Šifra: 1-30

1.1 Svrha	Program je orjentisan na povećanje zapošljivosti i zaposlenosti nezaposlenih lica i na održavanje postojeće zaposlenosti lica kojima usled tehnoloških, ekonomskih i restrukturalnih promjena prijete opasnost od gubitka posla.
1.2 Ciljevi	- Smanjena nezaposlenost i održana postojeća zaposlenost lica iz ciljne grupe programa, usklađivanjem znanja, vještina i kompetencija sa zahtjevima određenih zanimanja za koja posjeduju nivo kvalifikacije obrazovanja ili traženo zvanje. - Poslodavci obezbijedili nedostajuću radnu snagu ili usaglasili vještine i kompetencije postojeće radne snage sa izmenjenim okolnostima poslovanja. - Stvoreni uslovi za održivo zapošljavanje.
1.3 Ciljna grupa	Program je namijenjen:

	I Nezaposlenim licima uključujući i mlada (15-29) NEET lica kojima je nedostatak znanja i vještina za obavljanje poslova određenih radnih mjesta prepreka u zapošljavanju, i to: - lica prijavljena u evidenciju Zavoda najkraće šest mjeseci u kontinuitetu prije dana uključivanja u program, odnosno lica koja u tom periodu nijesu bila u radnom odnosu; - bez ili sa završenom osnovnom školom; - korisnici materijalnog obezbjeđenja; - pripadnici RE populacije; - mlada (15-29) NEET lica. Učesnik programa može biti nezaposleno lice koje pripada samo jednoj od navedenih grupa nezaposlenih lica, kao i lice koje je istovremeno pripadnik dvije, više ili svih navedenih grupa lica. II Zaposlena lica u riziku od kolektivnog otpuštanja usled tehnoloških, ekonomskih i restrukturalnih promjena kod poslodavca.
1.4 Trajanje	▪ Program će se realizovati u trajanju do 12 mjeseci. ▪ Dužina sprovođenja programa zavisi od dužine perioda osposobljavanja učesnika za rad, a koja u zavisnosti od složenosti poslova određenog radnog mjesta može trajati od jednog do četiri mjeseca, nakon kojih slijedi period samostalnog obavljanja poslova radnog mjesta za koja su se učesnici osposobili u duplo dužem trajanju od perioda osposobljavanja.
1.5 Sadržaj	▪ Program se sprovodi u realnom radnom okruženju poslodavca, na stvarnim radnim mjestima ili kroz kombinovani model osposobljavanja i stručnog usavršavanja, specijalizacije i obavljanja konkretnih radnih zadataka na radnom mjestu (učenje kod poslodavca) shodno programu neformalnog obrazovanja koji je donio poslodavac¹³, učenja na konkretnom radnom mjestu¹⁴ i programa obrazovanja uz koji se jedan dio programa odvija kod organizatora obrazovanja sa liste licenciranih organizatora obrazovanja, a drugi dio kod poslodavca - izvođača programa.

¹³ Član 15, stav 2, tačka 3 Zakona o obrazovanju odraslih (Službeni list Crne Gore, broj 51/2025)

¹⁴ Član 22, Zakon o obrazovanju odraslih (Službeni list Crne Gore, broj 51/2025)

	Poslodavac shodno potrebama radnog mjesta određuje način realizacije programa i iskazuje ga prijavom na javni konkurs, odnosno obavještenjem o namjeri kolektivnog otpuštanja najmanje 20 zaposlenih radnika. ▪ Realizacija programa započinje danom stupanja na rad učesnika programa. Programske aktivnosti treba da omoguće sticanje novih ili obnavljanje zastarjelih praktičnih znanja i vještina učesnika za obavljanje poslova određenog radnog mjesta. Takođe, omogućavaju ciljanu podršku zaposlenim licima kojima su potrebna dodatna znanja i vještine radi zadržavanja postojeće zaposlenosti kod poslodavca. ▪ Poslodavac učesnicima obezbjeđuje osposobljavanje uz podršku mentora od 20¹⁵ do 25 časova nedjeljno i osigurava sticanje potrebnih teorijskih i praktičnih znanja i vještina. Osposobljavanje se sprovodi saglasno operativnom planu koji priprema poslodavac i kojim, između ostalog, definiše vremenski period trajanja osposobljavanja, kao i nivo znanja i vještina koje učesnik treba da postigne da bi mogao obavljati poslove određenog radnog mjesta. Proces osposobljavanja ishoduje potvrdom o osposobljenosti za obavljanje poslova određenog radnog mjesta, koju učesnicima izdaje poslodavac. ▪ Po isteku perioda osposobljavanja učesnici će samostalno obavljati poslove radnog mjesta za koje su se osposobili, u duplo dužem trajanju od perioda osposobljavanja. Učesnici koji su se osposobljavali za obavljanje poslova u trajanju od: - <i>jednog mjeseca</i>, samostalno će obavljati poslove tog radnog mjesta u trajanju od još <i>dva mjeseca</i>; - <i>dva mjeseca</i>, samostalno obavljati poslove tog radnog mjesta u trajanju od još <i>četiri mjeseca</i>; - <i>tri mjeseca</i>, samostalno će obavljati poslove tog radnog mjesta u trajanju od još <i>šest mjeseci</i> i - <i>četiri mjeseca</i>, samostalno će obavljati poslove tog radnog mjesta u trajanju od još <i>osam mjeseci</i>.
--	--

¹⁵ Primjenljivo za učesnice programa sa ograničenom radnom aktivacijom, uslovljenom usklađivanjem radnih sa porodičnim obavezama – izvor verifikacije: individualni plan zapošljavanja i ugovor o uključivanju u program.

	Shodno navedenom, poslodavci će program realizovati u trajanju od tri, šest, devet ili 12 mjeseci i u istom minimalnom-obaveznom trajanju sa učesnicima zaključiti ugovore o radu, uz finansijsku podršku Zavoda do 50% ugovorenog trajanja programa.
1.6 Opravedani troškovi realizacije programa - na teret Zavoda	▪ Finansijska podrška Zavoda u realizaciji programa nije uslovljena stvarnim troškovima izvođača već brojem učesnika, radnim mjestom na kojem se učesnik zapošljava, dužinom trajanja radnog vremena u radnoj sedmici i na mjesečnom nivou iznosi: - do 677,00 € po učesniku koji se osposobljava i zapošljava na radnom mjestu za koje je predviđen I,II, II, IV ili V nivo obrazovanja, na puno radno vrijeme; - do 350,00 € po učesniku koji se osposobljava i zapošljava na radnom mjestu za koje je predviđen I,II, II, IV ili V nivo obrazovanja, na nepuno radno vrijeme; - do 925,00 € po učesniku koji se osposobljava i zapošljava na radnom mjestu za koje je predviđen Vi ili VII nivo obrazovanja, na puno radno vrijeme; - do 465,00 € po učesniku koji se osposobljava i zapošljava na radnom mjestu za koje je predviđen Vi ili VII nivo obrazovanja, na nepuno radno vrijeme; - do 250,00 € za troškove mentorstva, materijalne i druge troškove potrebne za realizaciju programa, nezavisno od ukupnog broja učesnika i angažovanih mentora. <u>Naknada troškova:</u> po osnovu ugovora o realizaciji programa dodjelom pomoći male vrijednosti, tzv. „<i>de minimis</i>“ pomoći zaključenog između Zavoda i izvođača programa. ▪ Isplata sredstava vrši se sljedećom dinamikom: - sredstva u iznosu do 80%, po zaključenju ugovora o realizaciji programa; - sredstva u iznosu do 20%, po isteku poslednjeg mjeseca izvršenja ugovora. <u>Sredstvo obezbjeđenja</u> – blanko mjenica i mjenično ovlašćenje koje Izvođač dostavlja Zavodu pri zaključenju ugovora o realizaciji programa dodjelom pomoći male vrijednosti, tzv. <i>de minimis</i> pomoći.
1.7. Izvođač programa	▪ Izvođač programa je poslodavac koji sa Zavodom zaključuje ugovor o realizaciji programa dodjelom pomoći male vrijednosti tzv. „<i>de minimis</i>“ pomoći, i to: - poslodavac koji ispunjava uslove za realizaciju programa, izabran po javnom konkursu u postupku opisanom u Poglavlju VIII ovog dokumenta i/ili

	- poslodavac koji ispunjava uslove za realizaciju programa (tačke 1.8), obavjestio Zavod o namjeri kolektivnog otpuštanja najmanje 20 zaposlenih i po tom osnovu odlukom Upravnog odbora Zavoda odobrena mu realizacija programa za lica iz ciljne grupe II.
1.8. Uslovi za izvođača programa	▪ Da bi se smatrao prihvatljivim za realizaciju programa poslodavac – podnosilac prijave treba da: - svoju djelatnost obavlja u privatnom sektoru, na teritoriji Crne Gore; - je registrovan za obavljanje djelatnosti, najmanje 12 mjeseci na dan objave javnog konkursa za realizaciju programa; - djelatnost ne obavlja u sektoru usluga povezanih sa izvoznom djelatnosti i u sektoru primarne poljoprivrede i ribarstva; - je registrovan za obavljanje djelatnosti u okviru grupe djelatnosti iz sektora povezanih sa zelenim/digitalnim radnim mjestima utvrđenim ovim dokumentom – kada je to primjenljivo; - nije privredno društvo čiji je osnivač ili većinski vlasnik država ili jedinica lokalne samouprave i - nije registrovan kao nevladina organizacija. <u>Izvor verifikacije:</u> izvod iz registra nadležnog organa. - je upoznat da sredstva Zavoda za finansiranje ovog programa predstavljaju državnu pomoć male vrijednosti i da ne smiju prelaziti iznos od 300.000,00 € u bilo kojem periodu od tri fiskalne godine, te da mu se po navedenom osnovu može dodijeliti zakonska pomoć male vrijednosti, tzv. de minimis pomoći; <u>Izvor verifikacije:</u> izjava podnosioca prijave i izjave za pomoći male vrijednosti i evidencija o dodijeljenim državnim pomoćima. - nije u stečajnom postupku, postupku likvidacije, nije prestao obavljati djelatnost i da mu žiro račun nije blokiran; - preuzme obavezu da sa učesnicima programa zaključi ugovor o radu u trajanju navedenom u prijavi za realizaciju programa; - angažuje mentora sa nivoom kvalifikacije obrazovanja ne nižim od zahtijevanog nivoa kvalifikacije učesnika i sa najmanje tri godine radnog iskustva, ukoliko posebnim propisom nije drugačije određeno; - angažuje jednog mentora za najviše četiri učesnika programa, ukoliko posebnim propisom nije drugačije određeno;

	- je upoznat da ne može angažovati mentora koji je tokom perioda realizacije programa angažovan na poslovima osposobljavanja učesnika drugog/ih programa od strane istog ili drugog poslodavca. <u>Izvor verifikacije:</u> <i>izjava podnosioca prijave.</i> - posjeduje tehničke i prostorne kapacitete za realizaciju programa za zahtijevani broj učesnika. <u>Izvor verifikacije:</u> <i>izjava podnosioca prijave i nalaz neposrednog uvida Zavoda u postojanje uslova za realizaciju programa.</i> - ima izmirene obaveze po osnovu poreza i doprinosa na lična primanja zaključno sa godinom koja prethodi godini objave javnog konkursa na dan 31 decembar i/ili da redovno izmiruje reprogramirane poreske obaveze, shodno Zakonu o reprogramu poreskih potraživanja ("Službeni list Crne Gore", broj 145/21) na dan objave javnog konkursa za realizaciju ovog programa; - sa zapošljavanjem učesnika u ovom programu ostvaruje neto porast broja zaposlenih u odnosu na prosječan broj zaposlenih u poslednjih 12 mjeseci; - na dan objave javnog konkursa ima najmanje jednog zaposlenog; - je upoznat da je broj učesnika programa uslovljeno postojećim brojem zaposlenih lica kod poslodavca, prijavljenih na obavezno socijalno osiguranje na puno radno vrijeme od 40 časova nedjeljno, na dan raspisivanja konkursa za realizaciju ovog programa, te da shodno tome može zahtijevati realizaciju programa za: – najviše jednog učesnika, ukoliko ima do dva zaposlena lica; – najviše dva učesnika, ukoliko ima od tri do pet zaposlenih lica; – najviše tri učesnika, ukoliko ima od šest do 50 zaposlenih lica; – najviše četiri učesnika, ukoliko ima više od 50 zaposlenih lica. <u>Izvor verifikacije:</u> <i>IOPPD obrazac i Uvjerenje Poreske uprave.</i>
1.9 Uslovi za učesnika programa	▪ Utvrđen individualni plan zapošljavanja. ▪ Zaključen ugovor o radu sa izvođačem programa.
1.10 Obaveze izvođača	▪ Obaveze izvođača programa utvđuju se ugovorom o realizaciji programa i razrađuju operativnim priručnikom koji čini sastavni dio ugovora.

	▪ Shodno ugovoru zaključenom sa Zavodom, Izvođač se u osnovi obavezuje da: – sačini i Zavodu dostavi operativni plan aktivnosti; – dostavi Zavodu prijavu o slobodnom radnom mjestu saglasno zahtjevanom broju i strukturi učesnika; – sa učesnikom-cima zaključi ugovor-e o radu i u zakonski utvrđenim rokovima ih prijavi na obavezno socijalno osiguranje; – obezbijedi učesniku-cima ostvarivanje prava iz rada i po osnovu rada shodno propisima kojima se uređuje ta oblast; – obezbijedi i sprovede zaštitu na radu učesnika za vrijeme trajanja programa, u skladu sa zakonom, propisanim mjerama i normativima zaštite na radu; – u zakonski utvrđenim rokovima, vrši isplate zarada i uplate poreza i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje učesnika programa; – tokom perioda osposobljavanja učesnicima obezbijedi mentorstvo i Zavodu dostavi dokaz o njegovom angažovanju; – upozna učesnika-e sa sadržajem i dinamikom sprovođenja planiranih programskih aktivnosti; – vodi dnevnu evidenciju o relizovanim aktivnostima utvrđenim operativnim planom i evidenciju prisustva učesnika; – u slučaju raskida ugovora o radu sa učesnikom programa, bez odlaganja, obavijesti Zavod i dostavi kopiju rješenja o prestanku radnog odnosa učesnika; – u slučaju uplate sredstava od strane Zavoda za period realizacije programa po prestanku radnog odnosa učesnika sa kojim je raskinut ugovor o radu i u drugim situacijama neosnovano primljenih sredstava izvrši njihov povraćaj; – omogući Zavodu neposredan uvid u realizaciju programa na terenu i postupi po eventualnim sugestijama Zavoda radi postizanja planiranih rezultata programa; – uspješnim učesnicima izda potvrdu o osposobljenosti za obavljanje poslova određenog radnog mjesta; – Zavodu dostavlja izvještaje o napretku i završni izvještaj o realizaciji programa; – vrši druge ugovorne obaveze.
1.11 Obaveze učesnika programa	▪ Obaveze učesnika programa se definišu: - individualnim planom zapošljavanja i - ugovorom o radu koji zaključuje sa Zavodom.
1.12 Lokacija	▪ Program se može sprovoditi na lokalnom, regionalnom ili nacionalnom nivou.

1.13 Očekivani rezultati - indikatori	▪ Broj uključenih lica istovjetan planiranom broju učesnika. ▪ 50% od ukupnog broja učesnika su žene. ▪ 95% učesnika je zaposleno u najkraćem trajanju ekvivalentnom trajanju programa. ▪ Najmanje 15% osposobljenih učesnika iz ciljne grupe I ostalo u radnom odnosu po završetku programa. ▪ 90% osposobljenih učesnika iz ciljne grupe II održalo postojeću zaposlenost u najkraćem trajanju ekvivalentnom trajanju ugovora o radu zaključenog prije pokretanja postupka kolektivnog otpuštanja.
--	--

Mjera 1.	OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE	
Program:	OSPOSOBLJAVANJE KOD POSLODAVCA	Šifra: 1-4
Naziv programa:	PRAKSOM DO RADNOG MJESTA	Šifra: 1-40

1.1 Svrha	▪ Unapređenje ponude radne snage i pristup zapošljavanju, usklađivanjem znanja, vještina i kompetencija posebno osjetljivih kategorija nezaposlenih lica sa zahtjevima određenih zanimanja za koja posjeduju odgovarajući nivo obrazovanja ili traženo zvanje.
1.2 Cilj	▪ Smanjena nezaposlenost lica iz ciljne grupe programa i stvoreni uslovi za njihovo održivo zapošljavanje.
1.3 Ciljna grupa	▪ Posebno osjetljive grupe nezaposlenih lica kojima je nedostatak znanja, vještina i sposobnosti za obavljanje poslova određenih zanimanja prepreka u zapošljavanju, a koja su: - prijavljena u evidenciju Zavoda najkraće 12 mjeseci prije dana uključivanja u program; - bez ili sa završenom osnovnom školom; - sa 50 i više godina života; - korisnici materijalnog obezbjeđenja; - pripadnici RE populacije; - mlada (15-29) NEET lica. ▪ Učesnik programa može biti nezaposleno lice koje pripada samo jednoj od navedenih grupa nezaposlenih lica, kao i lice koje je istovremeno pripadnik dvije, više ili svih navedenih grupa lica.

1.4 Trajanje	▪ Program se realizuje u trajanju od sedam mjeseci.
1.5 Sadržaj	▪ Program će se sprovesti u saradnji sa poslodavcima kroz dva modula. Poslodavac može realizovati programske module za najviše 10 učesnika. Broj učesnika programa na nivou jednog poslodavca je ograničen i zavisi od broja zaposlenih, odnosno prijavljenih na obavezno socijalno osiguranje, na puno radno vrijeme od 40 časova nedeljno, u mjesecu koji prethodi mjesecu objave javnog konkursa. Poslodavac obezbjeđuje jednog mentora za najviše četiri učesnika, sa nivoom obrazovanja ne nižim od nivoa obrazovanja učesnika i sa najmanje tri godine radnog iskustva, u trajanju od najmanje četiri sati dnevno za cijeli period sprovođenja prvog programskog modula i za prva tri mjeseca drugog modula. ▪ Prvi modul – Upoznavanje sa radnim mjestom Ovim modulom se omogućava nezaposlenim licima da uz pomoć mentora provjere svoje kompetencije za obavljanje poslova određenog radnog mjesta, a poslodavcima da upoznaju nezaposlena lica i procijene njihovu sposobnost za obavljanje određenih radnih zadataka. Poslodavac će uključenim licima obezbjediti mentora, opremu za rad i odgovarajući prostor, kako bi se upoznali sa radnim mjestom, provjerili znanja, vještine i kompetencije uz stručno vodstvo mentora, u trajanju od 20¹⁶ do 40 časova nedeljno. Na ovaj način poslodavac će upoznati učesnike i izvršiti procjenu svrsishodnosti njihovog osposobljavanja za rad na konkretnom radnom mjestu, prije zapošljavanja. Prvi programski modul realizuje se u trajanju od mjesec dana. Za to vrijeme učesnici ne zasnivaju radni odnos. Imaju pravo na novčanu pomoć i naknadu eventualnih troškova prevoza. Poslodavac ostvaruje pravo na naknadu troškova mentorstva, osiguranja za slučaj povrede na radu učesnika, materijalnih i administrativnih troškova, po danu realizacije modula, po učesniku.

¹⁶ Primjenljivo za učesnike programa sa ograničenom radnom aktivacijom uslovljenom usklađivanjem radnih sa porodičnim obavezama – izvor verifikacije: individualni plan zapošljavanja i ugovor o uključivanju u program.

	Poslodavci imaju mogućnost da procijene svrsishodnost uključivanja svih lica u drugi modul, uz obavezu da sa najmanje 50% učesnika realizuju modul osposobljavanja. U slučaju da 50% učesnika ne odgovara cijelom broju, broj učesnika se zaokružuje na najbliži cijeli broj. ▪ Drugi modul – Osposobljavanje i zapošljavanje Realizacijom ovog modula poslodavac će obezbijediti učesnicima da se uz podršku mentora od 20 do 40 časova nedjeljno (jedan mentor za najviše četiri učesnika) osposobe u realnom radnom okruženju. Aktivnosti ovog programskog modula se sprovode u trajanju od šest mjeseci. Poslodavac će sa učesnicima drugog modula zaključiti ugovore o radu u najkraćem trajanju od šest mjeseci, na puno radno vrijeme od 40 časova nedjeljno, odnosno na nepuno radno vrijeme sa učesnicama programa sa ograničenom radnom aktivacijom.
1.6 Opravedani troškovi realizacije programa - teret Zavoda	▪ Opravedani troškovi učesnika i poslodavca - izvođača programa su: I modul Opravedani trošak <i>učesnika</i> - novčana pomoć i eventualni troškovi prevoza. <u>Naknada troškova</u>: po rješenju o priznavanju prava polazniku na novčanu pomoć sa ili bez prava na troškove prevoza. Opravedani trošak <i>izvođača</i> – do 300,00 € po učesniku za mjesec realizacije programskog modula, bez obzira na stvarne troškove izvođača. <u>Naknada troškova</u>: po osnovu ugovora o realizaciji programa dodjelom pomoći male vrijednosti, tzv. „<i>de minimis</i>“ pomoći zaključenog između Zavoda i izvođača programa. Isplata sredstava vrši se po realizaciji programskog modula. II modul Opravedani trošak izvođača je trošak osposobljavanja učesnika u realnom radnom okruženju koji bez obzira na stvarne troškove izvođača mjesečno iznosi: - do 677,00 € po učesniku koji se osposobljava i zapošljava na radnom mjestu za koje je predviđen I,II, II, IV ili V nivo obrazovanja, na puno radno vrijeme;

	- do 350,00 € po učesniku koji se osposobljava i zapošljava na radnom mjestu za koje je predviđen I,II, II, IV ili V nivo obrazovanja, na nepuno radno vrijeme; - do 925,00 € po učesniku koji se osposobljava i zapošljava na radnom mjestu za koje je predviđen Vi ili VII nivo obrazovanja, na puno radno vrijeme; - do 465,00 € po učesniku koji se osposobljava i zapošljava na radnom mjestu za koje je predviđen Vi ili VII nivo obrazovanja, na nepuno radno vrijeme; - do 250,00 € za troškove mentorstva, materijalne i druge troškove potrebne za realizaciju programa, nezavisno od ukupnog broja učesnika i angažovanih mentora. Zavod pruža finansijsku podršku u realizaciji drugog programskog modula u trajanju od tri mjeseca. <u>Naknada troškova:</u> po osnovu ugovora o realizaciji programa dodjelom pomoći male vrijednosti, tzv. „<i>de minimis</i>“ pomoći zaključenog između Zavoda i izvođača programa. Isplata sredstava vrši se sljedećom dinamikom: – sredstva u iznosu do 80%, u roku od 30 dana od dana početka realizacije drugog programskog modula; – sredstva u iznosu od 20%, po isteku poslednjeg mjeseca realizacije drugog programskog modula. <u>Sredstvo obezbjeđenja</u> – blanko mjenica i mjenično ovlašćenje koje Izvođač dostavlja Zavodu pri zaključenju ugovora o realizaciji programa.
1.7. Izvođač programa	▪ Izvođač programa je poslodavac koji ispunjava uslove za realizaciju programa, izabran po javnom konkursu u postupku opisanom u Poglavlju VIII ovog dokumenta i koji je sa Zavodom zaključio ugovor o realizaciji programa dodjelom pomoći male vrijednosti, tzv. „<i>de minimis</i>“ pomoći.
1.8. Uslovi za izvođača programa	▪ Da bi se smatrao prihvatljivim za realizaciju programa poslodavac – podnosilac prijave treba da: - svoju djelatnost obavlja u privatnom sektoru, na teritoriji Crne Gore; - je registrovan za obavljanje djelatnosti, najmanje 12 mjeseci na dan objave javnog konkursa za realizaciju programa; - djelatnost ne obavlja u sektoru usluga povezanih sa izvoznom djelatnosti i u sektoru primarne poljoprivrede i ribarstva;

- je registrovan za obavljanje djelatnosti u okviru grupe djelatnosti iz sektora povezanih sa zelenim/digitalnim radnim mjestima utvrđenim ovim dokumentom – kada je to primjenljivo;
- nije privredno društvo čiji je osnivač ili većinski vlasnik država ili jedinica lokalne samouprave;
- nije registrovan kao nevladina organizacija;

Izvor verifikacije: izvod iz registra nadležnog organa.

- je upoznat da sredstva Zavoda za finansiranje ovog programa predstavljaju državnu pomoć male vrijednosti i da ne smiju prelaziti iznos od 300.000,00 € u bilo kojem periodu od tri fiskalne godine, te da mu se po navedenom osnovu može dodijeliti zakonska pomoć male vrijednosti, tzv. de minimis pomoći;

Izvor verifikacije: izjava podnosioca prijave i izjave za pomoći male vrijednosti i evidencija o dodijeljenim državnim pomoćima.

- nije u stečajnom postupku, postupku likvidacije, nije prestao obavljati djelatnost i da mu žiro račun nije blokiran;
- preuzme obavezu da sa učesnicima programa zaključi ugovor o radu u trajanju navedenom u prijavi za realizaciju programa, koje ne može biti kraće od 12 mjeseci;
- angažuje mentora sa nivoom kvalifikacije obrazovanja ne nižim od zahtijevanog nivoa kvalifikacije učesnika i sa najmanje tri godine radnog iskustva, ukoliko posebnim propisom nije drugačije određeno;
- angažuje jednog mentora za najviše četiri učesnika programa, ukoliko posebnim propisom nije drugačije određeno;
- je upoznat da ne može angažovati mentora koji je tokom perioda realizacije programa angažovan na poslovima osposobljavanja učesnika drugog/ih programa od strane istog ili drugog poslodavca;

Izvor verifikacije: izjava podnosioca prijave.

- posjeduje tehničke i prostorne kapacitete za realizaciju programa za zahtijevani broj učesnika;

Izvor verifikacije: izjava podnosioca prijave i nalaz neposrednog uvida Zavoda u postojanje uslova za realizaciju programa.

	- ima izmirene obaveze po osnovu poreza i doprinosa na lična primanja zaključno sa godinom koja prethodi godini objave javnog konkursa na dan 31 decembar i/ili da redovno izmiruje reprogramirane poreske obaveze, shodno Zakonu o reprogramu poreskih potraživanja ("Službeni list Crne Gore", broj 145/21) na dan objave javnog konkursa za realizaciju ovog programa; - sa zapošljavanjem učesnika u ovom programu ostvaruje neto porast broja zaposlenih u odnosu na prosječan broj zaposlenih u poslednjih 12 mjeseci; - na dan objave javnog konkursa ima najmanje jednog zaposlenog; - je upoznat da je broj učesnika programa uslovljeno postojećim brojem zaposlenih lica kod poslodavca, prijavljenih na obavezno socijalno osiguranje na puno radno vrijeme od 40 časova nedjeljno, na dan raspisivanja konkursa za realizaciju ovog programa, te da shodno tome može zahtijevati realizaciju programa za: – najviše jednog učesnika, ukoliko ima do dva zaposlena lica; – najviše dva učesnika, ukoliko ima od tri do pet zaposlenih lica; – najviše tri učesnika, ukoliko ima od šest do 50 zaposlenih lica; – najviše četiri učesnika, ukoliko ima više od 50 zaposlenih lica. <i><u>Izvor verifikacije:</u> IOPPD obrazac i Uvjerenje Poreske uprave.</i>
1.9 Postupak izbora izvođača programa	▪ Izbor izvođača vrši se putem javnog konkursa za izbor izvođača za realizaciju programa na način opisan u Poglavlju VIII Kataloga.
1.10 Uslovi za učesnika programa	▪ Utvrđen individualni plan zapošljavanja. ▪ Zaključen ugovor sa Zavodom o uključivanju u prvi programski modul. ▪ Zaključen ugovor o radu sa izvođačem programa.
1.11 Obaveze izvođača	▪ Obaveze izvođača programa utvđuju se ugovorom o realizaciji programa i razrađuju operativnim priručnikom koji čini sastavni dio ugovora. ▪ Shodno ugovoru zaključenom sa Zavodom, Izvođač se u osnovi obavezuje da: – realizuje program, u ukupnom trajanju od sedam mjeseci (I + II modul), sa datumom početka realizacije I programskog modula najkasnije u roku od 20 dana od dana zaključenja ugovora i II programskog modula u roku od 20 dana od dana završetka I modula; – sačini operativni plan aktivnosti oba programska modula i dostavi ga Zavodu;

	– uključenim licima obezbjediti mentora, opremu za rad i odgovarajući prostor, kako bi se upoznali sa radnim mjestom, provjerili znanja, vještine i kompetencije uz stručno vodstvo mentora (I modul); – dostavi Zavodu prijavu o slobodnom/im radnom/im mjestu/ima za učesnika/e II modula, za zapošljavanje na radnom mjestu u ugovorenom trajanju; – sa učesnikom-cima drugog programskog modula zaključi ugovor-e o radu, sa stupanjem na rad danom početka realizacije drugog modula; – u zakonski utvrđenim rokovima prijavi učesnika-e na obavezno socijalno osiguranje; – obezbijedi učesniku-cima ostvarivanje prava iz rada i po osnovu rada shodno propisima kojima se uređuje ova oblast; – obezbijedi i sprovede zaštitu na radu učesnika za vrijeme trajanja programa, u skladu sa zakonom, propisanim mjerama i normativima zaštite na radu; – u zakonski utvrđenim rokovima, vrši isplate zarada učesniku programa i Zavodu dostavlja dokaze o isplaćenim zaradama, porezima i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje učesnika programa; – vodi dnevnu evidenciju o realizovanim aktivnostima utvrđenim Operativnim planom i evidenciju prisustva učesnika programa; – u slučaju napuštanja programa od strane učesnika i/ili raskida ugovora o radu, bez odlaganja obavjesti Zavod i dostavi kopiju rješenja o prestanku radnog odnosa učesnika; – u slučaju uplate sredstava od strane Zavoda za period realizacije programa po prestanku radnog odnosa učesnika sa kojim je raskinut ugovor o radu i u drugim slučajevima neosnovano primljenih sredstva izvrši njihov povraćaj; – omogućiti Zavodu neposredan uvid u realizaciju programa u toku realizacije prvog programskog modula i u drugom mjesecu realizacije drugog modula, kao i ukoliko nastupe okolnosti koje otežavaju ili onemogućavaju njegovo sprovođenje i postupi po eventualnim sugestijama radi postizanja planiranih rezultata programa; – izda potvrde o osposobljenosti za obavljanje poslova određenog radnog mjesta učesniku koji sa uspjehom završi programski modul osposobljavanja; – Zavodu dostavlja izvještaj-e o napretku, završni izvještaj o realizaciji programa; – vrši druge ugovorene obaveze.
1.12 Obaveze učesnika programa	▪ Obaveze učesnika definiše se ugovorom koji zaključuju sa Zavodom i koji prethodi njihovom upućivanju u program. Ugovorne obaveze učesnika su da: - redovno prisustvuje i izvršava programske zadatke;

	- se angažuje na usvajanju programskih sadržaja radi postizanja ciljeva i ishoda predviđenih operativnim planom izvođača; - postupi po eventualnim sugestijama i predloženim mjerama izvođača ili Zavoda za otklanjanje uzroka koji otežavaju ili onemogućavaju napredovanje u savladavanju programskih sadržaja; - ukoliko bude uključen u drugi programski modul pristupi zaključenju ugovora o radu sa izvođačem i održi zaposlenje u ugovorenom trajanju; - uredno izvršava i druge obaveze usmjerene na ostvarivanje pozitivnog ishoda prvog programskog modula, kao i drugog ukoliko se u njegovu realizaciju uključi. ▪ Danom početka realizacije drugog programskog modula, učesnik zasniva radni odnos kod izvođača, te se međusobne obaveze, prava i odgovornosti ugovornih strana regulišu ugovorom o radu.
1.13 Prava učesnika programa	▪ Učesnik ima pravo: - da se od strane izvođača upozna sa sadržajem i dinamikom sprovođenja aktivnosti prvog i drugog programskog modula utvrđenih operativnim planom, prije započinjanja njegove realizacije; - na mentora, opremu za rad i odgovarajući prostor, kako bi se upoznao sa radnim mjestom, provjerio znanja, vještine i kompetencije uz stručno vodstvo mentora za vrijeme realizacije prvog programskog modula; - da podnese zahtjev za ostvarivanje prava na novčanu pomoć za dane provedene u prvom programskom modulu, saglasno članu 58 Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (»Sl. list CG«, br.24/19) i Pravilniku o načinu ostvarivanja novčane pomoći i naknade troškova prevoza za nezaposlena lica (»Sl.list CG“, br. 58/19); - da podnese zahtjev za naknadu troškova prevoza za dane provedene u prvom programskom modulu, u visini troškova javnog prevoza u drumskom i željezničkom saobraćaju¹⁷; - da ukoliko bude uključen u drugi programski modul zasnuje radni odnos kod izvođača; - na ostvarivanje prava iz rada i po osnovu rada, kojima se uređuje ta oblast tokom trajanju drugog modula; - da ukoliko bude uključen u II programski modul i sa uspjehom ga završi, dobije potvrdu o osposobljenosti za obavljanje poslova određenog radnog mjesta, koju mu izdaje izvođač.

¹⁷14 Pravo na troškove prevoza imaju nezaposlena lica koja se upućuje u program van mjesta prebivališta, odnosno boravka.

1.14 Lokacija	▪ Program se može sprovoditi na lokalnom, regionalnom ili nacionalnom nivou.
1.15 Očekivani rezultati indikatori	▪ Broj uključenih lica u I modul – upoznavanje sa radnim mjestom istovjetan planiranom broju učesnika. ▪ Osposobljeno 97% učesnika II modula. ▪ Najmanje 15% osposobljenih za rad ostaje u radnom odnosu po završetku programa.

Mjera 1.	OBRAZOVANJE I OSPOSABLJAVANJE	
Program:	OSPOSABLJAVANJE ZA SAMOSTALAN RAD	Šifra: 1-5
Naziv programa:	READY2WORK	Šifra: 1-50

1.1 Svrha	▪ Brža tranzicija nezaposlenih lica uključujući i mlada (15-29) NEET lica iz sistema obrazovanja u svijet rada, usklađivanjem njihovih potreba sa zahtjevima poslodavaca za zapošljavanjem lica sa radnim iskustvom, sa akcentom na zelena i digitalna radna mjesta.
1.2 Ciljevi	▪ Povećanje zapošljivosti i zaposlenosti nezaposlenih lica sticanjem radnog iskustva za samostalno obavljanje poslova u stečenoj kvalifikaciji nivoa obrazovanja. ▪ Zadovoljena potreba poslodavaca za zapošljavanjem lica sa radnim iskustvom.
1.3 Sadržaj	▪ Učesnici se u realnom radnom okruženju uz podršku mentora u trajanju od 25 časova nedjeljno osposobljavaju za samostalno obavljanje poslova u kvalifikaciji nivoa obrazovanja, odnosno stručnoj kvalifikaciji radi sticanja prvog radnog iskustva, ukoliko za regulisane profesije posebnim propisom nije drugačije predviđeno. ▪ Dužina trajanja osposobljavanja zavisi od nivoa obrazovanja učesnika programa: - devet mjeseci za VI i VII nivo obrazovanja; - šest mjeseci za ostale nivoe obrazovanja. ▪ Realizacija programa započinje danom stupanja na rad učesnika programa, koji sa izvođačem zaključuju ugovor o radu u najkraćem trajanju od 12 mjeseci uključujući i period osposobljavanja. ▪ Osposobljavanje se sprovodi saglasno operativnom planu koji priprema poslodavac i kojim, između ostalog, definiše nivo znanja, vještina i sposobnosti

	koje učesnik treba da postigne da bi mogao samostalno obavljati poslove u stečenoj kvalifikaciji nivoa obrazovanja. ▪ Proces osposobljavanja ishoduje potvrdom o stečenom radnom iskustvu u nivou kvalifikacije obrazovanja, koju učesniku izdaje izvođač.
1.4 Ciljna grupa	▪ Program je namijenjen: – Nezaposlenim licima iz evidencije Zavoda od III do VII nivoa obrazovanja, bez radnog iskustva u stečenoj kvalifikaciji nivoa obrazovanja; – Mladim (15-29) NEET licima od III do VII nivoa obrazovanja, bez radnog iskustva u stečenoj kvalifikaciji nivoa obrazovanja, a koja su prihvatila usluge i mjere Garancije za mlade. ▪ Učesnik programa može biti lice koje pripada jednoj od dvije kategorije lica iz ciljne grupe programa, prioriteto korisnici materijalnog obezbjeđenja i pripadnici RE populacije.
1.5 Opravljeni troškovi izvođača- troškovi na teret Zavoda	▪ Finansijska podrška Zavoda u realizaciji programa nije uslovljena stvarnim troškovima izvođača već brojem učesnika i poslovima za koja se učesnik osposobljava za samostalan rad, i na mjesečnom nivou iznosi: - do 677 € za učesnika koji se osposobljava za obavljanje poslova za koja je predviđen III ili IV nivo obrazovanja; - do 727 € za učesnika koji se osposobljava za obavljanje zelenih/digitalnih poslova za koje je predviđen III ili IV nivo obrazovanja; - do 925 € za učesnika koji se osposobljava za obavljanje poslova za koja je predviđen VI ili VII nivo obrazovanja; - do 995 € za učesnika koji se osposobljava za obavljanje zelenih/digitalnih poslova za koje je predviđen VI ili VII nivo obrazovanja; - do 250 € za troškove mentorstva, materijalne i druge troškove potrebne za realizaciju programa, nezavisno od ukupnog broja učesnika i broja angažovanih mentora. ▪ Zavod pruža finansijsku podršku u realizaciji programa u trajanju od šest mjeseca. <u>Naknada troškova:</u> po osnovu ugovora o realizaciji programa dodjelom pomoći male vrijednosti, tzv. de minimis pomoći, zaključenog između Zavoda i poslodavca kao izvođača programa. ▪ Isplata sredstava vrši se sljedećom dinamikom: - sredstva u iznosu do 80%, po zaključenju ugovora o realizaciji programa; - sredstva u iznosu do 20%, po isteku poslednjeg mjeseca izvršenja ugovora.

	<u>Sredstvo obezbjeđenja</u> – blanko mjenica i mjenično ovlaštenje koje Izvođač dostavlja Zavodu pri zaključenju ugovora o realizaciji programa.
1.6 Izvođač programa	▪ Izvođač programa je poslodavac iz privatnog ili javnog sektora koji sa Zavodom zaključuje ugovor o realizaciji programa dodjelom pomoći male vrijednosti, tj. „de minimis“ pomoći. ▪ Izvođač koji realizuje program za zelena/digitalna radna mjesta treba da je registrovan za obavljanje djelatnosti u okviru grupe djelatnosti iz sektora prepoznatih Katalogom.
1.7 Uslovi za izvođače programa	▪ Da bi se smatrao prihvatljivim za realizaciju programa poslodavac – podnosilac prijave treba da: - svoju djelatnost obavlja u javnom ili privatnom sektoru, na teritoriji Crne Gore; - je registrovan za obavljanje djelatnosti, najmanje 12 mjeseci na dan objave javnog konkursa za realizaciju programa; - djelatnost ne obavlja u sektoru usluga povezanih sa izvoznom djelatnosti i u sektoru primarne poljoprivrede i ribarstva; - je registrovan za obavljanje djelatnosti u okviru grupe djelatnosti iz sektora povezanih sa zelenim/digitalnim radnim mjestima utvrđenim ovim dokumentom – kada je to primjenljivo; - nije registrovan kao nevladina organizacija; <u>Izvor verifikacije:</u> izvod iz registra nadležnog organa. - je upoznat da sredstva Zavoda za finansiranje ovog programa predstavljaju državnu pomoć male vrijednosti i da ne smiju prelaziti iznos od 300.000,00 € u bilo kojem periodu od tri fiskalne godine, te da mu se po navedenom osnovu može dodijeliti zakonska pomoć male vrijednosti, tzv. de minimis pomoći; <u>Izvor verifikacije:</u> izjava podnosioca prijave i izjave za pomoći male vrijednosti i evidencija o dodijeljenim državnim pomoćima. - nije u stečajnom postupku, postupku likvidacije, nije prestao obavljati djelatnost i da mu žiro račun nije blokiran; - preuzme obavezu da sa učesnicima programa zaključi ugovor o radu u trajanju navedenom u prijavi za realizaciju programa u najkraćem trajanju od 12 mjeseci; - angažuje mentora sa nivoom kvalifikacije obrazovanja ne nižim od zahtijevanog nivoa kvalifikacije učesnika i sa najmanje tri godine radnog iskustva, ukoliko posebnim propisom nije drugačije određeno; - angažuje jednog mentora za najviše četiri učesnika programa, ukoliko posebnim propisom nije drugačije određeno;

	- je upoznat da ne može angažovati mentora koji je tokom perioda realizacije programa angažovan na poslovima osposobljavanja učesnika drugog/ih programa od strane istog ili drugog poslodavca; <i><u>Izvor verifikacije:</u> izjava podnosioca prijave.</i> - posjeduje tehničke i prostorne kapacitete za realizaciju programa za zahtijevani broj učesnika; <i><u>Izvor verifikacije:</u> izjava podnosioca prijave i nalaz neposrednog uvida Zavoda u postojanje uslova za realizaciju programa.</i> - ima izmirene obaveze po osnovu poreza i doprinosa na lična primanja zaključno sa godinom koja prethodi godini objave javnog konkursa na dan 31 decembar i/ili da redovno izmiruje reprogramirane poreske obaveze, shodno Zakonu o reprogramu poreskih potraživanja ("Službeni list Crne Gore", broj 145/21) na dan objave javnog konkursa za realizaciju ovog programa; - sa zapošljavanjem učesnika u ovom programu ostvaruje neto porast broja zaposlenih u odnosu na prosječan broj zaposlenih u poslednjih 12 mjeseci; - na dan objave javnog konkursa ima najmanje jednog zaposlenog; - je upoznat da je broj učesnika programa uslovljeno postojećim brojem zaposlenih lica kod poslodavca, prijavljenih na obavezno socijalno osiguranje na puno radno vrijeme od 40 časova nedjeljno, na dan raspisivanja konkursa za realizaciju ovog programa, te da shodno tome može zahtijevati realizaciju programa za: – najviše jednog učesnika, ukoliko ima do dva zaposlena lica; – najviše dva učesnika, ukoliko ima od tri do pet zaposlenih lica; – najviše tri učesnika, ukoliko ima od šest do 50 zaposlenih lica; – najviše četiri učesnika, ukoliko ima više od 50 zaposlenih lica. <i><u>Izvor verifikacije:</u> IOPPD obrazac i Uvjerenje Poreske uprave.</i>
1.8 Postupak izbora izvođača programa	▪ Izbor izvođača vrši se putem javnog konkursa za izbor korisnika sredstava za realizaciju programa na način opisan u Poglavlju VIII Kataloga.
1.9 Uslovi za učesnika programa	▪ Utvrđen individualni plan zapošljavanja u skladu sa prijavom izvođača programa. ▪ Zaključen ugovor o radu sa izvođačem programa.
1.10	▪ Obaveze izvođača programa se definišu ugovorom koji zaključuje sa Zavodom i operativnim priručnikom koji čini sastavni dio ugovora.

Obaveze izvođača programa	▪ Izvođač se u osnovi obavezuje da: – dostavi Zavodu prijavu o slobodnom radnom mjestu saglasno broju i strukturi učesnika navedenoj u prijavi i izvrši izbor učesnika programa iz kategorije lica pripremljenih za uključivanje u program; – sa učesnikom/cima zaključi ugovor/e o radu, sa stupanjem na rad danom početka realizacije programa; – u zakonski utvrđenim rokovima prijavi učesnika/e na obavezno socijalno osiguranje, na puno radno vrijeme; – obezbijedi učesniku/cima ostvarivanje prava iz rada i po osnovu rada shodno propisima kojima se uređuje ta oblast; – obezbijedi i sprovede zaštitu na radu učesnika za vrijeme trajanja programa, u skladu sa zakonom, propisanim mjerama i normativima zaštite na radu; – u zakonski utvrđenim rokovima, vrši isplate zarada i uplate poreza i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje učesnika programa; – u slučaju raskida ugovora o radu sa učesnikom programa, dostavi Zavodu kopiju rješenja o prestanku radnog odnosa učesnika, u roku od tri dana od dana donošenja rješenja; – u slučaju uplate sredstava od strane Zavoda za period realizacije programa po prestanku radnog odnosa učesnika sa kojim je raskinut ugovor o radu ili pod drugim okolnostima neosnovano primljenim sredstvima izvrši njihov povraćaj; – učesnicima izda potvrdu o stečenom radnom iskustvu za samostalno obavljanje poslova u nivou kvalifikacije obrazovanja – pripravničkom stažu; – Zavodu dostavlja izvještaje o napretku i završni izvještaj o realizaciji programa; – vrši druge ugovorne obaveze.
1.11 Trajanje programa	▪ Program se realizuje u trajanju od 12 mjeseci.
1.12 Lokacija	▪ Program se sprovodi na nacionalnom nivou.
1.13 Očekivani rezultati - indikatori	▪ Broj uključenih lica istovjetan planiranom broju učesnika programa. ▪ 50% od ukupnog broja učesnika su žene. ▪ 90% od ukupnog broja učesnika se osposobilo za samostalno obavljanje poslova u stečenom nivou kvalifikacije obrazovanja. ▪ 95% od ukupnog broja osposobljenih učesnika je ostalo u radnom odnosu kod izvođača u najkraćem trajanju od tri mjeseca. <u>Izvor verifikacije:</u> zaključen individualni plan zapošljavanja, ugovor o radu, prijava na obavezno socijalno osiguranje, potvrda poslodavca i evidencija Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.

Mjera 5.	OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE	
Program:	RAD KOD POSLODAVCA	Šifra: 1-6
Naziv programa:	PROGRAM „START 20“ – PROGRAM PODRŠKE ZA SAMOSTALNI ŽIVOT I RAD	Šifra 1-60

1.1 Svrha	Unapređenje ponude radne snage i pristup zapošljavanju, usklađivanjem znanja, vještina i kompetencija nezaposlenih mladih lica bez porodične i institucionalne zaštite u procesu osamostaljivanja, sa zahtjevima određenih zanimanja za koja posjeduju odgovarajući nivo obrazovanja ili traženo zvanje.
1.2 Cilj	Smanjena nezaposlenost lica iz ciljne grupe programa i stvoreni uslovi za njihovo održivo zapošljavanje.
1.3 Ciljna grupa	- Nezaposlena mlada lica bez roditeljskog staranja nakon izlaska iz institucionalne ili hraniteljske brige prijavljena na evidenciju Zavoda. <u>Druga mlada lica sa evidencije Zavoda koja su izložena povećanom riziku od socijalne isključenosti ili otežanog ulaska na tržište rada, uključujući mlade koji nemaju adekvatnu porodičnu podršku, koji su u procesu osamostaljivanja bez institucionalne i adekvatne porodične podrške, ili koji se suočavaju sa privremenim životnim okolnostima koje mogu usporiti njihov obrazovni ili profesionalni razvoj.</u>
1.4 Trajanje	Program realizuje u trajanju od deset mjeseci.
1.5 Sadržaj	- Program će se sprovesti u saradnji sa poslodavcima. Program se realizuje kroz dvije faze i to: prva faza koja podrazumijeva upoznavanje sa radnim mjestom i druga faza koja može imati dva modela: osposobljavanje i zapošljavanje. - Poslodavac u zavisnosti od identifikovanih potreba, bira način realizacije i isti iskazuje u prijavi. - Poslodavac je u obavezi da za vrijeme trajanja programa učesnicima obezbjedi smještaj i ishranu. Poslodavac može realizovati programski modul za najviše 10 učesnika. Broj učesnika programa na nivou jednog poslodavca je ograničen i zavisi od broja zaposlenih, odnosno prijavljenih na obavezno socijalno osiguranje, na puno radno vrijeme od 40 časova nedeljno, u mjesecu koji prethodi mjesecu objave javnog konkursa. Prva faza – upoznavanje sa radnim mjestom.

Ovom fazom omogućava se nezaposlenim licima da uz pomoć mentora provjere svoje kompetencije za obavljanje poslova određenog radnog mjesta, a poslodavcima da upoznaju nezaposlena lica i procijene njihovu sposobnost za obavljanje određenih radnih zadataka.

Poslodavac će uključenim licima obezbjediti mentora, opremu za rad i odgovarajući prostor, kako bi se upoznali sa radnim mjestom, provjerili znanja, vještine i kompetencije uz stručno vodstvo mentora¹⁸, u trajanju od 40 časova nedjeljno. Na ovaj način poslodavac će upoznati učesnike i izvršiti procjenu svrsishodnosti njihovog osposobljavanja za rad ili zapošljavanja na konkretnom radnom mjestu.

Za vrijeme trajanja ove faze učesnici ne zasnivaju radni odnos. Imaju pravo na novčanu pomoć i naknadu eventualnih troškova prevoza.

Poslodavac ostvaruje pravo na naknadu troškova mentorstva, osiguranja za slučaj povrede na radu učesnika, materijalnih i administrativnih troškova, po danu realizacije modula, po učesniku, kao i naknadu za troškove smještaja.

Poslodavci imaju mogućnost da procijene svrsishodnost uključivanja svih lica u drugu fazu, uz obavezu da sa najmanje 50% učesnika realizuju modul osposobljavanja odnosno modul zapošljavanja. U slučaju da 50 % učesnika ne odgovara cijelom broju, broj učesnika se zaokružuje na najbliži cijeli broj.

- **Druga faza : Osposobljavanje i zapošljavanje**

U okviru druge faze program se može realizovati po nekom od sledeća dva modela. Prvi model je model osposobljavanja na radnom mjestu uz podršku mentora, dok drugi model podrazumijeva zapošljavanje na konkretnom radnom mjestu.

- **Prvi model – Osposobljavanje na radnom mjestu**

Realizacijom ovog modela poslodavac će obezbijediti učesnicima da se uz podršku mentora 40 časova nedjeljno (jedan mentor za najviše četiri učesnika) osposobe u realnom radnom okruženju.

Poslodavac će sa učesnicima zaključiti ugovore o radu u najkraćem trajanju od devet mjeseci, na puno radno vrijeme od 40 časova nedjeljno.

- **Drugi model – zapošljavanje na konkretnom radnom mjestu**

Ovaj model sprovodi se u najkracem trajanju od devet mjeseci.

Poslodavac sa učesnicima zaključuje ugovor o radu za obavljanje poslova u okviru postojećih ili novootvorenih radnih mjesta koja mogu biti održiva i nakon završetka programa, na puno radno vrijeme od 40 časova nedjeljno.

¹⁸ Poslodavac obezbjeđuje jednog mentora za najviše četiri učesnika, sa nivoom obrazovanja ne nižim od nivoa obrazovanja učesnika i sa najmanje tri godine radnog iskustva, u trajanju od najmanje četiri sata dnevno za cijeli period sprovođenja prvog programskog modula i za prva tri mjeseca drugog modula.

1.6 Opraviđani troškovi realizacije programa - teret Zavoda	▪ Opraviđani troškovi učesnika i poslodavca - izvođača programa zavise od faze i modela realizacije programa. Prva faza - <u>Opraviđani trošak učesnika</u> - novčana pomoć i eventualni troškovi prevoza. <u>Naknada troškova</u>: po rješenju o priznavanju prava polazniku na novčanu pomoć sa ili bez prava na troškove prevoza. - <u>Opraviđani trošak izvođača</u> - do 300,00 € po učesniku za mjesec realizacije programskog modula bez obzira na stvarne troškove izvođača. - do 300,00 po učesniku za naknadu troškova smještaja. <u>Naknada troškova</u>: po osnovu ugovora o realizaciji programa dodjelom pomoći male vrijednosti, tzv. „<i>de minimis</i>“ pomoći zaključenog između Zavoda i izvođača programa. Druga faza: Zavod pruža finansijsku podršku u trajanju do devet mjeseci. Prvi model – osposobljavanje na radnom mjestu <u>Opraviđani trošak izvođača</u> je trošak osposobljavanja učesnika u realnom radnom okruženju koji bez obzira na stvarne troškove izvođača mjesečno iznosi: - do 727,00 € po učesniku koji se osposobljava i zapošljava na radnom mjestu za koje je predviđen I,II, II, IV ili V nivo obrazovanja, na puno radno vrijeme; - do 995,00 € po učesniku koji se osposobljava i zapošljava na radnom mjestu za koje je predviđen VI ili VII nivo obrazovanja, na puno radno vrijeme; - do 300,00 € za troškove mentorstva, materijalne i druge troškove potrebne za realizaciju programa, nezavisno od ukupnog broja učesnika i angažovanih mentora. - do 300,00 eura po učesniku za troškove smještaja. <u>Naknada troškova</u>: po osnovu ugovora o realizaciji programa dodjelom pomoći male vrijednosti, tzv. „<i>de minimis</i>“ pomoći zaključenog između Zavoda i izvođača programa.
--	--

	Drugi model – zapošljavanje na konkretnom radnom mjestu Poslodavac, nezavisno od stvarnih troškova realizacije programa, ostvaruje pravo na mjesečni iznos finansijske podrške do: - 727,00 € po učesniku zaposlenom na radnom mjestu za koje je predviđen I, II, III, IV ili V nivo kvalifikacije obrazovanja, na puno radno vrijeme; - 995,00 € po učesniku zaposlenom na radnom mjestu za koje je predviđen VI ili VII nivo kvalifikacije obrazovanja, na puno radno vrijeme; - 300, 00 eura za naknadu troškova smještaja po učesniku. Ukoliko tokom realizacije programa dođe do smanjenja broja učesnika, finansijska obaveza Zavoda srazmjerno se smanjuje.
1.7. Izvođač programa	▪ Izvođač programa je poslodavac koji sa Zavodom zaključuje ugovor o realizaciji programa dodjelom pomoći male vrijednosti tzv. „<i>de minimis</i>“ pomoći.
1.8. Uslovi za izvođača programa	▪ Da bi se smatrao prihvatljivim za realizaciju programa poslodavac – podnosilac prijave treba da: - svoju djelatnost obavlja u privatnom sektoru, na teritoriji Crne Gore; - je registrovan za obavljanje djelatnosti, najmanje 12 mjeseci na dan objave javnog konkursa za realizaciju programa; - djelatnost ne obavlja u sektoru usluga povezanih sa izvoznom djelatnosti i u sektoru primarne poljoprivrede i ribarstva; - nije privredno društvo čiji je osnivač ili većinski vlasnik država ili jedinica lokalne samouprave i - nije registrovan kao nevladina organizacija. <u>Izvor verifikacije:</u> izvod iz registra nadležnog organa. je upoznat da sredstva Zavoda za finansiranje ovog programa predstavljaju državnu pomoć male vrijednosti i da ne smiju prelaziti iznos od 300.000,00 € u bilo kojem periodu od tri fiskalne godine, te da mu se po navedenom osnovu može dodijeliti zakonska pomoć male vrijednosti, tzv. de minimis pomoći; <u>Izvor verifikacije:</u> izjava podnosioca prijave i izjave za pomoći male vrijednosti i evidencija o dodijeljenim državnim pomoćima. - nije u stečajnom postupku, postupku likvidacije, nije prestao obavljati djelatnost i da mu žiro račun nije blokiran; - preuzme obavezu da sa učesnicima programa zaključi ugovor o radu, u zavisnosti od odabranog modela u trajanju koje ne može biti kraće od devet mjeseci;

- preuzme obavezu da učesnicima programa obezbijedi smještaj i ishranu za vrijeme realizacije programa;
- angažuje mentora sa nivoom kvalifikacije obrazovanja ne nižim od zahtijevanog nivoa kvalifikacije učesnika i sa najmanje tri godine radnog iskustva, ukoliko posebnim propisom nije drugačije određeno;
- angažuje jednog mentora za najviše četiri učesnika programa, ukoliko posebnim propisom nije drugačije određeno;
- je upoznat da ne može angažovati mentora koji je tokom perioda realizacije programa angažovan na poslovima osposobljavanja učesnika drugog/ih programa od strane istog ili drugog poslodavca.

Izvor verifikacije: izjava podnosioca prijave.

- posjeduje tehničke i prostorne kapacitete za realizaciju programa za zahtijevani broj učesnika.

Izvor verifikacije: izjava podnosioca prijave i nalaz neposrednog uvida Zavoda u postojanje uslova za realizaciju programa.

- ima izmirene obaveze po osnovu poreza i doprinosa na lična primanja zaključno sa godinom koja prethodi godini objave javnog konkursa na dan 31 decembar i/ili da redovno izmiruje reprogramirane poreske obaveze, shodno Zakonu o reprogramu poreskih potraživanja ("Službeni list Crne Gore", broj 145/21) na dan objave javnog konkursa za realizaciju ovog programa;
- sa zapošljavanjem učesnika u ovom programu ostvaruje neto porast broja zaposlenih u odnosu na prosječan broj zaposlenih u poslednjih 12 mjeseci;
- na dan objave javnog konkursa ima najmanje jednog zaposlenog;
- je upoznat da je broj učesnika programa uslovljen postojećim brojem zaposlenih lica kod poslodavca, prijavljenih na obavezno socijalno osiguranje na puno radno vrijeme od 40 časova nedjeljno, na dan raspisivanja konkursa za realizaciju ovog programa, te da shodno tome može zahtijevati realizaciju programa za:
 - najviše jednog učesnika, ukoliko ima do dva zaposlena lica;
 - najviše dva učesnika, ukoliko ima od tri do pet zaposlenih lica;
 - najviše tri učesnika, ukoliko ima od šest do 50 zaposlenih lica;
 - najviše četiri učesnika, ukoliko ima više od 50 zaposlenih lica.

Izvor verifikacije: IOPPD obrazac i Uvjerenje Poreske uprave.

1.9 Postupak izbora izvođača programa	Izbor izvođača vrši se putem javnog konkursa za izbor izvođača za realizaciju programa na način opisan u Poglavlju VIII Kataloga.
1.10 Uslovi za učesnika programa	- Utvrđen individualni plan zapošljavanja. - Zaključen ugovor sa Zavodom o uključivanju u prvi programski modul. - Zaključen ugovor o radu sa izvođačem programa.
1.11 Obaveze izvođača	Obaveze izvođača programa utvrđuju se ugovorom o realizaciji programa i razrađuju operativnim priručnikom koji čini sastavni dio ugovora. - Shodno ugovoru zaključenom sa Zavodom, Izvođač se u osnovi obavezuje da: - realizuje program, u ukupnom trajanju od deset mjeseci (I + II modul), sa datumom početka realizacije I programskog modula najkasnije u roku od 20 dana od dana zaključenja ugovora i II programskog modula u roku od 20 dana od dana završetka I modula; - sačini operativni plan aktivnosti oba programska modula i dostavi ga Zavodu; - uključenim licima obezbjediti mentora, opremu za rad i odgovarajući prostor, kako bi se upoznali sa radnim mjestom, provjerili znanja, vještine i kompetencije uz stručno vodstvo mentora (I modul); - dostavi Zavodu prijavu o slobodnom/im radnom/im mjestu/ima za učesnika/e II modula, za zapošljavanje na radnom mjestu u ugovorenom trajanju; - sa učesnikom-cima drugog programskog modula zaključi ugovor-e o radu, sa stupanjem na rad danom početka realizacije drugog modula; - u zakonski utvrđenim rokovima prijavi učesnika-e na obavezno socijalno osiguranje; - obezbjedi učesniku-cima ostvarivanje prava iz rada i po osnovu rada shodno propisima kojima se uređuje ova oblast; - obezbjedi i sprovede zaštitu na radu učesnika za vrijeme trajanja programa, u skladu sa zakonom, propisanim mjerama i normativima zaštite na radu; - u zakonski utvrđenim rokovima, vrši isplate zarada učesniku programa i Zavodu dostavlja dokaze o isplaćenim zaradama, porezima i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje učesnika programa; - vodi dnevnu evidenciju o realizovanim aktivnostima utvrđenim Operativnim planom i evidenciju prisustva učesnika programa;

	– u slučaju napuštanja programa od strane učesnika i/ili raskida ugovora o radu, bez odlaganja obavjesti Zavod i dostavi kopiju rješenja o prestanku radnog odnosa učesnika; – u slučaju uplate sredstava od strane Zavoda za period realizacije programa po prestanku radnog odnosa učesnika sa kojim je raskinut ugovor o radu i u drugim slučajevima neosnovano primljenih sredstva izvrši njihov povraćaj; – omogući Zavodu neposredan uvid u realizaciju programa u toku realizacije prvog programskog modula i u drugom mjesecu realizacije drugog modula, kao i ukoliko nastupe okolnosti koje otežavaju ili onemogućavaju njegovo sprovođenje i postupi po eventualnim sugestijama radi postizanja planiranih rezultata programa; – izda potvrde o osposobljenosti za obavljanje poslova određenog radnog mjesta učesniku koji sa uspjehom završi programski modul osposobljavanja; – Zavodu dostavlja izvještaj-e o napretku, završni izvještaj o realizaciji programa; – - vrši druge ugovorene obaveze.
1.12 Obaveze učesnika programa	▪ Obaveze učesnika definiše se ugovorom koji zaključuju sa Zavodom i koji prethodi njihovom upućivanju u program. Ugovorne obaveze učesnika su da: - redovno prisustvuje i izvršava programske zadatke; - se angažuje na usvajanju programskih sadržaja radi postizanja ciljeva i ishoda predviđenih operativnim planom izvođača; - postupi po eventualnim sugestijama i predloženim mjerama izvođača ili Zavoda za otklanjanje uzroka koji otežavaju ili onemogućavaju napredovanje u savladavanju programskih sadržaja; - ukoliko bude uključen u drugu programsku fazu pristupi zaključenju ugovora o radu sa izvođačem i održi zaposlenje u ugovorenom trajanju; - uredno izvršava i druge obaveze usmjerene na ostvarivanje pozitivnog ishoda prvog programske faze, kao i druge ukoliko se u njenu realizaciju uključi. ▪ Danom početka realizacije drugog programske faze, učesnik zasniva radni odnos kod izvođača, te se međusobne obaveze, prava i odgovornosti ugovornih strana regulišu ugovorom o radu.

1.13 Prava učesnika programa	▪ Učesnik ima pravo: - da se od strane izvođača upozna sa sadržajem i dinamikom sprovođenja aktivnosti prvog i drugog programskog modula utvrđenih operativnim planom, prije započinjanja njegove realizacije; - na mentora, opremu za rad i odgovarajući prostor, kako bi se upoznao sa radnim mjestom, provjerio znanja, vještine i kompetencije uz stručno vodstvo mentora za vrijeme realizacije prve programske faze; - da podnese zahtjev za ostvarivanje prava na novčanu pomoć za dane provedene u prvom programskom modulu, saglasno članu 58 Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (»Sl. list CG«, br.24/19) i Pravilniku o načinu ostvarivanja novčane pomoći i naknade troškova prevoza za nezaposlena lica (”Sl.list CG”, br. 58/19); - da podnese zahtjev za naknadu troškova prevoza za dane provedene u prvoj programskoj fazi, u visini troškova javnog prevoza u drumskom i željezničkom saobraćaju¹⁹; - da ukoliko bude uključen u drugu programsku fazu zasnuje radni odnos kod izvođača, - na ostvarivanje prava iz rada i po osnovu rada, kojima se uređuje ta oblast tokom trajanja druge faze; - da ukoliko bude uključen u I programski modul i sa uspjehom ga završi, dobije potvrdu o osposobljenosti za obavljanje poslova određenog radnog mjesta, koju mu izdaje izvođač.
1.14 Lokacija	▪ Program se može sprovoditi na lokalnom, regionalnom ili nacionalnom nivou.
1.15 Očekivani rezultati i indikatori	▪ Broj uključenih lica u I modul – upoznavanje sa radnim mjestom istovjetan planiranom broju učesnika. - ▪ Osposobljeno 97% učesnika II modula. ▪ Najmanje 15% osposobljenih za rad ostaje u radnom odnosu po završetku programa.

¹⁹2 Pravo na troškove prevoza imaju nezaposlena lica koja se upućuje u program van mjesta prebivališta, odnosno boravka.

Mjera 2.	PODSTICAJI ZA ZAPOSŁJAVANJE	
Program:	PODSTICAJI ZA ZAPOSŁJAVANJE	Šifra: 2-1
Naziv programa:	NEXT JOB	Šifra: 2-10

1.1 Svrha	Program je usmjeren na smanjenje dugoročne nezaposlenosti i prevenciju prelaska u dugoročnu nezaposlenost lica u nepovoljnom položaju na tržištu rada, uz finansijski podsticaj poslodavcima da ulažu u zapošljavanje, sa akcentom na zelena ili digitalna radna mjesta²⁰.
1.2 Cilj	Povećana zaposlenost lica iz ciljne grupe programa i stvoreni uslovi za njihovo održivo zapošljavanje.
1.3 Ciljna grupa	Ciljna grupa I Nezaposlena lica koja su na dan uključivanja u program prijavljena u evidenciju Zavoda najkraće šest mjeseci u kontinuitetu, odnosno koja u tom periodu nijesu bila u radnom odnosu, kao i mlada (15-29) NEET lica koja su prihvatila usluge i mjere Garancije za mlade. Ciljna grupa II Nezaposlena lica koja su na dan uključivanja u program prijavljena u evidenciju Zavoda najkraće 12 mjeseci u kontinuitetu, odnosno koja u tom periodu nijesu bila u radnom odnosu, i to: - lica sa ili bez završene osnovne škole; - lica od 15 do 29 godina života, uključujući i mlada NEET lica koja su prihvatila usluge i mjere Garancije za mlade; - lica sa 50 i više godina života; - korisnici materijalnog obezbjeđenja; - pripadnici RE populacije; - sa prebivalištem u ruralnim zajednicama i opštinama sa nižim indeksom razvijenosti; - samohrani roditelji. Lice iz druge ciljne grupe programa, može biti lice koje pripada jednoj, više ili svim navedenim kategorijama lica.
1.4 Sadržaj	- Program se realizuje kroz finansijski podsticaj za: - zapošljavanje nezaposlenih lica sa poteškoćama u pronalaženju posla, koja usled nedovoljne i neadekvatne ponude radnih mjesta za koja posjeduju znanja, vještine i kompetencije pripadaju kategoriji dugoročno nezaposlenih

²⁰ Zelenim i digitalnim mjestima smatraju se radna mjesta kod pravnog ili fizičkog lica registrovanog za obavljanje djelatnost u okviru grupe djelatnosti iz sektora prepoznatih Katalogom mjera i programa aktivne politike zapošljavanja – pojmovnik.

	lica ili će bez finansijske podrške u zapošljavanju postati dugoročno nezaposlena lica; - otvaranje novih radnih mjesta ili obezbjeđenje nedostajuće radne snage za obavljanje poslova postojećih radnih mjesta koja mogu biti održiva i nakon završetka trajanja subvencije. ▪ Program realizuju poslodavci, koji sa učesnicima zaključuju ugovore o radu za obavljanje poslova postojećih ili novootvorenih radnih mjesta koja mogu biti održiva i nakon završetka trajanja subvencije. ▪ Poslodavac može ostvariti subvenciju za isto nezaposleno lice, samo po jednom osnovu za isti vremenski period. ▪ Realizacija programa na terenu započinje danom stupanja na rad učesnika programa.
1.5 Lokacija	▪ Program se može sprovoditi na lokalnom, regionalnom ili nacionalnom nivou.
1.6 Trajanje	▪ Program se realizuje u trajanju do 12 mjeseci, uključujući i period subvencioniranog zapošljavanja učesnika, i to: - za <i>ciljnu grupu I</i> u trajanju do šest mjeseci; - za <i>ciljnu grupu II</i> u trajanju do devet mjeseci.
1.7 Finansiranje programa – opravdani troškovi koji padaju na teret Zavoda	▪ Finansijska podrška Zavoda na nivou poslodavca je uslovljena kategorijom nezaposlenih lica uključenih u program, brojem učesnika programa, radnim mjestom na kojem se učesnik programa zapošljava i dužinom trajanja radnog vremena u radnoj sedmici (puno ili nepuno radno vrijeme). ▪ Zavod pruža finansijsku podršku u realizaciji programa u trajanju od šest, odnosno devet mjeseci, u zavisnosti od kategorije nezaposlenih lica uključenih u program. ▪ Opravdani trošak je zarada učesnika programa zaposlenih na puno ili nepuno radno vrijeme²¹, za period rada do šest, odnosno devet mjeseci koju ostvaruju po osnovu ugovora o radu zaključenog u najkraćem trajanju od 12 mjeseci. ▪ Poslodavac, nezavisno od stvarnih troškova realizacije programa, ostvaruje pravo na mjesečni iznos finansijske podrške do: - 677,00 € po učesniku zaposlenom na radnom mjestu za koje je predviđen I, II, III, IV ili V nivo kvalifikacije obrazovanja, na puno radno vrijeme; - 350,00 € po učesniku zaposlenom na radnom mjestu za koje je predviđen I, II, III, IV ili V nivo kvalifikacije obrazovanja, na nepuno radno vrijeme;

²¹ Nepuno radno vrijeme za učesnice programa sa ograničenom radnom aktivacijom uslovljenom usklađivanjem radnih sa porodičnim obavezama – izvor verifikacije: individualni plan zapošljavanja i potvrda o pripadnosti ciljnoj grupi programa i pripremljenosti za uključivanje u program koju podnosi izvođaču za uključivanje u program.

	- 727,00 € po učesniku zaposlenom na zelenom ili digitalnom radnom mjestu za koje je predviđen I, II, III, IV ili V nivo kvalifikacije obrazovanja, na puno radno vrijeme; - 365,00 € po učesniku zaposlenom na zelenom ili digitalnom radnom mjestu za koje je predviđen I, II, III, IV ili V nivo kvalifikacije obrazovanja, na nepuno radno vrijeme; - 925,00 € po učesniku zaposlenom na radnom mjestu za koje je predviđen VI ili VII nivo kvalifikacije obrazovanja, na puno radno vrijeme; - 465,00 € po učesniku zaposlenom na radnom mjestu za koje je predviđen VI ili VII nivo kvalifikacije obrazovanja, na nepuno radno vrijeme; - 995,00 € po učesniku zaposlenom na zelenom ili digitalnom radnom mjestu za koje je predviđen VI ili VII nivo kvalifikacije obrazovanja, na puno radno vrijeme; - 500,00 € po učesniku zaposlenom na zelenom ili digitalnom radnom mjestu za koje je predviđen VI ili VII nivo kvalifikacije obrazovanja, na nepuno radno vrijeme. Ukoliko tokom realizacije programa dođe do smanjenja broja učesnika, finansijska obaveza Zavoda srazmjerno se smanjuje. <u>Naknada troškova</u>: po osnovu ugovora o realizaciji programa dodjelom pomoći male vrijednosti, tzv. de minimis pomoći, zaključenog između Zavoda i poslodavca kao izvođača programa. ▪ Isplata sredstava vrši se sljedećom dinamikom: - sredstva u iznosu do 80%, po zaključenju ugovora o realizaciji programa; - sredstva u iznosu do 20%, po isteku poslednjeg mjeseca izvršenja ugovora. <u>Sredstvo obezbjeđenja</u> – blanko mjenica i mjenično ovlašćenje koje Izvođač dostavlja Zavodu pri zaključenju ugovora o realizaciji programa.
1.8 Izvođač programa	▪ Izvođač programa je poslodavac koji ispunjava uslove za realizaciju programa, izabran po javnom konkursu, u postupku opisanom u Poglavlju VIII ovog dokumenta i koji je sa Zavodom zaključio ugovor o realizaciji programa preuzevši odgovornost za njegovo blagovremeno i pravilno izvršenje. ▪ Da bi se smatrao prihvatljivim za realizaciju programa poslodavac – podnosilac prijave treba da: - svoju djelatnost obavlja u privatnom sektoru, na teritoriji Crne Gore; - je registrovan za obavljanje djelatnosti, najmanje 12 mjeseci na dan objave javnog konkursa za realizaciju programa; - djelatnost ne obavlja u sektoru usluga povezanih sa izvoznom djelatnosti i u sektoru primarne poljoprivrede i ribarstva;

- je registrovan za obavljanje djelatnosti u okviru grupe djelatnosti iz sektora povezanih sa zelenim/digitalnim radnim mjestima utvrđenim ovim dokumentom – kada je to primjenljivo;
- nije privredno društvo čiji je osnivač ili većinski vlasnik država ili jedinica lokalne samouprave i
- nije registrovan kao nevladina organizacija;

Izvor verifikacije: izvod iz registra nadležnog organa.

- je upoznat da sredstva Zavoda za finansiranje ovog programa predstavljaju državnu pomoć male vrijednosti i da ne smiju prelaziti iznos od 300.000,00 € u bilo kojem periodu od tri fiskalne godine, te da mu se po navedenom osnovu može dodijeliti zakonska pomoć male vrijednosti, tzv. de minimis pomoći;

Izvor verifikacije: izjava podnosioca prijave i izjave za pomoći male vrijednosti i evidencija o dodijeljenim državnim pomoćima.

- je upoznat da program ne može realizovati za nezaposleno lice koje je kod njega ili sa njim povezanim licem bilo u radnom odnosu u periodu od dvije godine koje prethode danu raspisivanja konkursa, bez obzira na dužinu trajanja radnog odnosa tokom navedenog perioda;

Izvor verifikacije: izjava podnosioca prijave, evidencija Zavoda.

- nije u stečajnom postupku, postupku likvidacije, nije prestao obavljati djelatnost i da mu žiro račun nije blokiran;
- preuzme obavezu da sa učesnicima programa zaključi ugovor o radu u trajanju navedenom u prijavi za realizaciju programa;

Izvor verifikacije: izjava podnosioca prijave.

- ima izmirene obaveze po osnovu poreza i doprinosa na lična primanja zaključno sa godinom koja prethodi godini objave javnog konkursa na dan, 31 decembar i/ili da redovno izmiruje reprogramirane poreske obaveze, shodno Zakonu o reprogramu poreskih potraživanja ("Službeni list Crne Gore", broj 145/21) na dan objave javnog konkursa za realizaciju ovog programa;
- sa zapošljavanjem učesnika u ovom programu ostvaruje neto porast broja zaposlenih u odnosu na prosječan broj zaposlenih u poslednjih 12 mjeseci;
- na dan objave javnog konkursa ima najmanje jednog zaposlenog;
- je upoznat da je broj učesnika programa uslovljeno postojećim brojem zaposlenih lica kod poslodavca, prijavljenih na obavezno socijalno osiguranje na puno radno vrijeme od 40 časova nedjeljno, na dan raspisivanja konkursa za realizaciju ovog programa, te da shodno tome može zahtijevati realizaciju programa za do 50% prosječnog broja

	zaposlenih unazad 12 mjeseci. U slučaju da 50% prosječnog broja zaposlenih ne odgovara cijelom broju, broj učesnika se zaokružuje na najbliži cijeli broj. <u>Izvor verifikacije:</u> IOPPD obrazac i Uvjerenje Poreske uprave.
1.9 Učesnik programa	▪ Učesnik programa je lice iz ciljne grupe programa koje je sa izvođačem zaključilo ugovor o radu. ▪ Lice koje pripada ciljnoj grupi programa i pripremljeno je za uključivanje u program može biti učesnik programa. Zavod sprovodi aktivnosti pripreme nezaposlenih lica za uključivanje u program. ▪ Izbor učesnika programa izvršiće izvođači iz kategorije nezaposlenih lica koja upućuje Zavod, a pripadaju ciljnoj grupi programa i pripremljena su za uključivanje u program, u skladu sa prijavom izvođača i na osnovu individualnog plana zapošljavanja. ▪ Za učesnika programa poslodavac ne može izabrati lice koje je kod njega ili sa njim povezanim licima bilo u radnom odnosu, bez obzira na dužinu trajanja radnog odnosa, zasnovanog tokom dvije godine koje prethode danu raspisivanja konkursa za realizaciju programa. ▪ Postupak izbora učesnika programa vrši se na način opisan u Poglavlju IX tačka 9.1. Kataloga.
1.10 Obaveze izvođača programa	▪ Obaveze izvođača programa utvđuju se ugovorom o realizaciji programa i razrađuju operativnim priručnikom koji čini sastavni dio ugovora. ▪ Shodno ugovoru zaključenom sa Zavodom, Izvođač se u osnovi obavezuje da: – dostavi Zavodu prijavu o slobodnom radnom mjestu saglasno broju i strukturi učesnika navedenoj u prijavi o realizaciji programa i izvrši izbor učesnika iz ciljne grupe programa; – sa učesnikom/cima zaključi ugovor/e o radu, sa stupanjem na rad danom početka realizacije programa; – u zakonski utvrđenim rokovima prijavi učesnika/e na obavezno socijalno osiguranje, na puno radno vrijeme; – obezbijedi učesniku/cima ostvarivanje prava iz rada i po osnovu rada shodno propisima kojima se uređuje ova oblast; – obezbijedi i sprovede zaštitu na radu učesnika za vrijeme trajanja programa, u skladu sa zakonom, propisanim mjerama i normativima zaštite na radu; – u zakonski utvrđenim rokovima, vrši isplate zarada i uplate poreza i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje učesnika programa; – tokom trajanja programa vrši isplate zarada u iznosu koji ne može biti niži od mjesečnog finansijskog učešća Zavoda po učesniku programa;

	– u slučaju raskida ugovora o radu sa učesnikom programa, dostavi Zavodu kopiju rješenja o prestanku radnog odnosa učesnika, u roku od tri dana od dana donošenja rješenja; – u slučaju uplate sredstava od strane Zavoda za period realizacije programa po prestanku radnog odnosa učesnika sa kojim je raskinut ugovor o radu, izvrši povraćaj neosnovano primljenih sredstava; – omogući Zavodu neposredan uvid u realizaciju programa i postupi po eventualnim sugestijama Zavoda radi postizanja planiranih rezultata programa; – Zavodu dostavlja izvještaje o napretku, kao i završni izvještaj o realizaciji programa; – vrši druge radnje u vezi izvršenja ugovora. <u>Napomena:</u> Sva prava, obaveze i postupanja Zavoda i izabranog izvođača, urediće se ugovorom o realizaciji programa dodjeli pomoći male vrijednosti.
1.11 Obaveze učesnika programa	▪ Obaveze učesnika programa se definišu: - individualnim planom zapošljavanja koji zaključuje sa Zavodom i - ugovorom o radu koji zaključuju sa izvođačem programa.
1.12 Očekivani rezultati - indikatori	▪ Broj uključenih lica istovjetan planiranom broju učesnika programa. ▪ 50% od ukupnog broja učesnika su žene. ▪ Udio subvencionisanih učesnika u formalnom zaposlenju kod poslodavca nakon isteka perioda subvencioniranog zapošljavanja je 95%. <u>Izvor verifikacije:</u> zaključen individualni plan zapošljavanja, ugovor o radu, izvještaji o napretku i završni izvještaj.

Mjera 3.	DIREKTNO OTVARANJE RADNIH MJESTA	
Program:	ZAPOŠLJAVANJE NA NETRŽIŠNIM POSLOVIMA	Šifra: 3.1
Naziv programa:	AKTIVNI U ZAJEDNICI	Šifra: 3.10

1.1 Svrha	▪ Program je utemeljen u potrebi za očuvanjem i unaprijeđenjem radnih sposobnosti posebno osjetljivih kategorija nezaposlenih lica, kao i u potrebama korisnika socijalnih i drugih programa od javnog interesa.
----------------------	--

1.2 Cilj	▪ Povećana zapošljivost na otvorenom tržištu rada i prevencija rizika od socijalne isključenosti posebno osjetljivih grupa nezaposlenih lica zapošljavanjem na privremenim netržišnim poslovima od javnog interesa.
1.3 Sadržaj	▪ Program realizuju poslodavci – izvođači programa koji sa učesnicima zaključuju ugovore o radu²², za obavljanje društveno korisnih i neprofitabilnih poslova, privremenih u mjeri u kojoj nijesu konkurentni postojećim poslovnim subjektima koji obavljaju istu djelatnost. ▪ Realizacija programa započinje danom stupanja na rad učesnika programa, koji angažovanjem na netržišnim društveno korisnim poslovima od javnog interesa doprinose zadovoljavanju potreba korisnika programa. U zavisnosti od sadržaja konkretnog programa, korisnici mogu biti: lica sa invaliditetom, starija lica, mlada lica, djeca i druga lica kojima je potrebna društvena briga, kao i lokalna zajednica i društvo u cjelini. ▪ Obavljanjem radnih zadataka, u realnom radnom okruženju, učesnici stiču znanja, održavaju i unaprijeđuju radne vještine, čime se povećava njihova zapošljivost na otvorenom tržištu rada i ublažava rizik od socijalne isključenosti.
1.4 Ciljna grupa	▪ Nezaposlena lica iz evidencije Zavoda, koja su zbog različitih razloga i okolnosti na tržištu rada u riziku od socijalne isključenosti što ih čini posebno osjetljivim grupama nezaposlenih lica, i to: - lica koja u posljednjih šest mjeseci nijesu bila u radnom odnosu; - pripadnici RE populacije; - korisnici materijalnog obezbjeđenja; - lica sa ili bez završene osnovne škole; - lica bez radnog iskustva; - mlada (15-29) lica; - lica sa 50 i više godina života; - lica sa prebivalištem u ruralnim sredinama; - samohrani roditelji. ▪ Učesnik može biti nezaposleno lice koje pripada samo jednoj, više od jedne ili svim navedenim kategorijama lica.

²² Na puno radno vrijeme od 40 časova nedjeljno, odnosno nepuno radno vrijeme – primjenljivo za učesnice programa sa ograničenom radnom aktivacijom uslovljenom usklađivanjem radnih sa porodičnim obavezama – izvor verifikacije: individualni plan zapošljavanja i potvrda o pripadnosti ciljnoj grupi programa i pripremljenosti za uključivanje koja se podnosi izvođaču za uključivanje u program.

1.5 Izvođač programa	Izvođač programa je pravno ili fizičko lice koje ispunjava uslove iz tačke 1.8, izabrano po javnom konkursu, u postupku opisanom u Poglavlju VIII ovog dokumenta i koje je sa Zavodom zaključilo ugovor o realizaciji programa preuzevši odgovornost za njegovo blagovremeno i pravilno izvršenje.
1.6. Opravdani troškovi izvođača - troškovi na teret Zavoda	- Finansijska podrška Zavoda u realizaciji programa nije uslovljena stvarnim troškovima izvođača, već dužinom trajanja programa, brojem učesnika i radnim mjestom na kojem se učesnik zapošljava, te na mjesečnom nivou iznosi: - do 677,00 € po učesniku zaposlenom na radnom mjestu za koje je predviđen I, II, III, IV ili V nivo kvalifikacije obrazovanja, na puno radno vrijeme; - do 350,00 € po učesniku zaposlenom na radnom mjestu za koje je predviđen I, II, III, IV ili V nivo kvalifikacije obrazovanja, na nepuno radno vrijeme; - do 925,00 € po učesniku zaposlenom na radnom mjestu za koje je predviđen VI ili VII nivo kvalifikacije obrazovanja, na puno radno vrijeme; - do 465,00 € po učesniku zaposlenom na radnom mjestu za koje je predviđen VI ili VII nivo kvalifikacije obrazovanja, na nepuno radno vrijeme. - Finansijska obaveza Zavoda utvrđuje se ugovorom o realizaciji programa zaključenog između Zavoda i izvođača programa. Ukoliko tokom realizacije programa dođe do smanjenja broja učesnika, finansijska obaveza Zavoda srazmjerno se smanjuje. - Isplata sredstava vrši se sljedećom dinamikom: - sredstva u iznosu od 50%, po zaključenju ugovora o realizaciji programa; - sredstva u iznosu od 30%, po dostavljanju izvještaja o napretku i zahtjeva za isplatu; - sredstva u iznosu do 20%, po isteku poslednjeg mjeseca izvršenja ugovora.
1.7 Uslovi za učesnike programa	- Utvrđen individualni plan zapošljavanja u skladu sa prijavom poslodavca - izvođača programa. - Zaključen ugovor o radu sa poslodavcem - izvođačem programa. - Učesnik programa ne može biti nezaposleno lice koje je istovremeno ovlašćeni zastupnik izvođača javnog rada.
1.8	Da bi se smatrao prihvatljivim za realizaciju programa treba da:

Uslovi za izvođače programa	- je pravno ili fizičko lice koje u okviru svojih konstitutivnih akata ima jasno definisanu djelatnost koja ga preporučuje za realizaciju programskog sadržaja u oblasti od javnog interesa za čiju realizaciju podnosi prijavu na javni konkurs; - je registrovan za obavljanje djelatnosti, najmanje 12 mjeseci na dan objave javnog konkursa za realizaciju programa; <u>Izvor verifikacije:</u> izvod iz registra nadležnog organa i/ili konstitutivni akt-statut. - je upoznat da je javni rad društveno koristan rad koji ne uključuje njegove redovne poslove i za svrhu ne može imati stvaranje profita; - programom obuhvati aktivnosti usmjerene na pružanje podrške licima sa invaliditetom i/ili starim licima u stanju socijalne potrebe i druge aktivnosti socijalnih sadržaja i/ili humanitarne i/ili edukativne i/ili komunalno ekološke aktivnosti i/ili aktivnosti očuvanja kulturnih i historijskih spomenika i/ili druge aktivnosti od javnog interesa; - nije u stečajnom postupku, postupku likvidacije, nije prestao obavljati djelatnost i žiro račun mu nije blokiran; - preuzima obavezu da sa učesnikom programa zaključi ugovor o radu u najkraćem trajanju ekvivalentnom periodu realizacije javnog rada; <u>Izvor verifikacije:</u> prijava i izjava podnosioca prijave. - ukoliko planira realizaciju aktivnosti koje izlaze iz okvira njegove djelatnosti, obezbijedi programskog partnera i upozna ga sa njegovom ulogom, obavezama i odgovornostima u realizaciji programa; <u>Izvor verifikacije:</u> izjava podnosioca prijave i partnera, izvod iz registra nadležnog organa partnera i konstitutivna akta programskog partnera. - ima izmirene obaveze po osnovu poreza i doprinosa na lična primanja zaključno sa godinom koja prethodi godini objave javnog konkursa na dan 31 decembar i/ili da redovno izmiruje reprogramirane poreske obaveze, shodno Zakonu o reprogramu poreskih potraživanja ("Službeni list Crne Gore", broj 145/21) na dan objave javnog konkursa za realizaciju ovog programa. <u>Izvor verifikacije:</u> uvjerenja Poreske uprave.
---	--

1.9 Postupak izbora izvođača programa	Izbor izvođača se vrši putem javnog konkursa, na način opisan u Poglavlju VIII Kataloga.
1.10 Obaveze izvođača programa	- Obaveze izvođača programa utvđuju se ugovorom o realizaciji programa i razrađuju operativnim priručnikom koji čini sastavni dio ugovora. - Shodno ugovoru Izvođač se, u osnovi, obavezuje da: - dostavi Zavodu prijavu o slobodnom radnom mjestu saglasno ugovorenom broju učesnika programa i izvrši izbor učesnika iz kategorije nezaposlenih lica pripremljenih za uključivanje u program; - zaključi ugovor sa programskim partnerom, ukoliko je uključen u realizaciju programa; - sa učesnikom/cima zaključi ugovor/e o radu i u zakonski utvrđenim rokovima sprovede prijavu učesnika/e na obavezno socijalno osiguranje, na puno radno vrijeme; - obezbjedi učesniku/cima ostvarivanje prava iz rada i po osnovu rada shodno propisima kojima se uređuje ova oblast; - obezbjedi i sprovede zaštitu na radu učesnika za vrijeme trajanja programa, u skladu sa zakonom, propisanim mjerama i normativima zaštite na radu; - u zakonski utvrđenim rokovima, vrši isplate zarada i uplate poreza i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje učesnika programa; - vodi dnevnu evidenciju o sprovedenim aktivnostima javnog rada i evidenciju prisustva učesnika javnog rada; - u slučaju raskida ugovora o radu sa učesnikom programa dostavi Zavodu kopiju rješenja o prestanku radnog odnosa učesnika, u roku od tri dana od dana donošenja rješenja; - u slučaju uplate sredstava od strane Zavoda za period realizacije programa po prestanka radnog odnosa učesnika sa kojim je raskinut ugovor o radu, izvrši povraćaj neosnovano primljenih sredstava; - priprema i Zavodu dostavlja izvještaje o napretku i završni izvještaj o realizaciji programa u ugovorenim rokovima; - vrši druge radnje u vezi izvršenja ugovora.
1.11 Obaveze učesnika programa	Obaveze učesnika programa definišu se ugovorom o radu koji zaključuju sa izvođačem programa.
1.12 Trajanje	Trajanje programa je uslovljeno sadržajem programa od javnog interesa, kao i ukupno raspoloživim iznosom sredstava za realizaciju ove programske intervencije i konkretizuje se javnim konkursom.

1.13 Lokacija	Program se može sprovodi na lokalnom, regionalnom ili nacionalnom nivou.
1.14 Očekivani rezultati - indikatori	- Broj uključenih lica istovjetan planiranom broju učesnika programa. 50% od ukupnog broja učesnika su žene. 98% učesnika je zaposleno u najkraćem trajanju ekvivalentnom trajanju programa. <u>Izvor verifikacije:</u> zaključen individualni plan zapošljavanja, ugovor o radu, prijava na obavezno socijalno osiguranje i evidencija Zavoda za zapošljavanje.

Mjera 4.	PODSTICAJI ZA SAMOZAPOŠLJAVANJE	
Program:	GRANT ZA SAMOZAPOŠLJAVANJE	Šifra: 4-1
Naziv programa:	START2GROW	Šifra: 4-10

1.1 Svrha	Program je orjentisan na afirmaciju samozapošljavanja, razvoj preduzetništva i drugih oblika obavljanja privredne djelatnosti sa akcentom na zelena i digitalna radna mjesta, shodno prioritetima politike razvoja ljudskih resursa u Crnoj Gori i strateškim dokumentima u ovoj oblasti.
1.2 Ciljevi	- Povećana zaposlenost pripadnika ciljne grupe programa, osnivanjem poslovnog subjekta u kojem će zasnovati radni odnos i shodno poslovnoj viziji razvoja sopstvenog biznisa otvoriti nova radna mjesta za dodatna zapošljavanja. - Omogućiti nezaposlenim licima da pokrenu sopstveni zeleni/digitalni biznis i kreiraju održiva radna mjesta, u skladu sa zelenom tranzicijom Crne Gore i EU politikom održivog razvoja.
1.3 Ciljna grupa	Program je namijenjen:

	- licima prijavljenim u evidenciju nezaposlenih lica Zavoda najkraće četiri mjeseca, u kontinuitetu, na dan raspisivanja konkursa za izbor korisnika bespovratnih sredstava za samozapošljavanje; - mladim NEET licima od 15 do 29 godina, odnosno licima koja nijesu navršila 30 godina, i prihvatila su usluge i mjere Garancije za mlade. ▪ Učesnik programa može biti lice koje pripada jednoj od dvije navedene kategorije lica, prioriteto korisnik materijalnog obezbjeđenja.
1.4 Sadržaj	▪ Licima iz ciljne grupe programa koja u samozapošljavanju prepoznaju izlaz iz nezaposlenosti omogućava se da, uz određeni finansijski i nefinansijski podsticaj, prevaziđu izazove u pokretanju sopstvenog biznisa. ▪ Podsticaji pri samozapošljavanju uključuju: – stručnu pomoć zainteresovanim licima iz ciljne grupe programa koja se odnosi na postupak podnošenja prijave na javni konkurs i pripremu biznis planova; – stručnu pomoć prije registracije poslovnog subjekta radi unapređenja preduzetničkih znanja, kompetencija i nivoa poslovne uspješnosti; – finansijsku pomoć dodjelom grantova, tj. bespovratnih sredstava za samozapošljavanje; – mentoring tokom perioda realizacije biznis plana, tj. prvih 10 mjeseci poslovanja. ▪ Potencijalnim korisnicima bespovratnih sredstava za samozapošljavanje pružiće se podrška u postupku podnošenja prijave na javni konkurs, kroz radionice na kojima će im biti predstavljeni ključni elementi programa, sa akcentom na biznis plan kao najvažniji dokument prezentovanja poslovne ideje. Prije registracije poslovnog subjekta, pružiće im se stručna pomoć za započinjanje i upravljanje biznisom. Takođe, tokom prvih 10 mjeseci poslovanja imaće podršku mentora u realizaciji aktivnosti predviđenih biznis planom.
1.5 Iznos granta	▪ Bespovratna sredstava za samozapošljavanje koja se mogu dodijeliti jednom korisniku zavise od buduće registrovane djelatnosti poslovnog subjekta korisnika, tj. da li osniva jedan od oblika obavljanja privredne djelatnosti u okviru grupe djelatnosti iz sektora zelenih ili digitalnih radnih mjesta utvrđenih ovim Katalogom. Korisniku se može dodijeliti grant u iznosu od 4.000,00 € do 10.000,00 €, odnosno do 15.000,00 € za osnivanje tzv. „zelenih“ ili „digitalnih“ poslovnih subjekata.

	▪ Navedeni iznosi predstavljaju maksimalni mogući iznos podrške koji se može dodijeliti jednom korisniku, dok će konačan iznos dodijeljene podrške za samozapošljavanje biti određen na osnovu procjene opravdanosti početne investicije i troškova u skladu sa potrebama iskazanim u dostavljenom biznis planu. ▪ Bespovratna sredstva uplaćuju se na žiro račun novoosnovanog pravnog ili fizičkog lica korisnika bespovratnih sredstava, odnosno privrednog društva ili preduzetnika, sljedećom dinamikom: – sredstva u iznosu do 80%, po zaključenju ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava za samozapošljavanje kao pomoć male vrijednosti, tzv. de minimis pomoć; – sredstva u iznosu do 20%, po isteku 10-og mjeseca izvršenja ugovora, tj. realizacije biznis plana.
1.6 Uslovi za dodjelu granta	▪ Uslovi za dodjelu bespovratnih sredstava za samozapošljavanje podrazumijevaju tri aspekta prihvatljivosti, tj. opravdanosti i odnose se na podnosioca prijava, aktivnosti i troškove za koje se mogu dodijeliti bespovratna sredstva.
1.6.1 Uslovi za podnosioca prijava	▪ Podnosilac prijave za dodjelu bespovratnih sredstava se smatra prihvatljivim/opravnanim ukoliko: - je lice iz ciljne grupe programa; - nije bio korisnik bespovratnih sredstava za samozapošljavanje nezaposlenih lica iz evidencije Zavoda; - je izmirio sve obaveze prema Zavodu po osnovu kreditnih sredstava dodjeljivanih iz Programa za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori ili Inoviranog programa za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori; - nije korisnik finansijske podrške iz neke druge šeme bespovratnih sredstava koja potiču iz nacionalnog budžeta Crne Gore ili budžeta jedinica lokalne samouprave ili donatorskih organizacija, za iste aktivnosti, odnosno za isti biznis plan; - mu nije izrečena pravosnažna presuda za izvršenje krivičnog djela, niti mu je izrečena mjera zabrane obavljanja privredne djelatnosti, u periodu od dvije godine prije dana objave javnog konkursa; - je podnio prijavu na način i u roku utvrđen javnim konkursom.
1.6.2 Aktivnosti za koje se mogu	▪ Da bi se aktivnosti predložene biznis planom smatrale prihvatljivim/opravnanim za dodjelu bespovratnih sredstava treba:

dodijeliti bespovratna sredstva	- da se odnose na period u okviru kojeg će se aktivnosti utvrđene biznis planom realizovati, tj. da se odnose na period od 10 mjeseci od dana stupanja na snagu ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava za samozapošljavanje, zaključenog između Zavoda i korisnika; - da su usmjerene na stvaranje uslova za nesmetan početak poslovanja; - da za posljedicu imaju prihvatljive troškove za dodjelu bespovratnih sredstava; - da se ne odnose na obavljanje djelatnosti u sektoru usluga povezanih sa izvoznom djelatnosti i u sektoru primarne poljoprivrede i ribarstva; - da se ne odnose na organizovanje igara na sreću, lutrije i sl.; - da se ne odnose na proizvodnju pića sa visokim sadržajem alkohola i žestokih pića, duvanskih proizvoda; - da se ne odnose na proizvodnju korišćenjem tehnologije koja zagađuje životnu okolinu (vazduh, vodu, zemljište i dr.); - da se ne odnose na aktivnosti finansiranja političkih partija i vjerskih organizacija/zajednica; - da se ne odnose na proizvodnju i promet nafte i naftnih derivata, oružja; - da se ne odnose na proizvodnju i promet proizvoda ili na aktivnosti koje se prema domaćim propisima ili međunarodnim konvencijama i sporazumima smatraju zabranjenim.
1.6.3 Troškovi za koje se mogu dodijeliti bespovratna sredstva	▪ Da bi se troškovi predloženi biznis planom smatrali prihvatljivim/ opravdanim za dodjelu bespovratnih sredstava treba da: - budu uključeni u biznis plan, u kojem ukupno zahtjevani iznos za dodjelu bespovratnih sredstava ne prelazi okvir utvrđenog limita; - budu potrebni za realizaciju aktivnosti koje su navedene u biznis planu; - budu direktno vezani za aktivnosti predloženog poslovanja; - budu u skladu sa realnim trenutnim tržišnim cijenama; - nastanu u periodu realizacije biznis plana i da budu plaćeni najkasnije do kraja perioda izvršenja ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava za samozapošljavanje; - budu evidentirani na računu korisnika bespovratnih sredstava u poreskoj ili računovodstvenoj dokumentaciji, sa originalima dokumenata koji dokazuju navedene troškove. <i>Prihvatljivi/opravdani troškovi uključuju:</i> - troškove nabavke mašina, tehnike, ... opreme, uključujući kupovinu i održavanje nove informaciono - komunikacione tehnologije i softvera, kao i kupovinu polovne opreme kada nova oprema pojedinačno prelazi limit vrijednosti bespovratnih sredstava koja se mogu dodijeliti korisniku, a

	neophodna je za obavljanje djelatnosti za koju se potražuju bespovratna sredstva - troškove doprinosa za samozaposlenu osobu, za puno radno vrijeme, za prvih 10 mjeseci rada, pri čemu ukupan iznos mjesečnog troška ne može biti iznad prosječne bruto zarade ostvarene u Crnoj Gori u godini koja prethodi godini objave konkursa; - troškove zarada za drugo/a lice/a koje/a se zapošljava/ju (dodatno zapošljavanje), za puno radno vrijeme i najduže za period realizacije biznis plana, pri čemu ukupan iznos mjesečnog troška ne može biti iznad prosječne bruto zarade ostvarene u Crnoj Gori u godini koja prethodi godini objave Konkursa; - troškove zakupa poslovnog prostora, za period od 10 mjeseci, nastale po osnovu zaključenog ugovora o zakupu, izuzev ugovora zaključenih sa povezanim licem korisnika bespovratnih sredstava; - troškove knjigovodstvenih usluga za period od 10 mjeseci, u iznosu do 150,00 € mjesečno; - troškove marketinških aktivnosti i oglašavanja (izrada i održavanje web stranica, zakup domena, web hosting, štampa materijala za oglašavanje izrada reklamnih ploča i natpisa, internet oglašavanje, izrada logotipa, brendiranje), u ukupnom iznosu najviše do 10% opravdanih troškova za koje se zahtjeva finansijska podrška Zavoda; - troškove nabavke alata, sitnog inventara, sirovina i repromaterijala, ukoliko direktno utiču na neometano poslovanje korisnika; - administrativne troškove u ukupnom iznosu do najviše 5% opravdanih troškova za koje se zahtjeva finansijska podrška Zavoda; - PDV iskazan na fakturi dobavljača za poslovne subjekte koji shodno Zakonu o porezu na dodatu vrijednost nijesu u sistemu PDV-a. <i>Troškovi koji se ne smatraju prihvatljivim/opravljanim uključuju:</i> - troškove registracije poslovnog subjekta; - kazne, novčane kazne i parnične troškove; - carine, uvozne troškove i s tim u vezi dr. naknade; - doprinose u naturi; - dugove i pokriće gubitaka, pristigle kamate; - potraživanja koja se finansiraju za druge poslove; - kupovinu nepokretnosti (zemlje, objekata); - izgradnju objekata; - kupovinu telefonskih i mobilnih uređaja za ličnu upotrebu; - troškove zakupa poslovnog prostora nastale po osnovu ugovora zaključenog sa povezanim licima korisnika bespovratnih sredstava;
--	--

	- troškove pružanja knjigovodstvenih usluga koji na mjesečnom nivou prelaze iznos od 150,00 €; - najam/leasing vozila i opreme; - studijske troškove, troškove istraživanja, članarina, licenci; - troškove službenih putovanja u zemlji i inostranstvu i dnevnica; - kupovinu transportnih vozila koja nije direktno povezana sa aktivnostima predloženog poslovanja, odnosno za pružanjem usluga osnovne djelatnosti.
1.7 Izbor korisnika	▪ Izbor korisnika ovog programna vrši se putem javnog konkursa za izbor korisnika bespovratnih sredstava. ▪ Jedan podnosilac može da podnese samo jednu prijavu za dodjelu bespovratnih sredstava za samozapošljavanje, a time i jedan biznis plan.
1.8 Stručna pomoć	▪ Zavod će, po donošenju odluke Upravnog odbora, organizovati specijalizovane radionice za sve zainteresovane korisnike bespovratnih sredstava za samozapošljavanje koji su spremni da uzmu učešće u radionicama na način i u terminu koje će Zavod ugovoriti sa spoljnim izvođačem/ima. Učešće u radionicama omogućiće se i određenom broju podnosilaca prijava koji nijesu izabrani za korisnike usled ograničenih sredstava za ovu namjenu. Ovo zato što i nakon donošenja odluke postoji mogućnost izbora i ovih lica ukoliko izabrani korisnici ne izvrše obaveze koje prethode zaključenju ugovora sa Zavodom. Učesnicima radionica pružiće se stručna pomoć radi unapređenja preduzetničkih znanja i kompetencija za započinjanje i upravljanje biznisom. Na radionicama će se sa ekonomskog i pravnog aspekta obrađivati teme iz oblasti osnivanja poslovnih subjekata, preduzetništva, knjigovodstvenih usluga, poreskog zakonodavstva, radnog prava, menadžmenta, poslovnog planiranja, marketinga, poslovne komunikacije i dr. ▪ Zavod će izvršiti izbor pravnog ili fizičkog lica koje će korisnicima pružiti stručnu pomoć za započinjanje i upravljanje biznisom, prije registracije poslovnog subjekta i tokom prvih 10 mjeseci poslovanja. Ove usluge realizuju se: – organizovanjem specijalizovanih radionice koja treba da ishoduje unapređenjem preduzetničkih znanja i kompetencija polaznika; – obezbjeđenjem mentorske podrške tokom perioda realizacije biznis plana.

	▪ Zavod i izabrani izvođač će zaključiti ugovor kojim će se regulisati međusobna prava, obaveze i odgovornosti ugovornih strana saglasnih da uspostave poslovnu saradnju radi pružanja usluge – organizovanja i sprovođenja specijalizovane radionice i mentoringa, direktnim izborom ponuđača.
1.9 Obaveze izabranih korisnika	▪ Zavod će sa korisnicima zaključiti ugovore kojima će se urediti međusobna prava, obaveze i odgovornosti u vezi dodjele bespovratnih sredstava za samozapošljavanje. ▪ Prije zaključivanja ugovora sa Zavodom, korisnik će registrovati privrednu djelatnost i Zavodu dostaviti: - Rješenje o upisu u registar nadležnog organa; - Karton deponovanih potpisa; - Prijavu na obavezno socijalno osiguranje; - Potpisanu ličnu blanko mjenicu i mjenično ovlaštenje, kao sredstvo obezbjeđenja odobrenih bespovratnih sredstava; - Izjavu da državna pomoć male vrijednosti, tzv. „de minimis“ pomoć nije dodjeljivana, tokom bilo kojeg perioda od tri fiskalne godine u iznosu većem od 300.000,00 €. ▪ Zaključivanje ugovora između Zavoda i izabranog korisnika bespovratnih sredstava za samozapošljavanje uslovljeno je realizacijom navedenih obaveza od strane korisnika, na opisani način i u roku od 20 dana od dana objave odluke Upravnog odbora na internet stranici Zavoda. Ukoliko izabrani korisnik ne ispunji uslov za zaključivanje ugovora, njegova prijava biće zamijenjena sljedećom sa rang liste, a u okviru raspoloživih sredstava za ovu namjenu. ▪ Shodno ugovoru zaključenim sa Zavodom korisnik se u osnovi obavezuje da: - izvršava ugovorne obaveze i realizuje biznis planom utvrđene aktivnosti na način i u rokovima utvrđenim ugovorom; - održi svoje zaposlenje sa punim radnim vremenom, u najkraćem trajanju od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ugovora; - dostavi Zavodu prijavu/e o slobodnom/im radnom/im mjestu/ima, za zapošljavanje lica ukoliko je u Biznis planu predvidio dodatno zapošljavanje; - sa izabranim nezaposlenim licem/cima zaključi ugovor/e o radu i u zakonskim rokovima izvrši prijavu na obavezno socijalno osiguranje i uplate pripadajućih poreza i doprinosa; - obezbijedi zaposlenom/ima ostvarivanje prava iz rada i po osnovu rada shodno propisima kojima se uređuje ova oblast;

	- u zakonski utvrđenim rokovima, vrši isplate zarada zaposlenima, u iznosu koji ne može biti niži od iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori koja se primjenjuje u mjesecu za koji se vrši isplata; - u slučaju raskida ugovora o radu sa zaposlenim licem, obavijesti Zavod najkasnije u roku od tri dana od dana raskida ugovora i Zavodu dostavi kopiju rješenja o prestanku radnog odnosa; - izvrši povraćaj primljenih, a neopravdanih i ne dokazanih troškova realizacije biznis plana, kao i povraćaj primljenih sredstva u cjelosti u slučaju raskida ovog ugovora, u roku od 30 dana od dana prijema obavještenja o visini dugovanog iznosa, dostavljenog od strane Zavoda; - dodijeljena sredstva koristi namjenski, samo za ono što je planirano, u skladu sa principima dobrog finansijskog poslovanja; - priprema i Zavodu dostavlja izvještaje o napretku i završni izvještaj u ugovorenim rokovima; - vrši druge ugovorne obaveze.
1.10 Lokacija realizacije programa	▪ Program se može sprovodi na lokalnom, regionalnom ili nacionalnom nivou.
1.11 Trajanje programa	▪ Trajanje programa obuhvata period sprovođenja postupka izbora korisnika bespovratnih sredstava za samozapošljavanje, izbora izvođača specijalističke radionice radi unapređenja preduzetničkih znanja i kompetencija korisnika za započinjanje i upravljanje biznisom i njenu realizaciju, registrovanja poslovnih subjekata od strane izabranih korisnika sredstava i sprovođenja drugih radnji koje prethode zaključenju ugovora između Zavoda i izabranih korisnika, kao i period izvršenja odnosnih ugovora i realizacije biznis planova uz podršku Zavoda. ▪ Period izvršenja ugovora – obuhvata period od 12 mjeseci od dana stupanja ugovora na snagu, u okviru kojih 10 mjeseci realizacije biznis plana. U periodu od 10 mjeseci realizacije biznis plana, treba da se sprovedu aktivnosti utvrđene biznis planom i nastanu troškovi u vezi sprovedenih aktivnosti da bi se smatrali prihvatljivim za finansiranje.
1.12 Očekivani rezultati	▪ Broj samozaposlenih lica koja su osnovala privredne subjekte za obavljanje djelatnosti istovjetan planiranom broju korisnika. ▪ 50% novoosnovanih poslovnih subjekata otvorilo nova radna mjesta za dodatno zapošljavanje nezaposlenih lica.

- 50% od ukupnog broja izabranih korisnika su žene.

Izvor verifikacije: zaključen individualni plan zapošljavanja, prijava na obavezno socijalno osiguranje, evidencija Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, ugovor o radu.

VIII POSTUPAK SPROVOĐENJA PROGRAMA AKTIVNE POLITIKE ZAPOŠLJAVANJA

Ključne aktivnosti u sprovođenju programa aktivne politike zapošljavanja:

- donijeta odluka Upravnog odbora Zavoda o usvajanju Kataloga mjera i programa aktivne politike zapošljavanja;
- donijet Program rada Zavoda sa utvrđenim programima aktivne politike zapošljavanja u sprovedbenoj godini na koju se odnosi;
- Upravni odbor donio pojedinačne programe u okviru mjera aktivne politike zapošljavanja u sprovedbenoj godini;
- objavljen javni konkurs za izbor korisnika sredstava za realizaciju programa – izvođača programa, odnosno za izbor korisnika bespovratnih sredstava za samozapošljavanje;
- objavljen javni poziv organizatorima obrazovanja;
- obrazovana komisija za obradu prijave i utvrđivanje liste učesnika javnog konkursa/poziva, odlukom direktora Zavoda;
- sačinjen izvještaj o radu komisije sa listom učesnika javnog konkursa/poziva;
- donijeta odluka o izboru korisnika sredstava za realizaciju programa, odnosno usvojena informacija o obrazovanju liste licenciranih izvođača programa aktivne politike zapošljavanja od strane Upravnog odbora Zavoda;
- zaključeni ugovori o poslovnoj saradnji između Zavoda i licenciranih organizatora obrazovanja sa liste objavljene na internet stranici Zavoda;
- zaključeni ugovori o realizaciji programa između Zavoda i izvođača programa, odnosno novoosnovanih poslovnih subjekata izabranih korisnika bespovratnih sredstava za samozapošljavanje;
- izrađeni individualni planovi zapošljavanja i zaključeni ugovori, između Zavoda i polaznika/učesnika, o uključivanju u programe aktivne politike zapošljavanja u kojima danom početka realizacije programa polaznici/učesnici ne stupaju u radni odnos sa izvođačem programa;

- sprovedeno administrativno, tehničko i finansijsko praćenje dinamike i načina izvršenja ugovornih obaveza izvođača, odnosno korisnika bespovratnih sredstava za samozapošljavanje i sa tim u vezi eventualno preduzete korektivne aktivnosti;
- sagledani mjerljivi pokazatelji napretka i indikatori rezultata sprovedenog programa;
- sačinjen izvještaj o realizaciji programa.

8.1. JAVNI KONKURS

Za izbor korisnika sredstava za realizaciju programa aktivne politike zapošljavanja, izuzev programa obrazovanja i osposobljavanja odraslih (Program: 1-10), Zavod raspisuje javni konkurs.

U zavisnosti od programa aktivne politike zapošljavanja za koji se javni konkurs raspisuje, korisnici sredstava za njegovu realizaciju mogu biti pravna ili fizička lica, kao i nezaposlena lica. Javni konkurs se objavljuje u najmanje jednom štampanom mediju koji se distribuira na teritoriji Crne Gore, oglasnim tablama biroa rada i na internet stranici Zavoda - <http://www.zzzcg.me>

Podnosioci prijava se javnim konkursom informišu o uslovima za realizaciju programa, opredjeljenim sredstvima za njegovo finansiranje, kriterijumima izbora i načinu podnošenja prijave. Sastavni dio konkursa je uputstvo za apliciranje koje ima za svrhu da zainteresovanim licima približi postupak podnošenja prijave, dajući im smjernice kroz ključne elemente programa. Danom objave javnog konkursa, na internet stranici Zavoda, objavljuje se obrazac prijave i spisak dokumentacije koju je potrebno podnijeti uz prijavu.

Konkurs može biti otvoren za apliciranje u trajanju koje ne može biti kraće od 15 dana od dana njegove objave ili dok se u cjelosti ne iskoriste sredstava opredjeljena za njegovo finansiranje.

Prijava za realizaciju programa sa pratećim priložima i konkursom zahtjevanom dokumentacijom, kojom podnosilac prijave dokazuje ispunjenost uslova utvrđenih programom za koji aplicira, može se podnijeti neposredno ili elektronskim putem - portal <https://mojzavod.zzzcg.me/> na kojem je dostupno i korisničko uputstvo o načinu apliciranja.

Prijava se elektronski podnosi, u skladu sa propisima o elektronskoj upravi. Zahtjevana dokumentacija se skenira i u PDF formatu prilaže uz prijavu koja se podnosi elektronskim putem. Prijave koje se podnose neposrednim putem, predaju se lično na arhivi Zavoda prema opštini spovođenja programa ili mjestu sjedišta, odnosno prebivališta/boravka nezaposlenog lica koje podnosi prijavu.

Ukoliko je konkursom predviđena mogućnost realizacije programa u više opština sprovođenja od strane istog izvođača, podnosilac prijave na javni konkurs koji planira realizaciju programa u više opština, posebno podnosi prijavu za svaku od planiranih opština sprovođenja.

Prijave podnijete na javni konkurs obrađuje i evaluira Komisija za obradu prijava i utvrđivanje liste učesnika javnog konkursa.

8.2. KOMISIJA ZA OBRADU PRIJAVA I UTVRĐIVANJE LISTE UČESNIKA JAVNOG KONKURSA

Direktor Zavoda obrazuje komisiju koja obrađuje prijave i utvrđuje rang listu učesnika javnog konkursa na osnovu uslova, kriterijuma i raspoloživih sredstava za finansiranje programa za čiju realizaciju je raspisan javni konkurs.

8.3. OBRADA PRIJAVA

U postupku obrade prijava, Komisija utvrđuje administrativnu usaglašenost i opravdanost podnijetih prijava.

Administrativno usaglašena prijava je:

- *blagovremena prijava* (podnijeta u okviru konkursom utvrđenog roka za podnošenje prijava);
- *uredna prijava* (podnijeta na utvrđeni način, u zahtjevanom formatu, broju primjeraka, sa kompletnim informacijama datim saglasno uputstvima iz obrasca prijave i njegovih priloga, potpisanih i ovjerenih na zahtjevani način) i
- *potpuna prijava* (podnijeta sa priložima i konkursom zahtjevanom dokumentacijom kojom podnosilac dokazuje ispunjenost uslova utvrđenih programom iz predmeta javnog konkursa).

Komisija neće razmatrati prijave koje su podnijete putem pošte ili na neki drugi način koji nije predviđen javnim konkursom (npr. fax-om ili e-mailom), kao i prijave podnijete nakon isteka krajnjeg roka za podnošenje prijava, bez obzira na okolnosti koje su prouzrokovale kašnjenje. Ove prijave se odbijaju kao *administrativno neusaglašene prijave*.

Komisija će u postupku obrade prijava, na internet stranici Zavoda, najkasnije u roku od 15 dana od dana zatvaranja konkursa, odnosno isteka roka za podnošenje prijava na javni konkurs, objaviti listu podnosilaca prijave koji nijesu dostavili urednu i potpunu prijavu (izuzev razloga usled kojih se neuredna prijava bez razmatranja odbija), uz navođenje utvrđenih nedostataka. Podnosioci imaju mogućnost da otklone nedostatke u roku od pet dana od dana objavljivanja liste. Ukoliko podnosilac prijave otkloni nedostatke u navedenom roku, smatraće se da je prijava bila uredna od dana njenog podnošenja, u suprotnom biće odbijena.

Opravdana prijava je prijava podnijeta od strane podnosioca koji ispunjava uslove utvrđene programom za čiju realizaciju podnosi prijavu na javni konkurs. Neopravdane prijave se odbijaju.

Po okončanom postupku obrade prijava, Komisija vrši evaluaciju administrativno usaglašenih i opravdanih prijava primjenom kriterijuma izbora i u okviru raspoloživih sredstava za ovu namjenu utvrđuje bodovnu/rang listu. Sastavni dio javnog konkursa je *evaluacioni obrazac* koji se formira kombinacijom elemenata za ocjenu prijava utvrđenih ovim dokumentom i objavljuje na internet stranici Zavoda.

8.4. KRITERIJUMI ZA EVALUACIJU PRIJAVA

1. ZNAČAJ PROGRAMA	Ne iskazuje se u bodovima	
Da li predloženi program odgovara utvrđenim potrebama nezaposlenih lica?	DA	NE

Ovo je *eliminacioni kriterijum* i *ne iskazuje se bodovima*. Primjenom ovog kriterijuma utvrđuje se da li su potrebe koje je podnosilac naveo u prijavi za realizaciju programa usklađene sa potrebama nezaposlenih lica pripremljenih za uključivanje u program. Ukoliko potrebe nijesu usklađene, prijava će se smatrati irelevantnom i neće se dalje ocjenjivati. Izuzetno, kada dva ili više podnosilaca u prijavama iskažu potrebu da programima u istoj opštini sprovođenja obuhvate veći broj učesnika od broja pripremljenih lica, Komisija će pristupiti ocjenjivanju njihovih prijava primjenom ostalih kriterijuma izbora.

2. PLANIRANI REZULTATI PROGRAMA - ODRŽIVOST	
Prijave se ocjenjuju na osnovu planirane dužine trajanja radnog odnosa učesnika programa.	Bodovi – Smjernice za njihovo određivanje
2.0 Predviđa se zaključivanje ugovora o radu u trajanju koje nije duže od trajanja programa.	0
2.1 Predviđa se zaključivanje ugovora o radu u trajanju dužem od trajanja programa.	max 60 / 100
Tačka 2.1. se dalje razrađuje kroz podtačke – bodovnu skalu formiranu shodno planiranoj dužini trajanja radnog odnosa i broju zaposlenih učesnika, a u okviru maksimalnog broja bodova koji se mogu ostvariti primjenom ovog kriterijuma.	

Maksimalan broj bodova koji se može ostvariti primjenom ovog kriterijuma je 60, odnosno 100 bodova ukoliko se ovaj kriterijum primjenjuje kao jedini bodovni kriterijum izbora prijava po javnom konkursu.

Prijava za realizaciju programa kojom se ne predviđa zaključenje ugovora o radu sa učesnikom u trajanju dužem od obaveznog perioda trajanja radnog odnosa u programu, ocjenice se dodjelom 0 bodova.

Prijava u kojoj je podnosilac naveo da će sa učesnikom zaključiti ugovor o radu u trajanju dužem od perioda trajanja radnog odnosa u programu, ocjenjuju se za svaki mjesec rada po zaposlenom učesniku.

3. KONKURENTNOST I RAZVIJENOST OPŠTINE SPROVOĐENJA PROGRAMA					
Prijave kojima se planira sprovođenje programa u opštini sa najnižim indeksom razvijenosti, primjenom ovog kriterijuma, ostvaruju maksimalan broj bodova, dok prijave kojima se planira sprovođenje programa u opštini sa najvišim indeksom razvijenosti ostvaruju minimalan broj bodova. Tabelarni prikaz bodova na nivou jedinice lokalne samouprave, dat kroz primjer ovog kriterijuma sa maksimalnih 40 bodova i uz primjenu indeksa razvijenosti utvrđenog Pravilnikom o izmjeni pravilnika o utvrđivanju liste stepena razvijenosti jedinica lokalne samouprave (»Službeni list Crne Gore« broj: 103/23).					
Budva	7,94	Tivat	8,80	Podgorica	9,12
Herceg Novi	9,66	Kotor	9,74	Cetinje	11,41
Bar	11,47	Danilovgrad	11,48	Nikšić	11,78
Žabljak	11,87	Zeta	12,11	Plužine	13,60
Pljevlja	13,90	Kolašin	14,08	Ulcinj	14,32
Mojkovac	14,62	Bijelo Polje	15,92	Šavnik	16,00
Tuzi	17,85	Berane	18,02	Andrijevica	20,84
Rožaje	23,26	Gusinje	23,55	Plav	25,59
Petnjica	40,00				
Opština sprovođenja programa				Bodovi - smjernice	
_____				max 20-40	

Po ovom kriterijumu izbora, prijave za realizaciju programa ocjenjuju se shodno indeksu razvijenosti opštine sprovođenja programa utvrđenom Pravilnikom o utvrđivanju liste stepena razvijenosti jedinica lokalne samouprave. Prijave se ocjenjuju tako što se najniži indeks razvijenosti opštine podijeli sa indeksom razvijenosti opštine u kojoj se program sprovodi i dobijeni rezultat pomnoži sa maksimalnim brojem bodova koji se može ostvariti po ovom kriterijumu.

Maksimalan broj bodova koji se može ostvariti primjenom ovog kriterijuma izbora, konkretizuje se javnim konkursom, u rasponu od 20 do 40 bodova.

4. UTICAJ PLANIRANIH PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI NA CILJNU GRUPU PROGRAMA	
4.1 Izrazito veliki uticaj	80/100
4.2 Veliki uticaj	64/80
4.3 Srednji uticaj	48/60
4.4 Mali uticaj	32/40
4.5 Zanemarljiv uticaj	16/20
4.6 Bez uticaja	0/0
UKUPAN BROJ BODOVA – smjernice za njihovo određivanje	MAX 80/100

Ocjena prijave se vrši u zavisnosti od uticaja, programom podnosioca prijave, predloženih aktivnosti na ciljnu grupu programa.

Maksimalni broj bodova koji se može ostvariti primjenom ovog kriterijuma je 80, odnosno 100 bodova ukoliko se ovaj kriterijum primjenjuje kao jedini bodovni kriterijum izbora prijava po javnom konkursu.

5. UTICAJ REALIZACIJE PREDLOŽENOG PROGRAMSKOG SADRŽAJA	
U zavisnosti od programa aktivne politike zapošljavanja, vrši se procjena uticaja programskih aktivnosti na, npr. očuvanje i unapređenje radnih sposobnosti pripadnika ciljne grupe programa, kao i na krajnje korisnike programa (npr. stara lica, lica sa invaliditetom, djeca, mladi i druga lica kojima je potrebna društvena briga, lokalna zajednica, društvo u cjelini).	Bodovi – Smjernice za njihovo određivanje
5.1 UTICAJ PLANIRANIH PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI NA CILJNU GRUPU PROGRAMA	Max 30/50
5.1.1 Izrazito veliki uticaj	30/50
5.1.2 Veliki uticaj	25/45
5.1.3 Srednji uticaj	20/40
5.1.4 Mali uticaj	15/35
5.1.5 Zanemarljiv uticaj	10/30
5.1.6 Bez uticaja	0/0

5.2 UTICAJ PLANIRANIH PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI NA KRAJNJE KORISNIKE PROGRAMA	Max 30/50
5.2.1 Izrazito veliki uticaj	30/50
5.2.2 Veliki uticaj	25/45
5.2.3 Srednji uticaj	20/40
5.2.4 Mali uticaj	15/35
5.2.5 Zanemarljiv uticaj	10/30
5.2.6 Bez uticaja	0/0
UKUPAN BROJ BODOVA (5.1 + 5.2)	MAX 60/100

Maksimalan broj bodova koji se može ostvariti primjenom ovog kriterijuma je 60 (max 30 bodova na nivou podkriterijuma), odnosno 100 bodova (max 50 bodova na nivou podkriterijuma) ukoliko se ovaj kriterijum primjenjuje kao jedini bodovni kriterijum izbora prijava po javnom konkursu.

Kada primjenom kriterijuma izbora dva ili više podnosilaca prijava za realizaciju programa u istoj opštini ostvare isti broj bodova, prednost pri izboru imaće podnosilac koji nije koristio finansijska sredstva Zavoda za realizaciju programa aktivne politike zapošljavanja iz prethodne sprovedbene godine. Ukoliko se na ovaj način ne može izvršiti izbor, prednost se daje podnosiocu koji nije koristio finansijska sredstva Zavoda za realizaciju programa aktivne politike zapošljavanja u prethodne dvije sprovedbene godine.

U situacijama u kojima se na navedeni način ne može izvršiti izbor, prednost će se odrediti shodno održivosti realizovanih programa zapošljavanja (podsticaji za zapošljavanje, osposobljavanje za samostalan rad i osposobljavanje za rad kod poslodavca) u prethodne dvije sprovedbene godine. Posmatra se učešće zaposlenih lica koja su nastavila radni odnos kod poslodavca po izvršenju ugovora o realizaciji jednog, dva ili sva tri navedena programa u posmatranom periodu, u ukupnom ugovorenom broju učesnika odnosnog-ih programa. Prednost će, sledećim redosledom, imati poslodavci kod kojih je na dan objave konkursa zaposleno najmanje 50% od ukupnog broja učesnika programa, zatim od 30% do 50% i na kraju poslodavci sa od 10% do 30% zaposlenih učesnika na dan objave konkursa za realizaciju programa.

Kada se izbor ne može izvršiti na prethodno opisani način, redosljedom navedenog, prednost pri izboru utvrdiće se žrijebanjem.

8.5. KRITERIJUMI ZA EVALUACIJU PRIJAVA ZA DODJELU BESPOVRATNIH SREDSTAVA ZA SAMOZAPOŠLJAVANJE

1. BIZNIS PLAN			
Podkriterijum	Vodeći principi za ocjenjivanje		Bodovi Minimalan 33 boda Maksimalan 55 bodova
	Ovo je prvi i ujedno <i>eliminacioni kriterijum izbora</i> . ukoliko njegovom primjenom prijava ostvari <i>manje od 33 boda</i> .		
1.1 Poznavanje planiranog poslovnog rješenja	Biznis plan daje jasne informacije o poznavanju biznis ideje od strane podnosioca prijave.	7-10	10
	Biznis plan daje dovoljne informacije o poznavanju biznis ideje od strane podnosioca prijave.	4-6	
	Biznis plan daje djelimične informacije o poznavanju biznis ideje od strane podnosioca prijave.	1-3	
	Biznis plan ne daje dovoljno informacija o poznavanju biznis ideje od strane podnosioca prijave.	0	
1.2 Analiza tržišta i održivost	1.2.1+1.2.2+1.2.3		15
1.2.1	Iz biznis plana je vidljivo, da je podnosilac prijave upoznat sa ciljnom grupom kupaca/korisnika usluga i procesom distribucije proizvoda/usluga.		0 - 5
1.2.2	Iz biznis plana je vidljivo, da je podnosilac prijave upoznat sa postojećom konkurencijom.		0 - 5
1.2.3	Iz biznis je vidljivo, da je podnosilac prijave upoznat sa tržištem dobavljača.		0 - 5
1.3 Planiranje i pravljanje budžeta	1.3.1+1.3.2+1.3.3		15
1.3.1	U biznis planu su jasno prikazana osnovna i obrtna sredstva neophodna za poslovanje.		0 - 5
1.3.2	U biznis planu su jasno prikazane finansije i finansijski pokazatelji.		0 - 5

1.3.3	U biznis planu su jasno prikazani planirani troškovi prema popisu prihvatljivih/opravljenih troškova.	0 - 5
1.4 Kreiranje novih radnih mjesta	Biznis planom je predviđeno dodatno zapošljavanje više od dva nezaposlena lica, u trajanju od četiri ili više od četiri mjeseca tokom perioda realizacije biznis plana.	15
	Biznis planom je predviđeno dodatno zapošljavanje dva nezaposlena lica, u trajanju od četiri ili više od četiri mjeseca tokom perioda realizacije biznis plana.	10
	Biznis planom je predviđeno dodatno zapošljavanje jednog nezaposlenog lica, u trajanju od četiri ili više od četiri mjeseca tokom perioda realizacije biznis plana.	5
	Biznis planom nije predviđeno dodatno zapošljavanje tokom perioda njegove realizacije ili je predviđeno dodatno zapošljavanje, u trajanju kraćem od četiri mjeseca tokom perioda realizacije biznis plana.	0
		15

Maksimalan broj bodova koji se može ostvariti primjenom ovog kriterijuma izbora je 55.

Ovaj kriterijum izbora može biti eliminacioni, ukoliko njegovom primjenom prijava ostvari manje od 33 boda.

Prijava za dodjelu bespovratnih sredstava za samozapošljavanje, po osnovu ovog kriterijuma izbora, ocjenjuje se sagledavanjem kvaliteta predloženog biznis plana, sa aspekta biznis ideje, analize tržišta i održivosti planiranog poslovanja, planiranja i pravljenja budžeta, kao i kreiranja novih radnih mjesta.

Na osnovu navedenog, ovaj kriterijum je podijeljen na četiri podkriterijuma izbora:

- Poznavanje planiranog poslovnog rješenja;
- Analiza tržišta i održivost;
- Planiranje i pravljenje budžeta i
- Kreiranje novih radnih mjesta.

Maksimalan broj bodova koji se može ostvariti primjenom prvog podkriterijuma izbora je 10, dok se primjenom drugog, trećeg i četvrtog podkriterijuma može ostvariti po 15 maksimalnih bodova.

2. RESURSI ZA POSLOVANJE

Podkriterijum	Vodeći principi za ocjenjivanje		Maksimalan br. bodova 15
2.1 Prostorni kapaciteti	Podnosilac prijave ima u svom vlasništvu ili u vlasništvu porodice ili su mu bez nadoknade ustupljene adekvatne prostorije za obavljanje poslova, odnosno prostorije mu nijesu potrebne.	5	5
	Podnosilac prijave ima u svom vlasništvu ili u vlasništvu porodice ili su mu ustupljene bez nadoknade prostorije za obavljanje poslova, ali ih je potrebno adaptirati.	4	
	Podnosilac prijave je zakupom obezbijedio adekvatan poslovni prostor.	3	
	Podnosilac prijave je zakupom obezbijedio poslovni prostor ali ga je potrebno adaptirati.	2	
	Podnosilac prijave će poslovni prostor obezbijediti zakupom, nakon prijema obavještenja o ishodu njegovog zahtjeva za dodjelu bespovratnih sredstava za samozapošljavanje – Biznis plan, tačka 10 »adresa još uvijek nepoznata«.	1	
	Podnosilac prijave biznis planom nije dao informaciju da li mu je za obavljanje djelatnosti potreban poslovni prostor.	0	
2.2 Oprema	Podnosilac prijave ima svu potrebnu opremu za obavljanje poslova.	5	5
	Podnosilac prijave ima većinu potrebne opreme za obavljanje poslova i treba da nabavi dio opreme.	3-4	
	Podnosilac prijave posjeduje manji dio opreme, treba da nabavi veći dio opreme za obavljanje poslova.	1-2	
	Podnosilac prijave nema sopstvenu opremu i treba da nabavi svu potrebnu opremu neophodnu za poslovanje.	0	
2.3 Iskustvo u oblasti poslovanja	Podnosilac prijave ima stečeno formalno ili neformalno obrazovanje (obuke) za obavljanje poslova planiranog zanimanja i posjeduje radno iskustvo na istim ili sličnim poslovima.	5	5

	Podnosilac prijave ima stečeno formalno ili neformalno obrazovanje (obuke) za obavljanje poslova planiranog zanimanja i nema radno iskustvo na istim ili sličnim poslovima.	3-4	
	Podnosilac prijave nema stečeno formalno ili neformalno obrazovanje (obuke) za obavljanje poslova planiranog zanimanja, a ima radno iskustvo na istim ili sličnim poslovima.	1-2	
	Podnosilac prijave nema stečeno formalno ili neformalno obrazovanje (obuke) za obavljanje poslova planiranog zanimanja i nema radno iskustvo na istim ili sličnim poslovima.	0	

Maksimalan broj bodova koji se može ostvariti primjenom drugog kriterijuma izbora »Resursi za poslovanje« je 15.

Prijava za dodjelu bespovratnih sredstava za samozapošljavanje ocjenjuje se shodno prostornim, tehničkim, iskustvenim, kadrovskim i drugim kapacitetima podnosioca, a na osnovu priloženih dokaza i nalaza komisije nakon izlaska na teren.

Ovaj kriterijum je podijeljen na tri podkriterijuma izbora:

- Prostorni kapaciteti;
- Oprema i
- Iskustvo u oblasti poslovanja.

Maksimalan broj bodova koji se može ostvariti primjenom pojedinih podkriterijuma izbora je 5.

3. DUŽINA NEZAPOSLENOSTI			
Vodeći principi za ocjenjivanje			Maksimalan br. bodova 5
Mjeseci provedeni u evidenciji nezaposlenih lica ZZZCG	12 i više mjeseci	5	
	11 mjeseci	3,01	
	10 mjeseci	2,58	

	9 mjeseci	2,15	
	8 mjeseci	1,72	
	7 mjeseci	1,29	
	6 mjeseci	0,86	
	5 mjeseci	0,43	

Maksimalan broj bodova koji se može ostvariti primjenom trećeg kriterijuma izbora »Dužina nezaposlenosti« je 5.

Po ovom kriterijumu bodove će ostvariti samo podnosioci prijava koji su bili u evidenciji nezaposlenih Zavoda pet i duže od pet mjeseci.

Prijava podnijeta od strane nezaposlenog lica koje je u evidenciji Zavoda provelo u kontinuitetu 12 i više mjeseci na dan objavljivanja javnog konkursa, ocjenjuju se sa maksimalnih 5 bodova.

Prijava podnijeta od strane nezaposlenog lica koje je u evidenciji Zavoda provelo u kontinuitetu od pet do 11 mjeseci na dan objavljivanja javnog konkursa, ocjenjuju se dodjeljivanjem 0,43 boda po mjesecu provedenom u evidenciji.

4. KONKURENTNOST I RAZVIJENOST OPŠTINE REALIZACIJE BIZNIS PLANA			
Vodeći principi za ocjenjivanje			Maksimalan br. bodova 20
Oština realizacije biznis plana	Petnjica	20	
	Plav	12,79	
	Gusinja	11,78	
	Rožaje	11,63	
	Andrijevića	10,42	
	Berane	9,01	
	Tuzi	8,93	
	Šavnik	8	
	B.Polje	7,96	
	Mojkovac	7,31	

	Ulcinj	7,16	
	Kolašin	7,04	
	Pljevlja	6,95	
	Plužine	6,80	
	Zeta	6,06	
	Žabljak	5,93	
	Nikšić	5,89	
	Danilovgrad	5,74	
	Bar	5,73	
	Cetinje	5,70	
	Kotor	4,87	
	Herceg Novi	4,83	
	Podgorica	4,56	
	Tivat	4,40	
	Budva	3,97	

Maksimalan broj bodova koji se može ostvariti primjenom četvrtog kriterijuma izbora »Konkurentnost i razvijenost opštine realizacije biznis plana« je 20.

Prijave za dodjelu bespovratnih sredstava za samozapošljavanje se ocjenjuju prema indeksu razvijenosti opštine sprovođenja biznis plana. U tabelarnom prikazu dat je raspon bodova uz primjenu indeksa razvijenosti utvrđenog Pravilnikom o utvrđivanju liste stepena razvijenosti jedinica lokalne samouprave (»Službeni list Crne Gore«, broj 103/23), tako što se najmanji indeks razvijenosti jedinice lokalne samouprave podijeli sa indeksom razvijenosti opštine u kojoj se biznis plan realizuje i dobijeni rezultat pomnoži sa maksimalnim brojem bodova koji se može ostvariti po ovom kriterijumu.

5. DODATA VRIJEDNOST		
Vodeći principi za ocjenjivanje		Maksimalan br. bodova
Prijave se ocjenjuju shodno tome da li je poslovna ideja jedinstvena / nekonvencionalna / inovativna.		5
Podnosilac prijave planira uvođenje novih proizvoda/usluga koji su/će biti rijetki u odnosu na ostale ideje.	5	

Podnosilac prijave planira uvođenje novih i/ili boljih rješenja za već postojeći proizvod ili uslugu – djelimično uvođenje inovacije.	3-4	
Podnosilac prijave planira uvođenje proizvoda/usluga koji su široko poznati, dobro uspostavljeni, ostvarivi, a tržište proizvoda /usluga još nije zasićeno.	1-2	
Podnosilac prijave planira uvođenje proizvoda /usluga sa kojima je tržište proizvoda/ usluga zasićeno.	0	

Maksimalan broj bodova koji se može ostvariti primjenom petog kriterijuma izbora »Dodatna vrijednost« je 5.

Prijave se ocjenjuju prema inovativnosti poslovnih ideja.

U situaciji kada dvije ili više prijava ostvare isti broj bodova, prednost će imati podnosilac prijave koji će realizovati biznis plan u opštini sa nižim indeksom razvijenosti. Međutim, ako se izbor ne može izvršiti na prethodno opisan način, prednost će se dati podnosiocu prijave sa ostvarenim većim brojem bodova primjenom prvog kriterijuma izbora „Biznis plan“.

8.6. ODLUKA O IZBORU KORISNIKA SREDSTAVA ZA REALIZACIJU PROGRAMA

Odluku o izboru korisnika sredstava za realizaciju programa aktivne politike zapošljavanja donosi Upravni odbor Zavoda. Objavljuje se na internet stranici Zavoda i u roku od 15 dana od dana njenog objavljivanja može se protiv odluke izjaviti žalba Ministarstvu rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga. Žalba se drugostepenom organu podnosi preko Zavoda i ne odlaže izvršenje odluke.

Međusobna prava, obaveze i odgovornosti Zavoda i korisnika sredstava – izvođača programa uređuju se ugovorom o realizaciji programa.

IX REALIZACIJA PROGRAMA AKTIVNE POLITIKE ZAPOSŁJAVANJA

U ovom poglavlju se kroz ključne elemente realizacije programa aktivne politike zapošljavanja daju smjernice korisnicima za lakše i efikasnije sagledavanje tog procesa i obaveza koje iz njega proizilaze.

Izvođač zaključenjem ugovora sa Zavodom preuzima odgovornost za njegovo blagovremeno i pravilno izvršenje.

- *Najčešće greške u realizaciji programa događaju se iz razloga što se izvođači ne upoznaju sa sadržajem ugovora u cjelosti.*

Realizacija programa sastoji se od nekoliko poslovnih procesa koji uključuju: pripremne, operativne aktivnosti, administraciju i izvještavanje.

9.1. PRIPREMNE AKTIVNOSTI

Pripremne aktivnosti obuhvataju radnje koje prethode započinjanju realizacije programa na terenu, u roku utvrđenom ugovorom zaključenim između Zavoda i izvođača programa. Radnje koje izvođač preduzima, počev od dana stupanja na snagu ugovora, uslovljene su sadržajem konkretnog programa, prevashodno statusom nezaposlenog lica uključenog u program.

Izvođač *programa obrazovanja* je u obavezi da po zaključenju ugovora sa Zavodom, a najkasnije tri dana prije početka realizacije programa, pisanim putem obavijesti Centar za stručno obrazovanje o planu i rasporedu - mjestu, vremenu i vrsti programa kojeg realizuje.

Po zaključenju ugovora o realizaciji *programa zapošljavanja na društvenokorisnim netržišnim poslovima od javnog interes*, izvođači koji realizuju program u saradnji sa partnerom-ima dužni su da sa njim-a zaključe ugovor kojim će urediti međusobna prava, obaveze i odgovornosti u sprovođenju programa.

- *Partneri su organizacije koje imaju jasno definisana prava i obaveze u okviru programa, kao i odgovornost za sprovođenje programskih aktivnosti u koje su uključeni.*

Realizacija *programa aktivne politike zapošljavanja u kojima učesnici zasnivaju radni odnos*, započinje danom stupanja učesnika na rad, kojem prethodi njihov izbor i zaključivanje ugovora o radu sa izabranim učesnicima programa.

Izvođač dostavlja Zavodu prijavu o slobodnom radnom mjestu – obrazac E1, saglasno broju i strukturi učesnika programa koju je zahtjevao u prijavi za realizaciju programa i u saradnji sa Zavodom vrši izbor učesnika iz kategorije lica pripremljenih za zapošljavanje u programu.

U napomeni prijave – obrazac E1, navodi se: naziv programa aktivne politike zapošljavanja, opština realizacije programa i da lica koja podnose prijavu na radno mjesto treba da dostave uvjerenje o pripremljenosti i pripadnosti ciljnoj grupi programa, izdato od strane Zavoda.

- *Saglasno odredbama člana 25 i 26 Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti („Službeni list Crne Gore“, br.24/19 i 29/25), poslodavac je dužan da Zavodu prijavi slobodno radno mjesto, a Zavod da po zahtjevu poslodavca*

oglasi slobodno radno mjesto, na oglasnoj tabli, internet stranici Zavoda i u medijima, u roku od dva radna dana od dana prijema prijave.

Shodno Zakonu o radu („Službeni list Crne Gore“, br. 74/19, 8/21, 59/21, 68/21, 145/21, 77/24, 84/24 i 86/24), Zavod je dužan da ogласi slobodno radno mjesto, koje je prijavljeno od strane privrednog društva, javne ustanove i druge javne službe, čiji je osnivač ili većinski vlasnik država, odnosno jedinica lokalne samouprave. Javni oglas ne može da traje kraće od tri dana.

Prije zaključivanja ugovora o radu sa izabranim učesnikom, Zavodu – područnoj jedinici opštine realizacije programa, dostavlja se na uvid spisak lica (ime i prezime, jmb) koja su podnijela prijave na slobodno radno mjesto, kao i spisak lica koja izvođač predlaže za zapošljavanje. Zavod vrši provjeru da li su za zapošljavanje predložena lica koja odgovaraju ciljnoj grupi programa i o rezultatima provjere obavještava izvođača, u roku od tri dana od dana prijema predloga. Po dobijenoj saglasnosti, zaključuju se ugovori o radu u trajanju navedenom u prijavi za realizaciju programa.

9.2. OPERATIVNE AKTIVNOSTI

Izvođač programa, odnosno korisnik bespovratnih sredstava za samozapošljavanje je tokom realizacije programa/biznis plana odgovoran za *pravilno planiranje, sprovođenje i upravljanje aktivnostima, a time i nastalim troškovima*. Zato je potrebno sagledati sve ugovorne obaveze i procedure koje prate njihovo izvršenje, kako bi se obezbjedilo valjano upravljanje procesom. Pri planiranju i sprovođenju operativnih aktivnosti treba voditi računa o *vremenskom okviru* u kojem se trebaju realizovati shodno uslovima utvrđenim ugovorom. Ovo stoga što je *prihvatljivost, tj. opravdanost sprovedenih aktivnosti i troškova nastalih u vezi njihovog sprovođenja uslovljena periodom u kojem su nastali*. Treba imati u vidu da se eventualne izmjene planiranih aktivnosti mogu zahtijevati i one mogu biti prihvaćene od strane Zavoda samo u okviru perioda realizacije programa, odnosno u programu podsticaja za samozapošljavanje u okviru perioda realizacije biznis plana.

U postupku realizacije biznis plana, korisnici bespovratnih sredstava za samozapošljavanje u ulozi naručioca su odgovorni za sprovođenje planiranih aktivnosti koje se izvršavaju vodeći računa o:

- *sukobu interesa* – zaključivanje ugovora nije dozvoljeno sa povezanim licima;
- *srazmjernosti* - kriterijumi za izbor ponude u postupku nabavke trebaju biti srazmjerni veličini, prirodi i složenosti nabavke i ugovora koji iz te nabavke proizlazi;
- *jednakom tretmanu* - u postupku nabavke treba obezbijediti uslove za nepristrasan, objektivan i cjelovit tretman svih učesnika u svim fazama postupka.

- *Ekonomičnosti* - u postupku nabavke izborom najpovoljnije ponude treba osigurati ekonomično i racionalno korišćenje sredstava.
- *Uspješnost programa u velikoj mjeri zavisi od dobro isplaniranih programskih aktivnosti.*

Izvođač *programa obrazovanja, kao i programa osposobljavanja* sačinjavaju i Zavodu dostavljaju operativni plan kojim definišu ključne programske aktivnosti (broj radnih dana po kalendarskim mjesecima realizacije programa, resurse koje se učesniku/polazniku programa stavljaju na raspolaganje, očekivane ishode realizacije programa).

Ukoliko tokom realizacije programa nastupe *okolnosti koje otežavaju ili onemogućavaju njegovo sprovođenje*, izvođač je u obavezi da bez odlaganja obavijesti Zavod o nastaloj promjeni, razlogu promjene, uticaju promjene na planirane rezultate realizacije programa, predloži korektivne aktivnosti i od Zavoda dobije odobrenje zahtjevanje izmjene. U zavisnosti od prirode razloga koji opredjeljuju potrebu za izmjenom, razlikuju se izmjene manjeg značaja od izmjena koje dovode do aneksiranja ugovora.

Izmjene manjeg značaja odnose se na podatke o izvođaču kao potpisniku ugovora (promjena adrese, naziva i šifre pretežne djelatnosti, veličine pravnog lica, bankovnog računa i ovlašćenog zastupnika), odnosno na podatke o korisniku sredstava za samozapošljavanje koje ne uključuju promjenu pravnog oblika njegovor organizovanja (promjena naziva i adrese poslovnog subjekta, bankovnog računa, realokacija finansijskih sredstava do 25% sa jedne na drugu budžetsku poziciju²³).

Izmjene manjeg značaja se dokazuju i ne aneksiraju kada svi ostali elementi ugovora ostaju nepromijenjeni. Izmjene koje ne spadaju u izmjene manjeg značaja dovode do aneksiranja osnovnog ugovora.

Izmjene većeg značaja su izmjene kojima se u zavisnosti od vrste programa aktivne politike zapošljavanja, smanjuje broj učesnika/polaznika, koriguje rok za izvršenje ugovorne obaveze, uvodi nova i/ili mijenja postojeća aktivnost i sa njom povezani troškovi ili vrši realokacija

²³ Izmjena troškova ne može se odnositi na troškove koji se shodno biznis planu finansiraju iz sopstvenih ili drugih izvora, a ne iz bespovratnih sredstava za samozapošljavanje.

Izmjena troškova sa pozicije doprinosa, kao i sa pozicije troškova za zarade novozaposlenog/ih lica na neku drugu budžetsku poziciju nije dozvoljena. Obrnuto, tj. realokacija sredstava na navedene pozicije sa neke druge budžetske pozicije je moguća ukoliko je uslovljena potrebom usklađivanja sa pozitivnim propisima kojima se uređuje odnosna oblast i stim u vezi donešenim odlukama (npr. iznos minimalne bruto zarade).

Izmjena troškova ne može imati za posljedicu uvećanje iznosa odobrene finansijske podrške, tj. bespovratnih sredstava.

Izmjena troškovnika, bez obzira na visinu realociranih sredstava, može se vršiti samo jednom u periodu realizacije biznis plana.

finansijskih sredstava sa jedne na drugu budžetsku poziciju u iznosu većem od 25%. Ove izmjene su prihvatljive samo ukoliko su kumulativno ispunjeni sljedeći uslovi:

- izmjene su uslovljene nastupanjem nepredvidljivih okolnosti koje su se desile nakon zaključenja ugovora;
- izmjene su nastale tokom perioda realizacije programa, odnosno biznis plana;
- izmjene su nužne za uredno izvršenje ugovora, odnosno realizaciju biznis plana;
- troškovi povezani sa zahtjevanom izmjenom ne prelaze ukupan ugovoreni iznos finansijske obaveze Zavoda.

Zahtjevom za izmjenu predlaže se i *zamjena učesnika/polaznika programa* i to u situaciji kada uključeno lice napusti program. *Zamjenu polaznika programa obrazovanja*, moguće je zahtjevati samo u periodu od sedam dana od dana početka realizacije programa.

Ukoliko tokom realizacije programa dođe do prestanka radnog odnosa učesnika, usled čega izvođač ima potrebu da uključi novog učesnika, u obavezi je da novozaposlenog učesnika angažuje za obavljanje poslova na kojima je bio angažovan učesnik koji je napustio program, kao i da sa novozaposlenim licem zaključi ugovor o radu u trajanju određenom preostalom dužinom trajanja programa i prethodno ugovorenog radnog odnosa po realizaciji programa. Zavod će finansirati realizaciju programa u ugovorenom ukupnom trajanju, uključujući i period finansiranja učesnika koji je napustio program.

Ukoliko se tokom trajanja programa uključi novi učesnik izvođač snosite troškove realizacije programa za novouključenog učesnika za onaj period za koji je Zavod već izvršio isplatu sredstava za učesnika koji je napustio program.

9.3. ADMINISTRACIJA I IZVJEŠTAVANJE

Tokom trajanja ugovora, komunikacija između ugovornih strana vršiće se putem pošte, ličnim dostavljanjem dokumenata, putem e-maila ili putem [online platforme "Moj Zavod"](#), na način kojim se može dokazati slanje, odnosno prijem informacije ili dokumentacije.

- *Blagovremena i efikasna komunikacija između ugovornih strana, ključ je uspješne realizacije programa.*

Mogućnost određivanja tačnog datuma dostavljanja dokumentacije, važna je za određivanje da li je odnosna aktivnost izvršena u roku ili izvan njega. Ovo je posebno važno za rokove čije nepoštovanje dovodi do štetnih posljedica.

- *Kada je rok određen na dane, u rok se ne računa dan u koji pada događaj od kojeg treba računati trajanje roka, već se za početak roka uzima prvi sljedeći dan.*

Početak i tok rokova ne sprečavaju nedelja i dani državnih praznika. Ako poslednji dan roka pada u nedelju ili na dan državnog praznika, rok ističe prvog narednog radnog dana.

Za dokumenta prosljeđena elektronskim putem, Zavod će pošiljaocu bez odlaganja dostaviti elektronsku potvrdu o datumu prijema sa informacijom o dodijeljenom arhivskom broju zaprimljenog akta. Ukoliko se dokument podnijet u elektronskom obliku iz tehničkih razloga ne može pročitati ili na drugi način koristiti, podnosilac se bez odlaganja o tome obavještava i omogućava mu se da ga u primjerenom roku dostavi u papirnoj formi. Akt dostavljen u papirnoj formi, smatraće se da je podnijet danom dostavljanja u elektronskom obliku.

Izvještavanje

Tokom realizacije programa izvođač je u obavezi da izvještava Zavod o realizovanim aktivnostima, postignutim rezultatima, troškovima nastalim u izvještajnom periodu i u ugovorenim rokovima dostavlja izvještaje o napretku i završni izvještaj. Aktivnosti iz narativnog dijela izvještaja i troškovi iz finansijskog dijela nastali usled realizacije tih aktivnosti, trebaju da su prihvatljivi/opravdani, tj. predviđeni ugovorom o realizaciji programa, međusobno uslovljeni, odnosno direktno vezani i dokazani. Svi troškovi moraju biti plaćeni sa računa poslovnog subjekta izvođača/korisnika i vidljivi na izvodima sa poslovnog računa. Troškovi plaćeni gotovinom, neće se smatrati prihvatljivim.

Odobren izvještaj je uslov za isplatu sredstava potraživanih zahtjevom za isplatu. Izvođač snosi neprihvatljive troškove koji obuhvataju nedokazane prihvatljive troškove i prihvatljive troškove koji shodno ugovoru o realizaciji programa ne padaju na teret Zavoda.

Izmjene i dopune ugovora o realizaciji programa vršiće se uz obostranu saglasnost, sporazumno i u pisanoj formi, a na osnovu odobrenog zahtjeva za izmjenu.

Raskid ugovora

Do raskida ugovora može doći ukoliko jedna od ugovornih strana ne izvršava svoje obaveze u rokovima i na način predviđen ugovorom. O namjeri jednostranog raskida ugovora potrebno je drugu ugovornu stranu obavijestiti pisanim putem, uz navođenje razloga.

Za svako utvrđeno kršenje ugovornih obaveza, Zavod će u roku od osam dana od dana kada je ono utvrđeno, izvođaču uputiti pisano obavještenje sa pozivom na usklađivanje sa ugovornim obavezama u primjerenom roku. Ukoliko izvođač po prijemu obavještenja ne postupi u određenom roku ili pisanim putem ne ospori navode o kršenju ugovornih obaveza, Zavod stiče pravo na raskid ugovora. Izjava o raskidu ugovora proizvodi pravno dejstvo od dana kada ju je druga strana zaprimila.

U slučaju raskida ugovora zaključenog sa Zavodom, korisnik bespovratnih sredstava za samozapošljavanje je u obavezi da u ugovorenom roku izvrši povraćaj neosnovano primljenih sredstava po osnovu ugovora. U suprotnom, Zavod može aktivirati instrument naplate osiguranja potraživanja bez obaveze dostavljanja posebnog obavještenja.

Postupak mirnog rješavanja spora može pokrenuti svaka od ugovornih strana dostavljanjem pisanog zahtjeva za mirno rješavanje spora. Na zahtjev se odgovara pisanim putem u roku od 15 dana od dana njegovog prijema. Ako zahtjev ne bude prihvaćen ili sporazum o mirnom rješavanju spora nije postignut u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva za mirnim rješavanjem spora, podnosilac zahtjeva može pokrenuti spor pred nadležnim sudom.

X PRAĆENJE REALIZACIJE PROGRAMA AKTIVNE POLITIKE ZAPOŠLJAVANJA

Realizacija programa aktivne politike zapošljavanja vrši se uz kontinuirano praćenje i izvještavanje o sprovedenim aktivnostima, stanju i napretku, kako bi se:

- implementirao u skladu sa postavljenim ciljem, sadržajem i metodologijom;
- omogućilo pravovremeno identifikovanje problema i njihovo rješavanje;
- obezbijedili uslovi za objektivnu procjenu napretka u postizanju planiranih rezultata, rada mentora, predavača, instruktora i uopšte angažovanosti izvođača na izvršenju ugovornih obaveza;
- obezbijedili dokazi o kvalitetu sprovođenja programa aktivne politike zapošljavanja.

Praćenje programa aktivne politike zapošljavanja se vrši kombinacijom sljedećih metoda:

- pregled dokumentacije (operativni plan, ugovori, evidencija radnog vremena, odnosno prisustva polaznika koji u programu ne zasnivaju radni odnos, evidencija sprovedenih aktivnosti i izvještaji mentora/predavača/instruktor);
- terenske posjete (najmanje jednom tokom trajanja programa, zavisno od dužine njegovog sprovođenja);
- intervjui i/ili upitnici za učesnike, odnosno polaznike programa;
- periodični izvještaji o napretku i završni izvještaj izvođača.

Ključni dokumenti za sprovođenje i praćenje programa aktivne politike zapošljavanja su:

- ugovori o realizaciji programa zaključeni između Zavoda i izvođača programa;
- operativni priručnici za sprovođenje programa koji čine sastavni dio ugovora o realizaciji programa aktivne politike zapošljavanja;
- ugovori o uključivanju polaznika u program u kojem ne zasnivaju radni odnos;
- smjernice za sprovođenje i praćenje realizacije programa.

Sastavni dio navedenih dokumenata je set obrazaca za izvještavanje, dokazivanje izvršenih ugovornih obaveza, procjenu stepena zadovoljstva polaznika/učesnika programa, neposredan obilazak lokacije realizacije programa i drugih obrazaca koji prate proces sprovođenja programa.

Zavod, između ostalog, kontinuirano pratiti:

- da li se programske aktivnosti sprovode na način i u rokovima utvrđenim operativnim planom za realizaciju programa, odnosno da li su realizovane aktivnosti usklađene sa aktivnostima koje je korisnik bespovratnih sredstava predvidio biznis planom, bez obzira na izvor njihovog finansiranja;
- da li se dodijeljena sredstva koriste namjenski i u skladu sa principima dobrog finansijskog poslovanja;
- da li su polaznici programa obrazovanja upoznati sa sadržajem, dinamikom sprovođenja planiranih programskih aktivnosti, kao i sa očekivanim ishodom/ima njihove realizacije;
- da li su polaznicima programa raspoloživi resursi navedeni u operativnom planu izvođača;
- da li učesnici obavljaju poslove radnog mjesta na kojem su zaposleni;
- da li učesnici redovno prisustvuju i izvršavaju radne zadatke;
- da li izvođač uredno vodi dnevnu evidenciju prisustva učesnika;
- da li su učesnicima obezbijeđeni prostorni i tehnički uslovi za obavljanje poslova radnog mjesta na kojem su zaposleni;
- da li angažovanje učesnika dovodi do postizanja planiranih rezultata realizacije programa;
- da li je izvođač obezbijedio zaštitu učesnika/polaznika na radu;
- da li su tokom realizacije programa određene okolnosti uticale na način i dinamiku sprovođenje programskih aktivnosti i postizanja planiranih rezultata, šta ih je uzrokovalo, da li su predložene mjere za njihovo otklanjanje i efekat preduzetih mjera;
- koji pokazatelji rezultata su postignuti;
- koji pokazatelji rezultata nijesu postignuti i zbog čega;
- i dr.

Zavod ima sveobuhvatnu odgovornost u procesu sprovođenja i praćenja programa aktivne politike zapošljavanja, kao i za donošenje odluka koje omogućavaju da se rizik drži pod kontrolom, a nejasnoće svedu na minimum.

Na nivou svake područne jedinice Zavoda, savjetnici za mjere aktivne politike zapošljavanja su zaduženi za identifikaciju lokalnih potreba i pripremu nezaposlenih lica za uključivanje u programe aktivne politike zapošljavanja, za uključivanje nezaposlenih lica u programe i praćenje realizacije odnosnih programa na terenu – vrše administrativni monitoring.

Sektor za mjere aktivne politike zapošljavanja je zadužen za pripremu programa, konkursa, ugovora, priručnika i smjernica za sprovođenje i praćenje programa, sublimiranje rezultata realizacije programa - vrši tehnički monitoring programa.

Služba za finansijske poslove Zavoda u saradnji sa područnim jedinicama Zavoda i Sektorom za mjere aktivne politike zapošljavanja vrši finansijski monitoring.

Na osnovu rezultata praćenja sagledava se:

- proces sprovođenja programa, uključujući i strukturne karakteristike učesnika, odnosno polaznika programa;
- ostvareni rezultati programa i
- troškovi sprovođenja programa.

Zavod za zapošljavanje Crne Gore
Sektor za mjere aktivne politike zapošljavanja

E-mail: zzzcg@zzzcg.me

Adresa: Bulevar revolucije 5, 81000 Podgorica, Crna Gora

